

EPITAFIS DELS ARQUEBISBES DE TARRAGONA

Mn. JAUME BOFARULL I CENDRA

Director del Museu Diocesà de Tarragona
(1914 – 1932)

Edició a cura de Sofia Mata de la Cruz (2017)

NOTA PRÈVIA

A continuació es presenta una documentació inèdita trobada al fons documental del Museu Diocesà de Tarragona. Es tracta d'un recull de fitxes manuscrites redactades per Mn. Jaume Bofarull i Cendra, que fou director del Museu Diocesà de Tarragona entre 1914 i 1932. Les fitxes recullen la transcripció d'epitafis presents als sepulcres dels arquebisbes de Tarragona, que l'autor possiblement va redactar amb la intenció de publicar-los. Numerades per ordre cronològic, inclouen tant els epitafis dels enterraments conservats a la catedral de Tarragona com els d'altres llocs. Hi ha fitxes que no va emplenar, per manca de dades o perquè no va tenir temps. Sembla que la seva intenció era també la d'ampliar el catàleg amb la resta d'inscripcions sepulcral de la catedral, una feina que va iniciar però que va quedar interrompuda.

Per tal de dur a terme l'edició d'aquest material s'ha optat per respectar al màxim el treball original. Així, es reproduïxen les fitxes manuscrites i al costat s'ofereix la transcripció del text de Mn. Bofarull, sense fer-hi cap esmena. En la mesura que ha estat possible, a continuació s'inclou la transcripció actualitzada. Al peu de cadascuna de les fitxes figura la bibliografia, ja sigui l'esmentada per Mn. Bofarull o aquella altra que ajuda a completar la informació.

Mn. Jaume Bofarull i Cendra va néixer a Valls el 2 de juliol de 1873. Ordenat sacerdot en 1898, deu anys més tard va formar part de la Comissió del VII Centenari del Naixement de Jaume I. El 10 de juliol de 1909 va obtenir el benifet de Sant Miquel, a la catedral de Tarragona. En el mes d'octubre del mateix any 1909, en col·laboració amb l'Ateneu Popular de Tarragona, va organitzar un certamen científic-literari, del qual formaria part com a membre del jurat. Per ser representades a l'Ateneu, va fer les adaptacions d'algunes rondalles, llegendes i contes populars, com *Lo pastor i el rei*, *El salomonet de les matines* i *La presó de Lleida*.

L'arquebisbe Antolín López Peláez el va nomenar director del Museu Diocesà de Tarragona en el mes de novembre de 1914, just abans de la inauguració oficial de la institució. Ho va ser fins a la seva mort, el 3 de febrer de 1932. Ell va dur a terme la

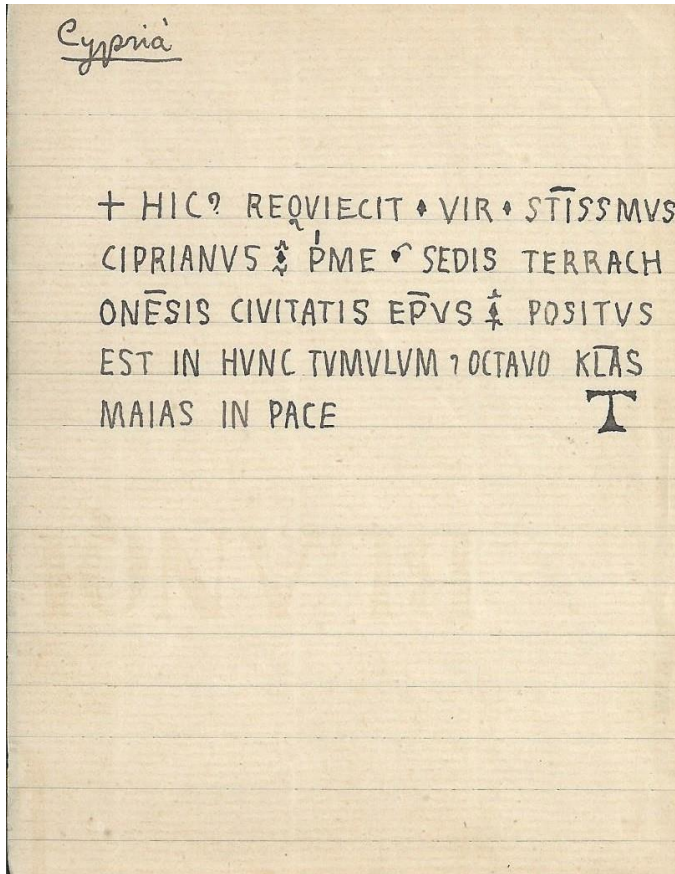
tasca d'anotar curiosament en el Llibre de Registre tots els objectes amb què es van iniciar les col·leccions del museu. També va redactar en 1929 un catàleg de les seves col·leccions, que mai no es va publicar.

Home erudit i de gran cultura literària, va dirigir el *Butlletí* de la Reial Societat Arqueològica Tarraconense entre 1922 i 1929. En 1931 traduí al català l'obra d'Isidre Gomà *La família i l'educació cristiana*. Va col·laborar als diaris *La Il·lustració Catalana*, *Vell i Nou* i *Catalunya*. Autor de les obres *Còdexs catalans de la Biblioteca Provincial de Tarragona* (1905), *Una Bíblia de Poblet a Escornalbou. Notícia bibliogràfica* (1924) i *El cartoral major de Poblet* (1931). Va ser l'editor de la versió catalana medieval dels *Diàlegs* de sant Gregori (1931). També era corresponent de la *Academia de la Historia de Madrid* i membre de la Comissió Provincial de Monuments de Tarragona.¹

Sofia Mata de la Cruz

Directora. Museu Diocesà de Tarragona

¹ Sobre la vida i l'obra de Mn. Jaume Bofarull i Cendra, vid.: *Diario de Tarragona*, 8 de novembre de 1908. *La Veu de Tarragona*, 29 de novembre de 1914. «Necrològica. Mossèn Jaume Bofarull». *Butlletí Arqueològic de Tarragona*, 40 (1932): 70-75. Ramon i Vinyes, Salvador. «Història dels benifets de la Catedral de Tarragona», *Butlletí Arqueològic de Tarragona* (1999-2000): 586. Llorenç i Grau, Josep. «Setanta anys de la mort de mossèn Jaume Bofarull». *Diari de Tarragona*, 4 de febrer de 2002: 60. Grau i Pujol, Josep Maria T.: «El catalanisme catòlic a la Conca de Barberà a través de l'epistolari de Mn. Pau Queralt i Gaya (1903-1936)», *Aplec de Treballs* (Montblanc) 29 (2011): 89-112.

CEBRIÀ (683? – 691?)²

«Cyprià

+ HIC · REQVIECIT · VIR · STISSMVS

CIPRIANVS · PME · SEDIS TERRACH

ONESIS CIVITATIS EPVS · POSITVS

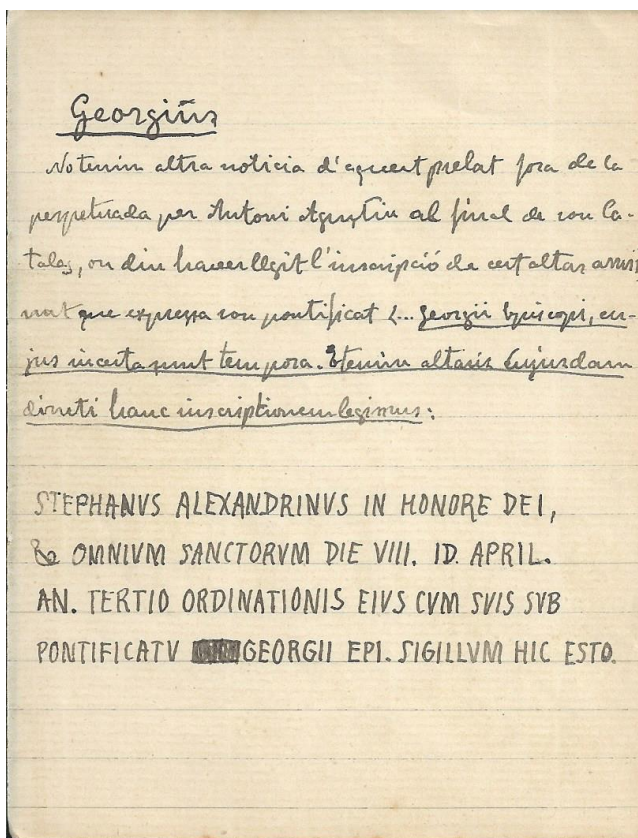
EST IN HVNC TVMVLVM · OCTAVO KLAS

MAIAS IN PACE»

TRANSCRIPCIÓ (segons Gómez Pallarès-Muñoz, 2017):

(Crux) Hic. requiescit. vir s(anc)tissimus/
 Cyprianus. prim(a)e. sedis Terrach-/
 one(n)sis ciuitatis ep(iscop)us.
 d(e)positu^s/
 est i(n) hu(n)c tumulu(m). octauo
 k(a)l(end)as/ maias in pace (Tau)

² Va morir possiblement abans de l'any 692. L'urna sepulcral va ser realitzada l'any 1460. Està encastada en una fornícula d'alabastre al mur del fons de l'absis major de la catedral de Tarragona (75 x 61 cm). Per al text de la inscripció, vid. Pons d'Icard, Lluís. *Libro de las grandezas y cosas memorables de la Metropolitana Insigne y Famosa Ciudad de Tarragona* [Lleida: Pedro de Robles y Juan de Villanueva, 1572], facsímil Lleida: Imp. M. a. c. de F. Carrués, 1883, p. 253 r-v. Altre facsímil: Tarragona: Libreria Guardias, 1981. Agustí, Antoni. "Archiepiscopum Tarraconensium nomina ante arabum, et maurorum in Hispaniam adventum", dins *Constitutionum Provincialium Tarraconensium libri quinque*. Tarragona: Felip Mei, 1580, IX (amb divergències). Blanch, Josep, *Arxiepiscopologi de la Santa Església Metropolitana i Primada de Tarragona* [1664]. Transcripció i prologació de Joaquim Icart. Tarragona: Agrupació de Bibliòfils de Tarragona, 1951, vol. I, p. 63 (amb errors). Valls, Josep. *Archiepiscopologio tarraconense arreglado por el Arcediano canónigo Valls en 1678*. Ms. Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona, p. 52. Flórez, Enrique. *España Sagrada. Theatro geographico-histórico de la Iglesia de España. Vol. XXV. Contiene las memorias eclesiásticas antiguas de la Santa Iglesia de Tarragona* [1770]. Madrid: Academia de la Historia, 1859 (2a ed.), p. 89-93, 238 (reproduïx la transcripció d'Antoni Agustí). Marí i Bas, Marià. *Exposició cronologico-històrica dels noms i dels fets dels arquebisbes de Tarragona*. Llibre I [1783]. Traducció del llatí, anotació i edició a cura de Josep M. Escolà Tuset. Tarragona: Diputació de Tarragona, Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV, 1989, p. 61 (copia la transcripció de Flórez). Morera i Llauredó, Emili. *Tarragona Antigua y Moderna. Descripción histórico arqueológica de todos sus monumentos y edificios públicos Civiles, eclesiásticos y militares. Guía para su fácil visita, examen e inspección*. Tarragona: Establecimiento Tipográfico de F. Arís e Hijo, 1894, p. 100 (amb divergències). Id, *Tarragona Cristiana. Historia del Arzobispado de Tarragona y del territorio de su provincia (Cataluña la Nueva)*. Tomo I [Tarragona: Establecimiento Tipográfico de F. Arís e Hijo, 1897]. Ed. facsímil, Tarragona: Diputació de Tarragona, 1981, p. 182. Id, *Memoria o descripción histórico-artística de la Santa Iglesia Catedral de Tarragona desde su fundación hasta nuestros días*. Tarragona: Establecimiento Tipográfico de F. Arís e Hijo, 1904, p. 41. Sánchez Real, José. *El Archiepiscopologio de Luis Pons de Icart*. Tarragona: Reial Societat Arqueològica Tarraconense, 1954, p. 58, n. 76. Gómez Pallarès, Joan; Muñoz Melgar, Andreu: «Cyprianus Episcopus Tarraconensis and his interment», *Epigraphica. Periodico internazionale di Epigrafia* (Faenza) LXXIX (2017) p. 321-337 (transcripció p. 326-327).

GEORGIUS (?)³

«Georgius

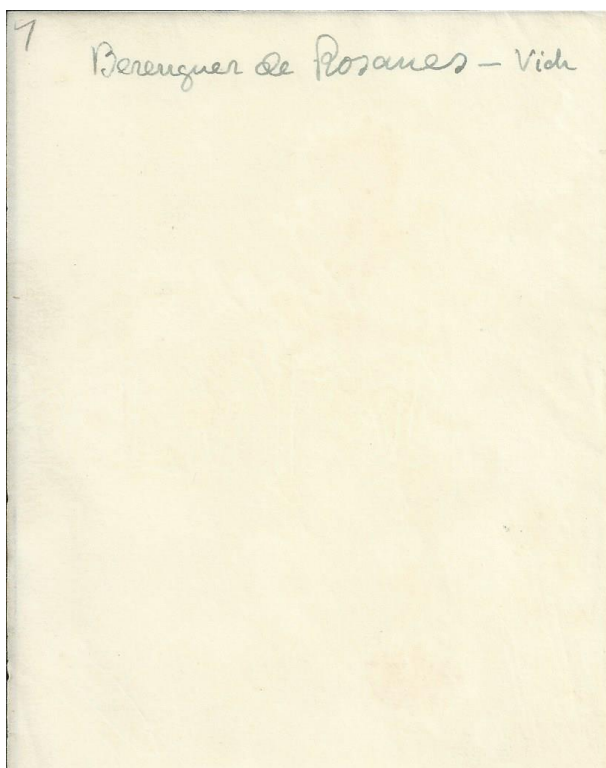
No tenim altra notícia d'aquest prelat fora de la perpetuada per Antoni Agustí al final de son Catàleg, on diu haver llegit la inscripció de cert altar arruïnat que expressa son pontificat <... Georgii Episcopi, cujus incerta sunt tempora. Etenim altaris cujusdam diruti hanc inscriptionem legimus:

STEPHANUS ALEXANDRINVS IN HONORE DEI,
& OMNIUM SANCTORUM DIE VIII. ID APRIL.
AN. TERTIO ORDINATIONIS EIVS CVM SVIS SVB PONTIFICATV GEORGII EPI. SIGILLVM HIC ESTO.»

TRANSCRIPCIÓ (segons Antoni Agustí, 1580):

STEPHANUS ALEXANDRINVS IN HONORE DEI, & OMNIUM SANCTORUM DIE VIII. ID APRIL. AN. TERTIO ORDINATIONIS EIVS CVM SVIS SVB PONTIFICATV GEORGII EPI. SIGILLVM HIC ESTO

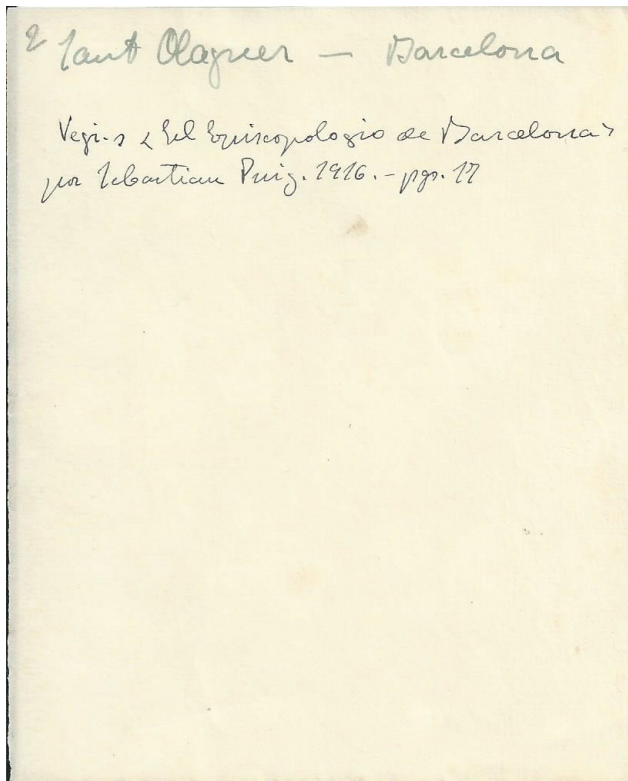
³ Vid.: Agustí, 1580, IX. Flórez, [1770], 1859 (2a ed.), p. 93-94 (reproduceix la transcripció d'Antoni Agustí). Marí [1783] 1989, p. 63 (reproduceix la transcripció d'Antoni Agustí). Morera [1897] 1981, p. 184 (reproduceix la transcripció d'Antoni Agustí).

BERENGUER SUNIFRED DE LLUÇÀ O DE ROSANES (1090 – 1099)⁴

«1 Berenguer de Rosanes – Vich»

⁴ Se suposa que va morir a Vic en 1099. Vid.: Blanch [1664], 1951, vol. I, p. 78. Villanueva, Jaime. *Viaje literario a las Iglesias de España. Tomo XIX. Viaje a Barcelona y Tarragona*. Madrid: Imprenta de la Real Academia de la Historia, 1851, p. 131-136.

SANT OLEGUER (1117 – 1137)⁵

«2 Sant Olaguer – Barcelona

Vegi's <El Episcopologio de Barcelona> por
Sebastián Puig. 1916.- pg. 17»

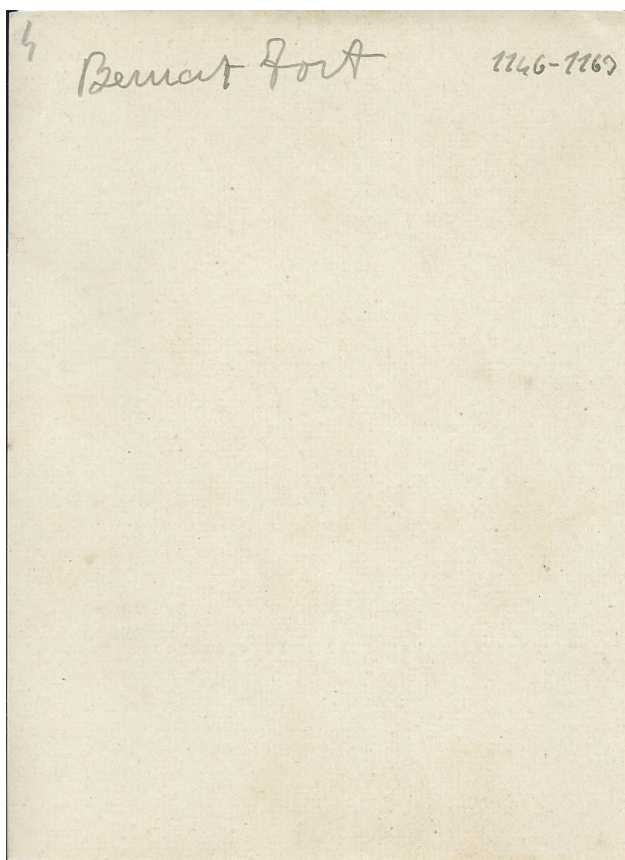
⁵ Va morir a Barcelona en 1137. El seu sepulcre es troba a la capella del Santíssim de la catedral de Barcelona, on fou traslladat des de la capella de Sant Oleguer arran de la seva canonització en 1675. Vid.: Blanch, Josep [1664], 1951, vol. I, p. 83. Villanueva, 1851, p. 136-141. Puig Puig, Sebastià: *El Episcopologio de Barcelona*. Barcelona: M. Galve, 1916, p. 17.

GREGORI (1139 – 1146)⁶

«3 Gregorio (electe) 1139 – 1143»

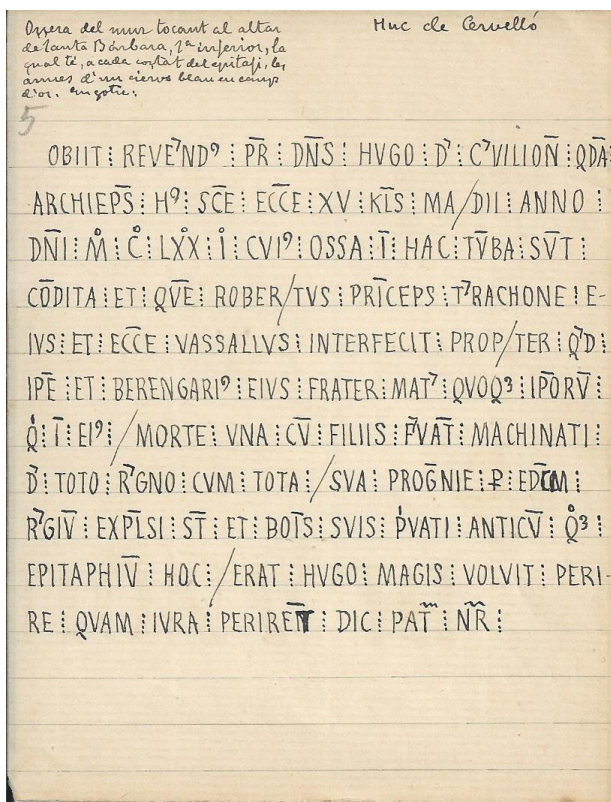
⁶ Va morir el 25 de març de 1146. Es desconeix on està enterrat. Vid.: Blanch [1664], 1951, vol. I, p. 85. Villanueva, Jaime. *Viage literario*, 1851, p. 141-143. Morera [1897] 1981, p. 565.

BERNAT TORT (1146 – 1163)⁷

«4 Bernat Tort 1146 – 1163»

⁷ Va morir a Londres el 28 de juny de 1163, en el decurs d'una missió diplomàtica davant del rei Enric II Plantagenet que li havia estat encarregada per la reina Peronella. Se suposa que va ser enterrat a l'antiga catedral de Sant Pau de Londres. Vid.: Blanch, Josep. *Arxiepiscopologi*, 1951, vol. I, p. 94. Villanueva, 1851, p. 143-151. Morera [1897] 1981, p. 587.

HUG DE CERVELLÓ (1163 – 1171)⁸

«5 Huc de Cervelló

Ossera del mur tocant al altar de Santa Bàrbara, 2ª inferior, la qual té, a cada costat del epitafi, les armes d'un cierv (sic) blau en camp d'or. En gòtic:

OBIIT : REVEN[us] : PR : DNS : HUGO : D : CVILION :
 QDA : ARCHIEPS : H : SCE : ECCE : XV : KLS : MA/ DII :
 ANNO : DNI : M⁹ : C⁹ : LXX⁹ : I⁹ : CVI . OSSA : I : HAC :
 TVBA : SVT : CODITA : ET : QVE : ROBER/ TVS :
 PRICEPS : TRACHONE : EIVS : ET : ECCE : VASSALLVS :
 INTERFECIT : PROP/TER: QD: IPE : ET: BERENGARI :
 EIVS : FRATER : MAT : QVOQ : IPORV : Q : I : EI :/
 MORTE : VNA : CV : FILIIS : FVAT : MACHINATI : D :
 TOTO : REGNO : CVM : TOTA :/ SVA : PROGNE : P :
 EDCM : RGIV : EXPLSI : ST : ET : BOIS : SVIS : PVATI :
 ANTICV : Q : EPITAPHIV : HOC : / ERAT : HUGO :
 MAGIS : VOLVIT : PERIRE : QVAM : IVRA : PERIRET :
 DIC : PAT : NJR :»

⁸ Va ser assassinat per Berenguer d'Aguiló el 17 d'abril de 1171. La seva ossera de pedra calcària es troba al mur dret del braç esquerre del creuer, tocant a la capella de Santa Bàrbara, a la catedral de Tarragona. Per al text de la inscripció, vid.: Blanch [1664], 1951, vol. I, p. 102 (amb errors i amb omisió de "*anticum quoque epitaphium hoc erat*"). Valls, 1678, p. 98 (segueix Blanch). Marí i Bas, Marià. *Exposició cronològicohistòrica dels noms i dels fets dels arquebisbes de Tarragona* [1783]. Llibre II. Traducció del llatí, anotació i edició a cura de Josep M. Escolà Tuset. Transcripció dels apèndixs per Jordi Gassull Fabregat, revisada per Josep M. Escolà Tuset. Tarragona: Diputació de Tarragona, 1999, p. 41 (segueix la transcripció de Blanch). Villanueva, Jaime. *Viage literario*, 1851, p. 159 (segueix la transcripció de Blanch). Morera, 1894, p. 66 (segueix la transcripció de Blanch). Id, [1897] 1981, p. 595. Id, 1904, p. 49. Sánchez Real, 1954, p. 78, n. 108. Darna Galobart, Leticia: «Descubrimientos después de una buena restauración en la Catedral de Tarragona», *Paratge*, 26 (2013) p. 361-368. Tot i que l'autora anuncia que arran de la recent restauració s'han realitzat unes fotografies de l'epigrafi dels sepulcres d'Hug de Cervelló, Guillem de Torroja, Berenguer de Vilademuls, Raimon de Castellterçol, Raimon de Rocabertí, Aspàreg de la Barca i Guillem de Rocabertí, els textos que reproduceix són copiats directament de les transcripcions deficientes de Blanch. Vid. Ibídem, p. 362.

TRANSCRIPCIÓ (segons Sánchez Real, 1954):

OBIT : REV[ER]END[US] : P[ATE]R : D[OMI]N[US]S :
 HVGO : D[E] : C[ER]VILION[E] : Q[VON]DA[M] :
 ARCHIEP[ISCOPV]S : H[VIVS] : S[AN]C[TA]E :
 ECC[LESIA]E : XV : K[A]L[ENDA]S : MA/ DII : ANNO :
 D[OMI]NI : M : C : LXX : I : CVI[VS] . OSSA : I[N] : HAC
 : TV[M]BA : SV[N]T : CO[N]DITA : ET : QVE[M] :
 ROBER/ TVS : PRI[N]CEPS : T[ER]RACHONE : EIVS : ET
 : ECC[LESIA]E : VASSALLVS : INTERFECIT : PROP/TER:
 Q[VO]D : IP[S]E : ET : BERENGARI[VS] : EIVS : FRATER :
 MAT[ER] : QVOQ[VE] : IP[S]ORV[M] : Q[VI] : I[N] :
 EI[VS] :/ MORTE[M] : VNA : CV[M] : FILIIS :
 FV[ER]A[N]T : MACHINATI : D[E] : TOTO : R[E]GNO :
 CVM : TOTA :/ SVA : P[RO]G[E]NIE : P[ER] :
 ED[I]C[TV]M : R[E]GIV[M] : EXP[V]LSI : S[VN]T : [ET] :
 BO[N]IS : SVIS : P[RI]VATI : ANTICV[M] : Q[VOQVE] :
 EPITAPHIV[M] : HOC : / ERAT : HVGO : MAGIS :
 VOLVIT : PERIRE : QVAM : IVRA : PERIRE[N]T : DIC :
 PAT[ER] : N[OSTE]R :

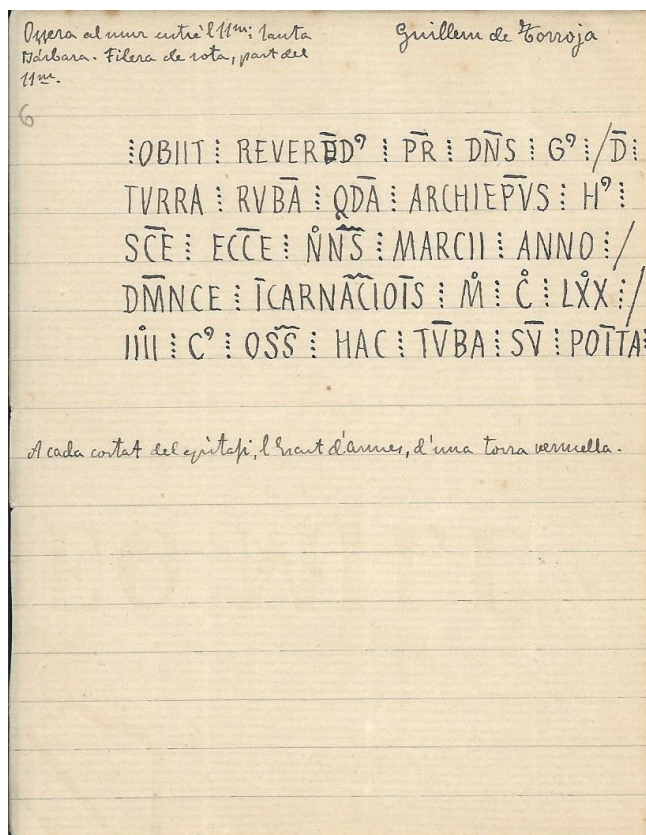
Urna - dreta del SSm. - 1ª Huc de Cervelló M. 48.

8 Obiit Rvdus. Pater Dominus Hugo de Cervilione, quondam Archiepiscopus huius Sanctae Ecclesiae, XV Kals. madii. anno Domini MCLXXI, cuius ossa in hac tumba sunt condita, et quem Robertus, princeps Tarrachonae, eius et Ecclesiae vassallus, interfecit; propter quod ipse et Berengarius eius pater, mater quoque ipsorum, qui in eius mortem una cum filiis fuerant machinati, de toto regno cum tota sua progenie per edictum regum exclusi sunt, et bonis suis privati. Anticum quoque epitaphium hoc erat: Hugo magis voluit perire, quam iura perirent.

«Urna – dreta del SSm.- 1ª Huc de Cervelló

Obiit Rvdus. Pater Dominus Hugo de Cervilione, quondam Archiepiscopus huius Sanctae Ecclesiae, XV Kals. Madii. Anno Domini MCLXXI, cuius ossa in hac tumba sunt condita, et quem Robertus, princeps Tarrachonae, eius et Ecclesiae vassallus, interfecit; propter quod ipse et Berengarius eius pater, mater quoque ipsorum, qui in eius mortem una cum filiis fuerant machinati, de toto regno cum tota sua progenie per edictum regum exclusi sunt, et bonis suis privati. Anticum quoque epitaphium hoc erat: hugo magis voluit perire, quam iura perirent.»

GUILLEM DE TORROJA (1171 – 1174)⁹

«6 Guillem de Torroja

Ossera al mur entre'l SSm i Santa Bàrbara. Filera de sota, part del SSm.

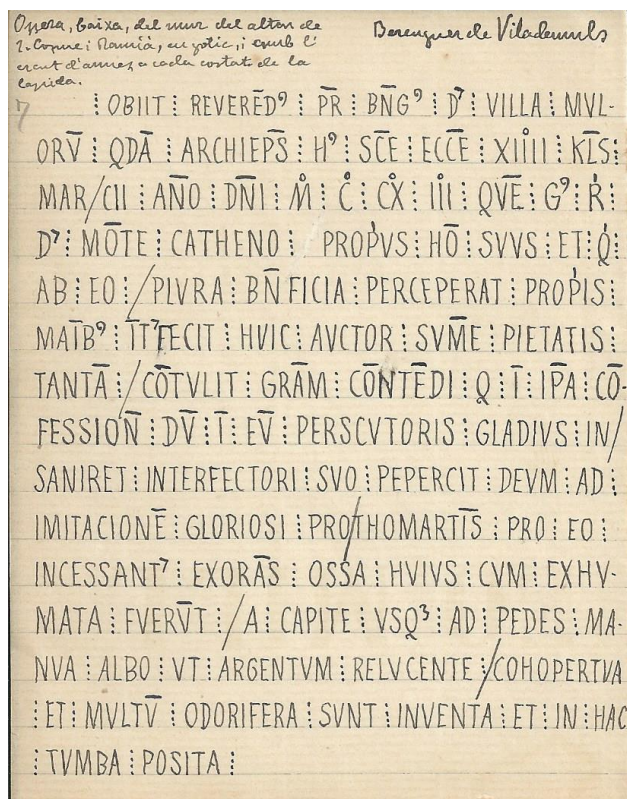
:OBIIT : REVERED : PR : DNS : G : / D : TVRRA :
RVBA : QDA : ARCHIEPVS : H : SCE : ECCE : NNS :
MARCII : ANNO : / DMNCE : ICARNACIOIS : Mº :
Cº : LXXº : / IIIIº : C : OSS : HAC : TVBA : SV :
POITA:

A cada costat del epitafi, l'escut d'armes, d'una torra vermella.»

TRANSCRIPCIÓ (segons Sánchez Real, 1954):

:OBIIT : REVERE[N]D[VS] : P[ATE]R :
D[OMI]N[VS] : G[VILLELMVS] : / D[E] : TVRRE :
RVB[E]A : Q[VON]DA[M] : ARCHIEP[ISCOP]VS :
H[VIVS] : S[AN]C[TA]E : ECC[LESIA]E :
N[O]N[A]S : MARCII : ANNO : / D[OMI]NICE :
I[N]CARN[A]CIO[N]IS : M : C : LXX : / IIII :
C[VIVS] : OSS[A] : [IN] : HAC : TV[M]BA :
SV[VNT] : PO[S]ITA:

⁹ Va morir el 9 de març de 1174. La seva ossera de pedra calcària es troba al mur dret del braç esquerre del creuer, tocant a la capella de Santa Bàrbara de la catedral de Tarragona. Per al text de la inscripció, vid.: Blanch, Josep [1664], 1951, vol. I, p. 110 (amb errors). Valls, 1678, p. 104 (segueix Blanch). Marí [1783] 1990, p. 43 (segueix la transcripció de Blanch). Villanueva, 1851, p. 162 (segueix la transcripció de Blanch). Morera, 1894, p. 67 (segueix la transcripció de Blanch). Id, [1897] 1981, p. 600. Id, 1904, p. 49. Sánchez Real, 1954, p. 85, n. 117. Darna, 2013, p. 364 (còpia de Blanch).

BERENGUER DE VILADEMULS (1174 – 1194)¹⁰

«7 Berenguer de Vilademuls

Ossera, baixa, del mur de l'altar de S. Cosme i Damià, en gòtic, amb l'escut d'armes a cada costat de la làpida.

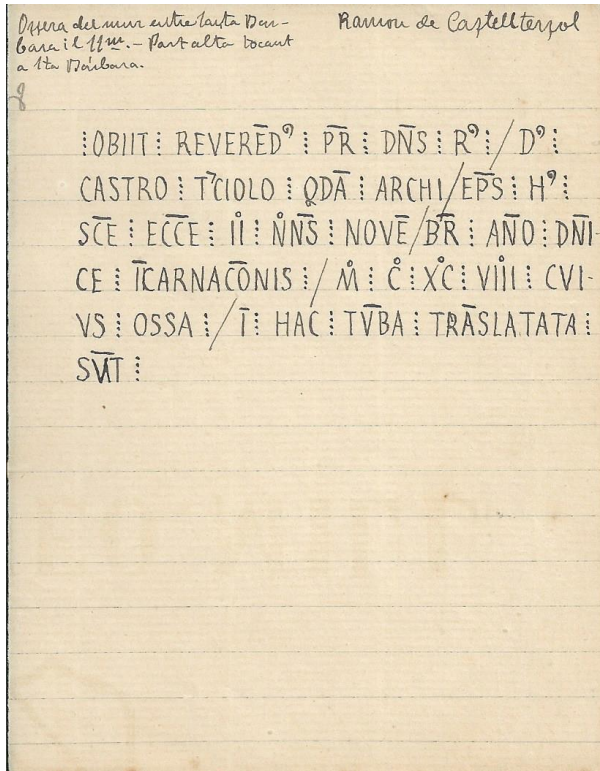
: OBIIT : REVERED : PR : BNG : D : VILLA : MVLORV :
 QDA : ARCHIEPS : H : SCE : ECCE : XIII⁹ : KLS :
 MAR/CII : ANO : DNI : M⁹ : C⁹ : CX⁹ : III⁹ : QVE : G :
 R : D : MOTE : CATHENO : PROPVS : HO : SVVS : ET :
 Q : AB : EO : / PLVRA : BNFICIA : PERCEPERAT :
 PROPIS : MAIB : ITFECIT : HVIC : AVCTOR : SVM⁹ :
 PIETATIS : TANTA : / COTVLIT : GRAM : CONTEDI :
 Q : I : IPA : COFESSION : DV : I : EV : PERSCVTORIS :
 GLAVDIVS : IN/ SANIRET : INTERFECTORI : SVO :
 PEPERCIT : DEVM : AD : IMITACIONE : GLORIOSI :
 PRO/THOMARTIS : PRO : EO : INCESSANT :
 EXORAS : OSSA : HVIVS : CVM : EXHVMATA :
 FVERVNT : / A : CAPITE : VSQ : AD : PEDES : MANVA :
 ALBO : VT : ARGENTVM : RELVCENTE : /
 COHOPERTVA : ET : MVLTV : ODORIFERA : SVNT :
 INVENTA : ET : IN : HAC : TVMBA : POSITA :»

¹⁰ Assassinat el 16 de febrer de 1194 per Guillem de Montcada. La seva ossera de pedra calcària es troba al mur esquerre del braç esquerre del creuer, tocant a la capella de Sant Cosme i Sant Damià, a la catedral de Tarragona. Per al text de la inscripció, vid.: Blanch [1664], 1951, vol. I, p. 121 (amb errors i manca de paraules). Valls, 1678, p. 116 (segueix Blanch). Marí [1783] 1990, p. 47 (segueix la transcripció de Blanch). Villanueva, Jaime. *Viage literario*, 1851, p. 170 (segueix la transcripció de Blanch). Morera, 1894, p. 69 (segueix la transcripció de Blanch). Id, [1897] 1981, p. 607. Id, 1904, p. 50. Sánchez Real, 1954, p. 90, n. 123. Darna, 2013, p. 365 (còpia de Blanch).

TRANSCRIPCIÓ (segons Sánchez Real, 1954):

:OBIIT : REVERE[N]D[VS] : P[ATE]R :
 B[ERE]NG[ARIVS] : D[E] : VILLA : MVLORV[M] :
 Q[VON]DA[M] : ARCHIEP[ISCOPV]S : H[VIVS] :
 S[AN]C[TA]E : ECC[LESIA]E : XIII : K[A]L[ENDA]S :
 MAR/CII : AN[N]O : D[OMI]NI : M : C : CX : III :
 QVE[M] : G[VILLELMVS] : R[AIMVNDI] : D[E] :
 MO[N]TE : CATHENO : PROP[RI]VS : HO[MO] : SVVS :
 ET : Q[VI] : AB : EO : / PLVRA : B[E]N[E]FICIA :
 P[ER]CEPERAT : PROPI[I]S : MA[N]IB[VS] :
 I[N]T[ER]FECIT : HVIC : AVCTOR : SVM[M]E :
 PIETATIS : TANTA[M] : / CO[N]TVLIT : GRA[TIA]M :
 CO[N]FITE[N]DI : Q[VOD] : I[N] : IP[S]A :
 CO[N]FESSION[E] : DV[M] : I[N] : EV[M] :
 PERSECVTORIS : GLAVDIVS : IN/ SANIRET :
 INTERFECTORI : SVO : PEPERCIT : DEVM : AD :
 IMITACIONE[M] : GLORIOSI : PRO/THOM[ARTI]RIS :
 PRO : EO : INCESSANT[ER] : EXORA[N]S : OSSA :
 HVIVS : CVM : EXHVMATA : FVERV[N]T : / A : CAPITE :
 : VSQ[VE] : AD : PEDES : MANNA : ALBO : VT :
 ARGENTVM : RELVCENTE/ COHOP[ER]TA : [ET] :
 MVLTV[M] : ODORIFERA : SVNT : INVENTA : ET : IN :
 HAC : TVMBA : POSITA :

RAMON (XETMAR) DE CASTELLTERÇOL (1194 – 1198)¹¹

«8 Ramon de Castellterçol

Ossera del mur entre Santa Bàrbara i'l SSm.- Part alta tocant a Sta. Bàrbara.

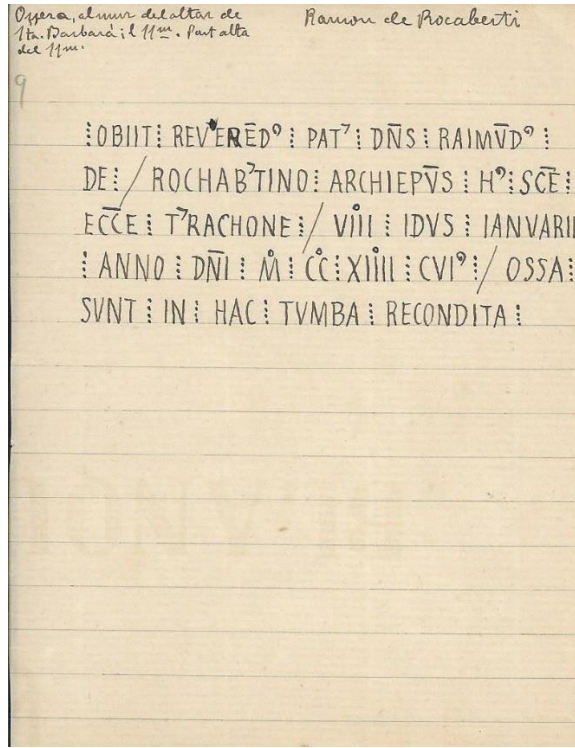
: OBIIT : REVERED : PR : DNS : R : / D : CASTRO :
TCIOLO : QDA : ARCHI/EP : H : SCE : ECCE : II : NNS
: NOVE/BR : ANO : DNICE : ICARNACONIS : / M : C : XC : VIII : CVI-
VS : OSSA : / I : HAC : TVBA : TRASLATATA :
SVT :

TRANSCRIPCIÓ (segons Sánchez Real, 1954):

: OBIIT : REVERE[N]D[VS] : P[ATE]R :
D[OMI]N[VS] : R[AIMVNDVS] : / D[E] : CASTRO
: T[ER]CIOLO : Q[VON]DA[M] :
ARCHI/EP[ISCO]P[VS] : H[VIVS] : S[AN]C[TA]E :
ECC[LESIA]E : II : N[ON]A[S] : NOVE[M]/BR[IS] :
AN[N]O : D[OMI]N[IC]A[E] : I[N]CARNAC[I]ONIS
: / M : C : XC : VIII : CVIVS : OSSA : / I[N] : HAC :
TV[M]BA : TRA[N]SLATATA : SV[N]T :

¹¹ Va morir el 4 de novembre de 1198. La seva ossera de pedra calcària es troba al mur dret del braç esquerre del creuer, tocant a la capella de Santa Bàrbara, a la catedral de Tarragona. Per al text de la inscripció, vid.: Blanch [1664], 1951, vol. I, p. 126 (amb divergències). Valls, 1678, p. 121 (segueix Blanch). Marí [1783] 1990, p. 49 (segueix la transcripció de Blanch). Villanueva, 1851, p. 172 (segueix la transcripció de Blanch). Morera, 1894, p. 69 (segueix la transcripció de Blanch). Id, [1897] 1981, p. 612). Id, 1904, p. 50. Sánchez Real, 1954, p. 93, n. 128. Darna, 2013, p. 365 (còpia de Blanch).

RAMON DE ROCABERTÍ (1199 – 1215)¹²

«9 Ramon de Rocabertí

Ossera, al mur del altar de Sta. Bàrbara i'l SS^m.
Part alta del SS^m.

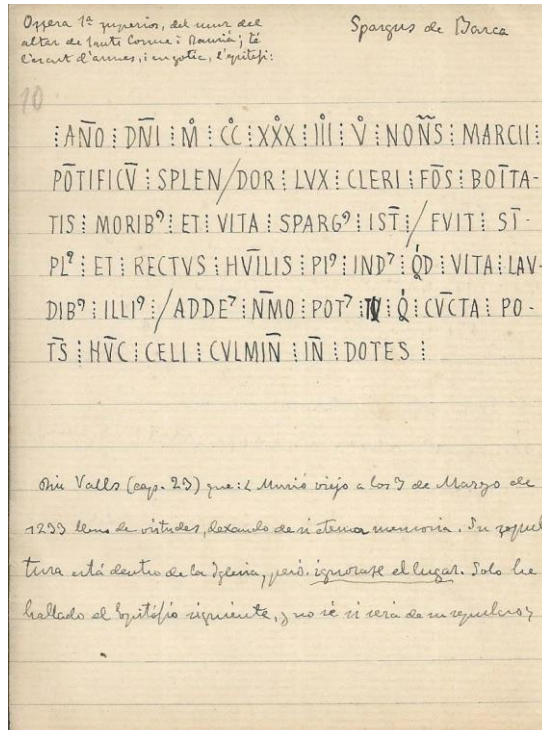
: OBIIT : REVERED : PAT : DNS : RAIMD : DE :/
ROCHABTINO : ARCHIEPVS : H : SCE : ECCE :
TRACHONE : / VIII° : IDVS : IANVARII : ANNO :
DNI : M^o : CC^o : XIII° : CVI : / O SSA : SVNT : IN :
HAC : TVMBA : RECONDITA :»

TRANSCRIPCIÓ (segons Sánchez Real, 1954:

: OBIIT : REVERENDVS : PAT[ER] : D[OMINI]N[V]S :
RAIMVND[VS] : DE : / ROCHAB[ER]TINO :
ARCHIEP[ISCO]PV[S] : H[VIVS] : S[AN]C[T]A]E :
ECC[LESIA]E : T[ER]RACHONE : / VIII : IDVS :
IANVARII : ANNO : D[OMI]NI : M : CC : XIII :
CVI[VS] : / O SSA : SVNT : IN : HAC : TVMBA :
RECONDITA:

¹² Va morir el 6 de gener de 1215. La seva ossera de pedra calcària es troba al mur dret del braç esquerre del creuer, tocant a la capella de Santa Bàrbara, a la catedral de Tarragona. Per al text de la inscripció, vid.: Blanch [1664], 1951, vol. I, p. 131 (amb divergències i errors). Valls, 1678, p. 128 (segueix Blanch). Marí [1783] 1990, p. 52 (segueix la transcripció de Blanch). Villanueva, 1851, p. 175 (segueix la transcripció de Blanch). Morera, 1894, p. 70 (segueix la transcripció de Blanch). Id, [1897] 1981, p. 620). Id, 1904, p. 50. Sánchez Real, 1954, p. 94, n. 130. Darna, 2013, p. 366 (còpia de Blanch).

ASPÀREG DE LA BARCA (1215 – 1233)¹³

«10 Spargus de Barca

Ossera 1ª superior, del mur de l'altar de Sant Cosme i Damià: té l'escut d'armes, i en gòtic, l'epitafi:

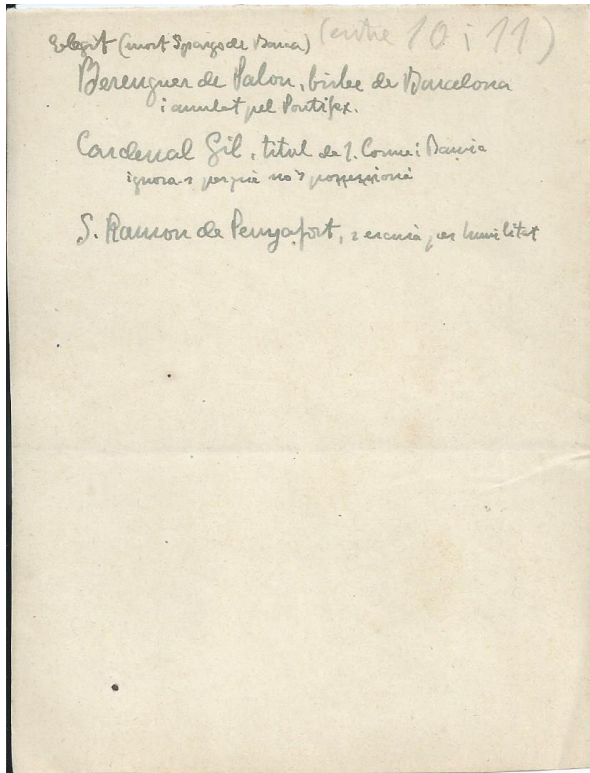
: ANO : DNI : M^o : CC^o : XXX° : III° : V^o : NONS :
 MARCII : POTIFICV : SPLEN/DOR : LVX : CLERI : FOS :
 BOITATIS : MORIB : ET : VITA : SPARG : IST : / FVIT : ST :
 PL : ET : RECTVS : HVILIS : PI : IND : QD : VITA : LAV :
 DIB : ILLI : / ADDE : NMO : POT : O : Q : CVCTA : PO :
 TS : HVC : CELI : CVLMIN : IN : DOTES :

Diu Valls (cap. 23) que: <Murió viejo a los 3 de Marzo de 1233 lleno de virtudes, dexando de si eterna memoria. Su sepultura está dentro de la Iglesia, pero, ignórase el lugar. Solo he hallado el Epitafio siguiente, y no sé si será de su sepulcro>

TRANSCRIPCIÓ (segons Sánchez Real, 1954:

: AN[N]O : D[OMI]NI : M : CC : XXX : III : V :
 NON[A]S : MARCII : PO[N]TIFICV[M] :
 SPLEN/DOR : LVX : CLARI : FO[N]S :
 BO[N]ITATIS : MORIB[VS] : [ET] : VITA :
 SPARAG[VS] : IST[E] : / FVIT : SI[M]PL[E]X : ET
 : RECTE : HV[M]ILIS : PI[VS] : IND[E] : Q[VO]D
 : VITA : LAVDIB[VS] : ILLI[VS] : / ADDE[RE] :
 N[E]MO : POT[EST] : O : Q[VI] : CV[N]CTA :
 POT[ES] : HV[N]C : CELI : C[V]LMIN[E] :
 DOTES :

¹³ Va morir el 3 de març de 1233. La seva ossera, de pedra calcària, es troba al mur de l'esquerra del braç esquerre del creuer, tocant a la capella de Sant Cosme i Sant Damià, a la catedral de Tarragona. Vid. Blanch [1664], 1951, vol. I, p. 141: "La sua sepultura és dins de la Seu, però no me atrevesc a dir en què lloc" (transcriu l'epitafi amb errors i variacions; manca el final del text i reconeix que li han passat). Valls, 1678, p. 140 (segueix Blanch). Marí [1783] 1990, p. 57-58 (reprodueix la transcripció de Blanch, s'estranya que no l'hagués vist i a continuació reproduïx una altra que declara haver copiat personalment del sepulcre). Villanueva, 1851, p. 178 (amb variacions, completa la transcripció de Blanch). Morera, 1894, p. 73 (segueix la transcripció de Villanueva). Id, *Tarragona Cristiana. Historia del Arzobispado de Tarragona y del territorio de su provincia (Cataluña la Nueva)*. Tomo II. [Tarragona: Establecimiento Tipográfico de F. Arís e Hijo, 1899] (facsimil: Tarragona: Diputació de Tarragona, 1954) p. 271. Id, 1904, p. 50. Sánchez Real, 1954, p. 98, n. 135. Darna, 2013, p. 367 (còpia de Blanch).

BERENGUER DE PALOU; CARDENAL GIL; SANT RAMON DE PENYAFORT¹⁴

«(entre 10 i 11)

Elegit (mort Spargo de Barca)

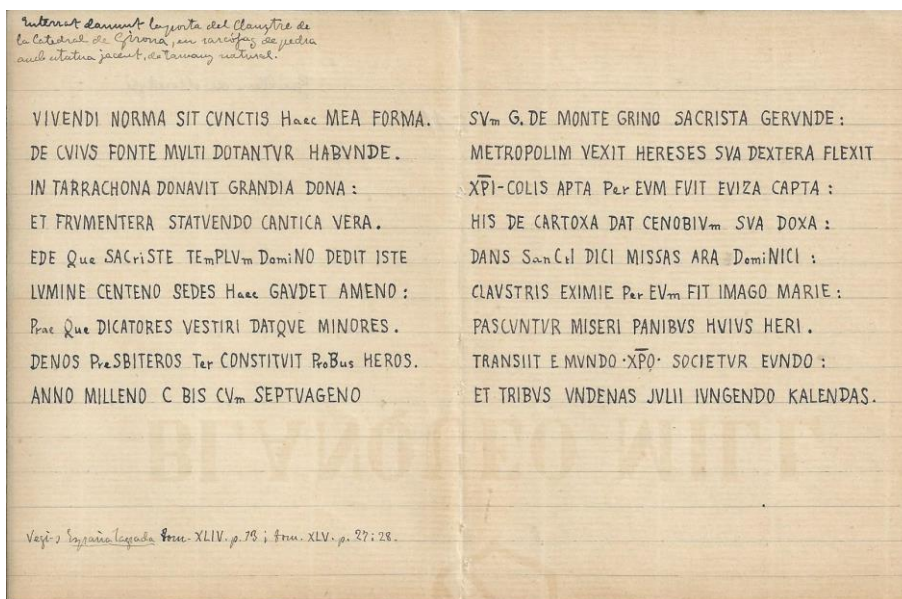
Berenguer de Palou, bisbe de Barcelona i anulat pel Pontífex.

Cardenal Gil, titol de S. Cosme i Damià ignora's perquè no's possessionà.

S. Ramon de Penyafort, s'excusà per humilitat.»

¹⁴ Berenguer de Palou II, bisbe de Barcelona (1212 - 1241). El 1234 va ser escollit com a arquebisbe de Tarragona, però el papa Gregori IX va revocar la seva elecció. El cardenal Gil o Egidio de Torres (mort a Burgos en 1254), canonge de la catedral de Burgos, va ser creat cardenal diaca de Sant Cosme i Sant Damià pel papa Honori III i va participar a diversos conclaus. Proposat també com arquebisbe de Burgos, el papa Innocenci IV no el va acceptar. L'any 1235 el papa Gregori IX va voler nomenar sant Ramon de Penyafort (1180 – 1275) com arquebisbe de Tarragona, però hi renuncià. Vid. Villanueva, 1851, p. 180-181. Flórez, Enrique. *España sagrada. Theatro geographico-histórico de la Iglesia de España. Vol. XXVI. Contiene el estado antiguo de las Iglesias de Auca, de Valpuesta y de Burgos*. Madrid: Oficina de Pedro Marín, 1771, p. 323-325. Id, «Catálogos de los primeros obispos de Barcelona», *España sagrada. Theatro geographico-histórico de la Iglesia de España. Vol. XXIX. La Iglesia de Barcelona*. Madrid: Real Academia de la Historia, 1859, p. 39-49. Torres Amat, Fèlix. *Memorias para ayudar a formar un diccionario critico de los escritores catalanes y dar alguna idea de la Antigua y moderna literatura de Cataluña*. Barcelona: Imprenta de J. Verdaguer, 1836, p. 477-479.

GUILLEM DE MONTGRÍ (1234 – 1237)¹⁵

«(anvers) 12 Guillem de Montgrí.

Enterrat damunt la porta del Claustre de la Catedral de Girona, un sarcòfag de pedra amb estatua jacent, de tamany natural.

VIVENDI NORMA SIT CVNCTIS Haec MEA FORMA. / SVm G. DE MONTE GRINO SACRISTA GERVNDE : / DE CVIVS FONTE MVLTIV DOTANTVR ABVNDE. / METROPOLIM VEXIT HERESSES SVA DEXTERA FLEXIT / IN TARRACHONA DONAVIT GRANDIA DONA : / XPI-COLIS APTA Per EVM FVIT EVIZA CAPTA : / ET FRVMENTERA STATVENDO CANTICA VERA. / HIS DE CARTOXA DAT CENOBIVm SVA DOXA : / EDE Que SACriSTE TEmPLVm DomiNO DEDIT ISTE / DANS SanCti DICI MISSAS ARA DomiNICI : / LVMINE CENTENO SEDES Haec GAVDET AMENO : / CLAVSTRIS EXIMIE Per EVm FIT IMAGO MARIE. / Prae Que DICATORES VESTIRI DATQVE MINORES. / PASCVNTVR MISERI PANIBVS HVIVS HERI. / DENOS PreSBITEROS Ter CONSTITVIT ProBus HEROS. / TRANSIT E MVNDO . XPO. SOCIETVR EVNDO : / ANNO MILLENO C BIS CVm SEPTVAGENO. / ET TRIBVS VNDENAS JULII IVNGENDO KALENDAS.

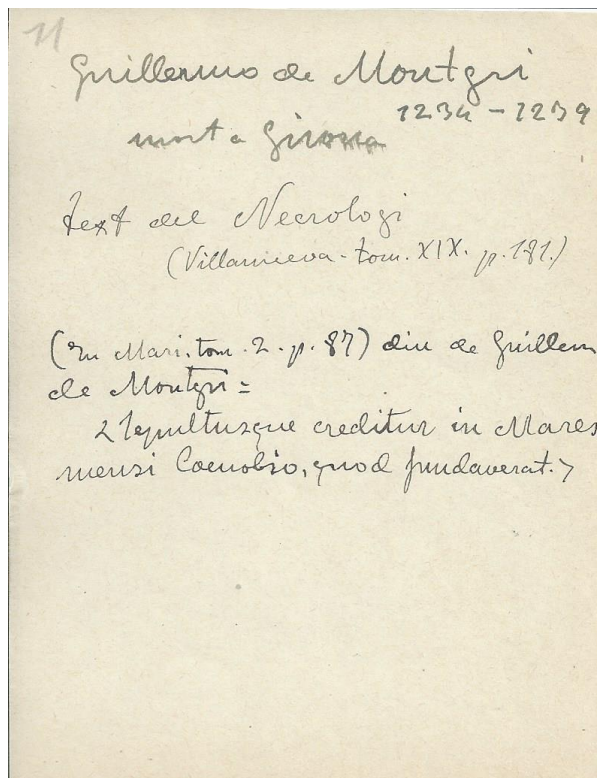
Vegi's España Sagrada tom XLIV, p. 13 i tom XLV, p. 27 i 28.»

¹⁵ Va morir el 21 de juny de 1273. En 1237 va renunciar al càrrec d'arquebisbe de Tarragona. Enterrat al claustre de la catedral de Girona. Vid. Merino, Antolín; Canal, José de la. *España Sagrada. Tomo XLIV. De la Santa Iglesia de Gerona en su estado moderno*. Madrid: Imprenta de Don José del Collado, 1826, p. 13-14. Canal, José de la. *España Sagrada. Tomo XLV. En que se concluye lo perteneciente a la Santa Iglesia de Gerona, col·legiata, monasterios y conventos de la ciudad*. Madrid: Imprenta de Don José de Collado, 1832, p. 27-28. Bofarull copia l'epitafi a partir de l'*España Sagrada* (1832), amb algunes divergències.

TRANSCRIPCIÓ (segons Canal, 1826):

Vivendi norma sit cunctis haec mea forma.
 Sum G. de Montegrino Sacrista Gerunde.
 De cujus forte multi *potantur* abunde.
 Metropolim rexit, haereses sua dextera flexit,
 In Terrachona donavit grandia dona,
 Christicolis apta: per eum fuit Eviza capta

 Et Frumentera statuendo cantica vera.
 His de Cartoxa dat Cenobium sua doxa,
 Et eque sacriste templum Domino deditiste
 Dans sanctis dici missas ara Dominici,
 Lumine centeno sedes haec gaudet ameno.
 Claustris eximie per eum fit imago Mariae,
 Predicadores vestiri datque Minores.
 Pascuntur miseri panibus hujus beri.
 Denos presbiteros ter constituit probus heros
 Transit e mundo Christo sociatur eundo
 Anno milleno C. bis cum septuageno
 Et tribus undenas julii jungendo kalendas.

GUILLEM DE MONTGRÍ¹⁶

«11 Guillermo de Montgrí 1234 – 1239

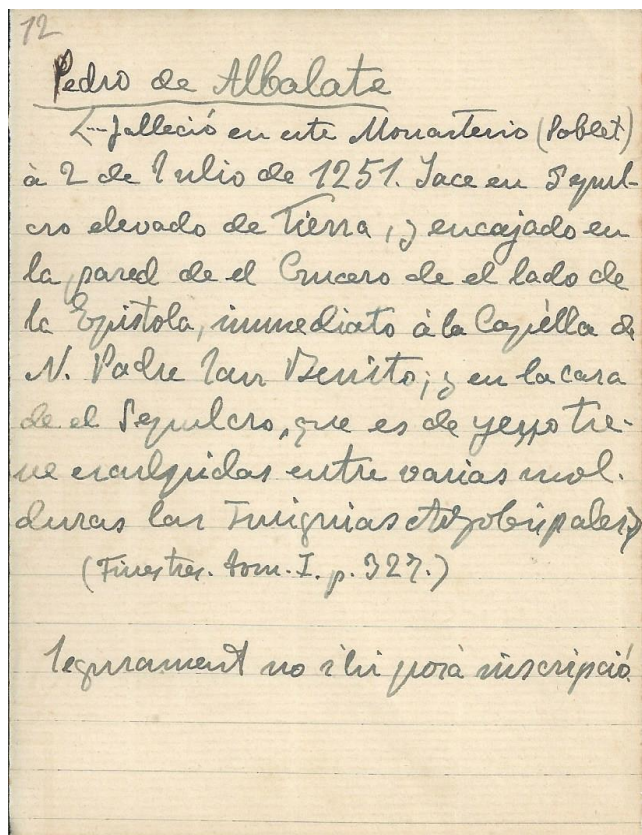
Mort a Girona

Text del Necrologi (Villanueva. Tom. XIX, p. 181)

(En Marí, tom. 2, p. 87) diu de Guillem de Montgrí :

<Sepultusque creditur in Maresmensi Caenobio, quod fundaverat.>»

¹⁶ Vid. Marí [1783] 1990, p. 60. Valls, 1678, p. 147 (segueix Blanch). Villanueva, 1851, p. 182: *XI kal. Julii, anno Domini M. CC. LXXIII. Obiit bonae memoriae Guillelmus de Monte (a) electus Tarraconensis et Sacrista Gerundensis.*

PERE D'ALBALAT (1237 – 1251)¹⁷

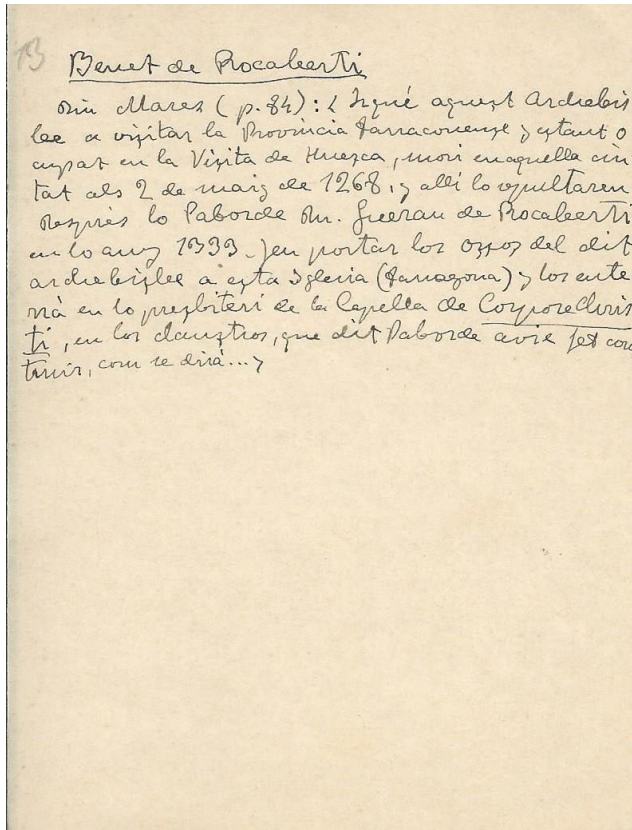
«12 Pedro de Albalate

<... falleció en este Monasterio (Poblet) a 2 de Julio de 1251. Yace en sepulcro elevado de tierra, y encajado en la pared de el Crucero de el lado de la Epístola, inmediato a la Capilla de N. Padre San Benito; y en la cara de el sepulcro, que es de yeso tiene esculpidas entre varias molduras las Insignias Arzobispales> (Finestres, tom. I, p. 327.)

Segurament no s'hi posà inscripció.»

¹⁷ Va morir a Poblet el 2 de juliol de 1251. Fou enterrat a l'església del monestir, al costat de la porta de la Sagristia Nova. La seva sepultura no conté cap epitafi. Vid. Blanch [1664], 1951, vol. I, p. 158. La referència a Finestres que fa Bofarull correspon al tom II. Vid. Finestres i Monsalvo, Jaume, *Historia de el Real Monasterio de Poblet*. Tom II. Cervera: Josep Barber, 1753, p. 256-257, 395-397. Vid. també Marí [1783] 1990, p. 64. Valls, 1678, p. 163 (segueix Blanch). Villanueva, 1851, p. 185.). Morera [1899], 1954, p. 289.

BENET DE ROCABERTÍ (1251– 1268)¹⁸

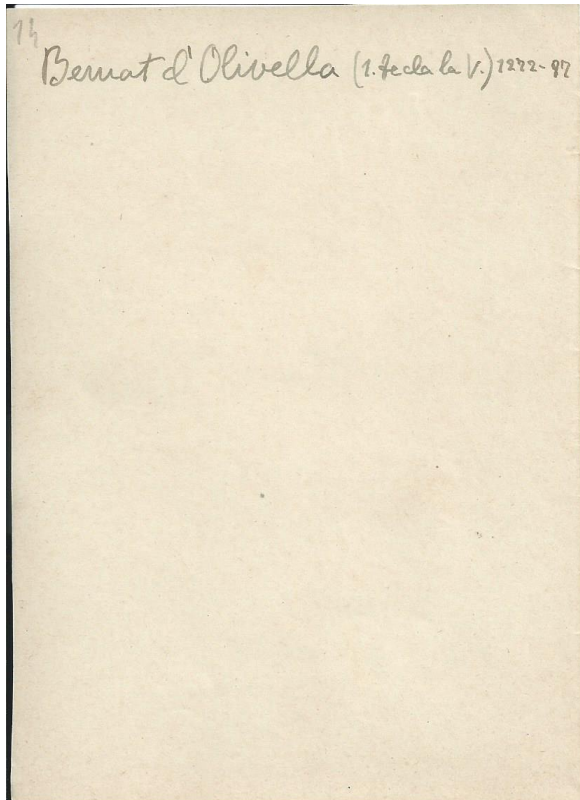

«13 Benet de Rocabertí

Diu Mares (p. 84): < Isqué aquest Archebisbe a visitar la Provincia Tarraconense y estant ocupat en la Visita de Huesca, morí en aquella ciutat als 2 de maig de 1268, y allí lo sepultaren. Després lo Paborde M. Guerau de Rocabertí en lo any 1333 feu portar los ossos del dit archebisbe a esta Iglesia (Tarragona) y los enterrà en lo presbiteri de la Capella de Corpore Christi, en los claustros, que dit Paborde avie fet construir, com se dirà...>».

¹⁸ Va morir a Osca el 2 de maig de 1268. Les seves restes foren portades a la catedral de Tarragona en 1333, a iniciativa del paborde Guerau de Rocabertí. El text que reproduïx Bofarull correspon a un paràgraf de Blanch [1664], 1951, vol. I, p. 167 i no de Marí (que esmenta erròniament com "Marés"). Valls, 1678, p. 173 (segueix Blanch). Vid. també Marí [1783] 1990, p. 67. Villanueva, 1851, p. 187. Morera, 1894, p. 122, afirma que les restes es troben enterrades al centre del presbiteri de la capella de Corpus Christi, sota una gran llosa semicircular de granit encastada al terra. Id, [1899], 1954, p. 296. Id, 1904, p. 148.

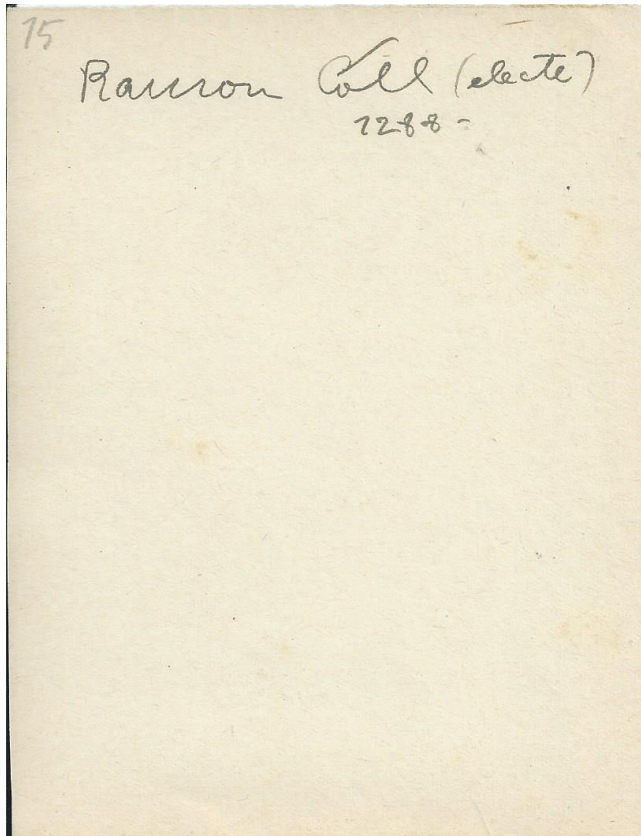
BERNAT D'OLIVELLA (1272 – 1287)¹⁹

«14 Bernat d'Olivella (S. Tecla la V.) 1272-87»

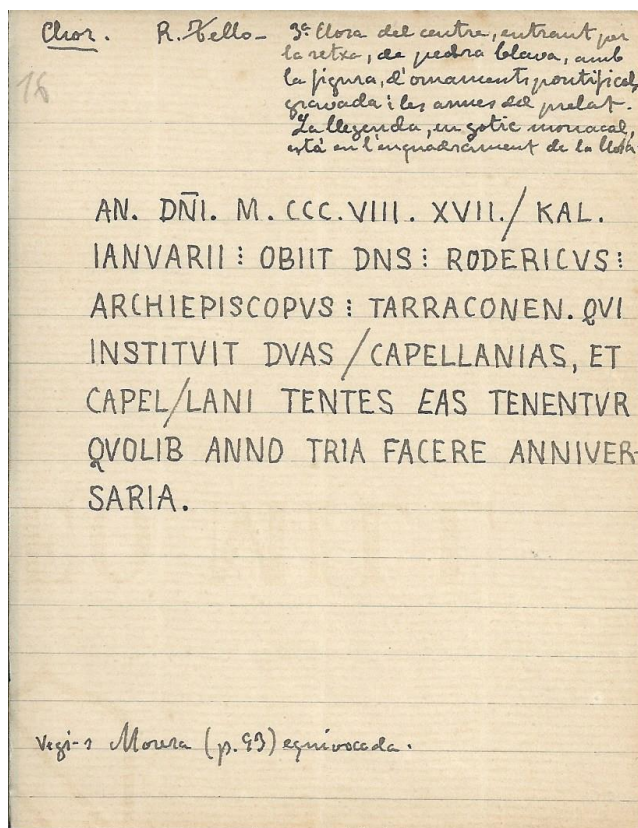
¹⁹ Va morir el 29 d'octubre de 1287. El seu sepulcre, a la capella de Santa Tecla la Vella de la catedral de Tarragona, mostra una efigie jacent, però no té inscripció. Segons Blanch, [1664], 1951, vol. I, p. 172: “sens algú epitaphi o inscripció, que tal volta per modèstia no volgué la posessin”. Valls, 1678, p. 180 (segueix Blanch). Marí [1783] 1990, p. 71. Villanueva, 1851, p. 191. Morera, 1894, p. 130. Id, [1899], 1954, p. 304. Id, 1904, p. 103. Les seves restes foren enterrades posteriorment al paviment del presbiteri de la catedral.

RAIMON COLL²⁰

«15 Ramon Coll (electe) 1288 - »

²⁰ L'existència d'aquest arquebisbe ha estat discutida. Zurita esmenta la seva presència d'un arquebisbe de Tarragona, anomenat Ramon Coll, a la concòrdia entre el rei Alfons II d'Aragó i el rei de França Carles d'Anjou, en 1288, coneguda com "entrevista de Jaca". Vid. Zurita y Castro, Jerónimo, *Los Cinco libros primeros [--posteriores] de la primera parte de los Anales de la Corona de Aragón*, Saragossa: Pedro Bernuz, 1562-1580. La informació la va recollir Lluís Pons d'Icart, *Catalogo dels archebisbes que son estats de la metropolitana església y antiquíssima ciutat de Tarragona* (1572). Biblioteca de la Universitat de Barcelona, ms. 19. Antoni Agustí dubtava de la veracitat de la notícia davant de la manca de notícies documentals. Vid. Agustí, Antoni, *Opera Omnia*. Vol. VII. Luca: Josephi Rocchii, 1777, p. 218, carta adreçada a Jerónimo Zurita el 7 de desembre de 1577. Però al Necrologi de Sant Miquel d'Escornalbou (segle XIII) s'anota: *Obit Raymundus, terrachonensis archiepiscopus*. Vid. Sutherland, Bobbi – Gros, Miquel dels Sants, «El Necrologi de Sant Miquel d'Escornalbou (Nova York, Hispanic Society of America, ms. B2715)», *Miscel·lania Litúrgica Catalana* (2005) 13, p. 279-306, que els autors identifiquen amb Raimon Coll.

RODERIC TELLO (1288 – 1308)²¹

«16 Chor. R. Tello. 3ª llosa del centre, entrant per la retxa, de pedra blava, amb la figura, d'ornaments pontificals, gravada i les armes del prelat. La llegenda, en gòtic monacal, està en l'enquadrament de la llosa.

AN. DNI. M. CCC. VIII. XVII. / KAL. IANVARII: OBIIT DNS: RODERICVS: ARCHIEPISCOPVS: TARRACONEN: QVI INSTITVIT DVAS / CAPELLANIAS, ET CAPEL/LANI TENTES EAS TENENTVR QVOLIB ANNO TRIA FACERE ANNIVERSARIA.

Vegi's Morera (p. 93) equivocada.»

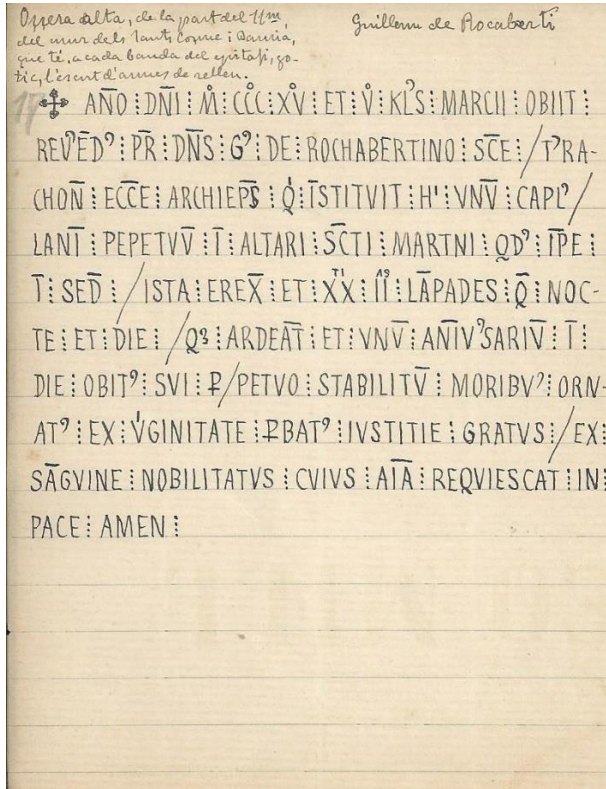
TRANSCRIPCIÓ (segons Sánchez Real, 1954):

anno. d[omi]ni. m. ccc. viii. xvii. / k[a]l[endas].
 IANVARII: OBIIT D[OMI]N[V]S: ROD[ER]IC[VS]:
 ARCHIEP[ISCOPV]S: TERRACH[ON]E: Q[V]I:
 INSTITVIT: DVAS / CAPELLANIAS: ET: CAPEL/LANI:
 TENENTAS: EAS: TENENTAS: QVOLIBAT: AN[N]O:
 T[R]IA: FACERA: ANIVERsaria.

(Minúscules, restitució de parts perdudes)

²¹ Va morir el 13 de desembre del 1308 i va ser enterrat al paviment del cor, cobert amb una làpida (210 x 74 cm) amb la seva efígie jacent en baix relleu, envoltada de l'epitafi. El seu sepulcre fou traslladat l'any 1965 al centre del presbiteri, en ocasió de les modificacions efectuades a l'antic cor. Vid. Ricomà i Vendrell, Francesc Xavier, «Noticiario. Crónica del traslado del coro de la Santa Iglesia Metropolitana y Primada de Tarragona», *Boletín Arqueológico de Tarragona* (1964-1965) p. 143-145. En referència a la inscripció, vid. Blanch [1664], 1951, vol. I, p. 177 (amb errors). Valls, 1678, p. 186 (segueix Blanch). Marí [1783] 1990, p. 75. Villanueva, 1851, p. 193 (amb divergències). Morera, 1894, p. 93 (amb divergències). Id, [1899], 1954, p. 310. Id, 1904, p. 76-77. Sánchez Real, 1954, p. 109, n. 164.

GUILLEM DE ROCABERTÍ (1309 – 1315)²²

«17 Guillem de Rocabertí

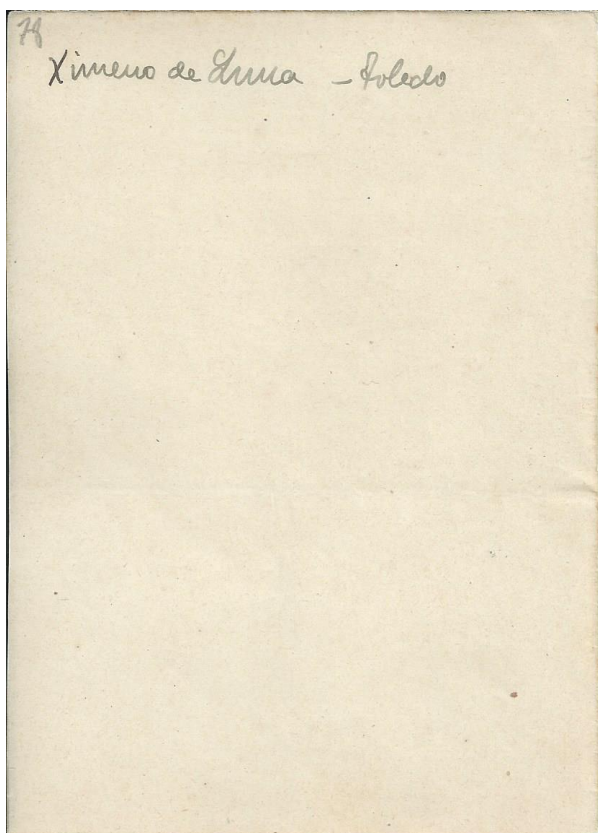
Ossera alta, de la part del SS^m, del mur dels Sants Cosme i Damià, que té, a cada banda del epitafi, gòtic, l'escut d'armes en relleu.

+ ANO : DNI : M^o : CCC^o : XV° : ET : V^o : KLS :
 MARCII : OBIIT : REVED : PR : DNS : G : DE
 ROCHABERTINO : SCE : / TRACHON : ECCE :
 ARCHIEPS : Q : ISTITVIT : H : VNV : CAPL / LAN :
 PEPETVV : I : ALTARI : SCTI : MARTNI : QD : IPE : I
 : SED : / ISTA : EREX : ET : XX : II : LAPADES : Q :
 NOCTE : ET : DIE : / Q : ARDEAT : ET : VNV :
 ANIVSARIV : I : DIE : OBIT : SVI : P / PETVO :
 STABILTV : MORIBV : ORNAT : EX : VGINITATE :
 PBAT : IVSTITIE : GRATVS : / EX : SAGVINE :
 NOBILITATVS : CVIVS : AIA : REQUIESCAT : IN :
 PACE : AMEN :»

TRANSCRIPCIÓ (segons Sánchez Real, 1954):

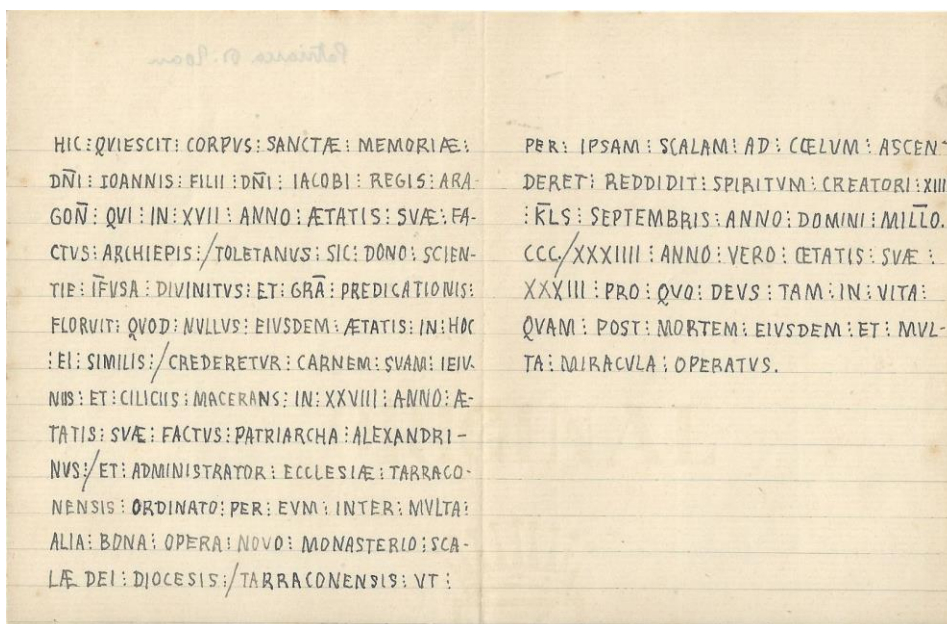
+ AN[N]O : D[OMI]NI : M : CCC : XV : ET : V : K[A]L[ENDA]S :
 MARCII : OBIIT : REVE[RE]ND[VS] : P[ATE]R : D[OMI]N[VS] :
 G[VILLELMVS] : DE ROCHAB[ER]TINO : S[AN]C[T]E : /
 T[ER]RACHON[E] : ECC[LESIA]E : ARCHIEP[ISCOPVS] : Q[VI] :
 I[N]STITVIT : H[IC] : VNV[M] : CAP[E]L / LAN[VM] :
 P[ER]PETVV[M] : I[N] : ALTARI : S[AN]C[T]I : MARTINI :
 Q[VO]D : IP[S]E : I[N] : SED[E] : / ISTA : EREX[IT] : ET : XX : II :
 LA[M]PADES : Q[VAE] : NOCTE : DIE : / Q[VE] : ARDEA[N]T : ET
 : VNV[M] : ANIV[ER]SARIV[M] : I[N] : DIE : OBIT[VS] : SVI :
 P[ER] / PETVO : STABIL[T]V[M] : MORIB[VS] : ORNAT[VS] : EX :
 V[IR]GINITATE : P[RO]BAT[VUS] : IVSTICIA : GRATVS : / EX :
 SA[N]GVINE : NOBILITATVS : CVIVS : A[N]I[M]A : REQUIESCAT :
 IN : PACE : AMEN :

²² Va morir a Sant Desideri, antiga diòcesi de Vilanova de Magalona (actual diòcesi de Montpellier), en francès Villeneuve-lès-Maguelone, a Occitània, el 25 de febrer de 1315. Per disposició testamentària va ser enterrat en origen al peu de l'altar de Sant Agustí de la catedral de Tarragona, que estava situat al braç esquerre del creuer. Quan es va obrir la porta de la capella del Santíssim, en el segle XVI, les seves restes es van traslladar a una urna de pedra calcària que es troba al mur que toca la capella de Sant Cosme i San Damià, al braç esquerre del creuer. En referència a la inscripció, vid. Blanch [1664], 1951, vol. I, p. 184 (amb divergències). Valls, 1678, p. 193 (segueix Blanch). Marí [1783] 1990, p. 78 (amb divergències). Villanueva, 1851, p. 193 (amb divergències). Morera, 1894, p. 95 (amb divergències). Id, [1899], 1954, p. 318. Id, 1904, p. 50-51. Sánchez Real, 1954, p. 113-114, n. 169. Darna, 2013, p. 368 (còpia de Blanch).

XIMENO DE LUNA (1316 – 1327)²³

«18 Ximeno de Luna - Toledo»

²³ Va passar a arquebisbe de Toledo en 1327, on va morir en 1338. Està enterrat a la capella de San Andrés de la catedral de Toledo, a l'actual avant-sagristia, sense cap epitafi. Vid. Piqueras, Felipe, *Episcopologio toledano. Notas epigráficas para su estudio*, Toledo: Imprenta de A. Medina, 1929, p. 68.

JOAN D'ARAGÓ, PATRIARCA D'ALEXANDRIA (1328 – 1334)²⁴

«Patriarca D. Joan

HIC : QVIESCIT : CORPVS : SANCTAE : MEMORIAE : DNI : IOANNIS : FILII : DNI : IACOBI : REGIS :
 ARAGON : QVI : IN : XVII : ANNO : AETATIS : SVAE : FACTVS : ARCHIEPIS : / TOLETANVS : SIC :
 DONO : SCIENTIE : IFVSA : DIVINITVS : ET : GRA : PREDICATIONIS : FLORVIT : QVOD : NVLLVS :
 EIVSDEM : AETATIS : IN : HOC : EI : SIMILIS : / CREDERETVR : CARNEM : SVAM : IEVNIIS : ET :
 CILICIIS : MACERANS : IN : XXVIII : ANNO : AETATIS : SVAE : FACTVS : PATRIARCHA :
 ALEXANDRINVS : / ET : ADMINISTRATOR : ECCLESIAE : TARRACONENSIS : ORDINATO : PER EVM :
 INTER : MVLTA : ALIA : BONA : OPERA : NOVO : MONASTERIO : SCALAE DEI : DIOCESIS : /
 TARRACONENSIS : VT : PER : IPSAM : SCALAM : AD : COELVM : ASCENDERET : REDDIDIT :
 SPIRITVM : CREATORI : XIII : KLS : SEPTEMBRIS : ANNO : DOMINI : MILLO . CCC . / XXXIII : ANNO :
 VERO : AETATIS : SVAE : XXXIII : PRO : QVO : DEVS : TAM : IN : VITA : QVAM : POST :
 MORTEM : EIVSDEM : ET : MVLTA : MIRACVLA : OPERATVS .»

²⁴ Va morir el 19 d'agost de 1334. Fou sepultat al presbiteri de la catedral de Tarragona, al costat de l'epístola, en un sepulcre inscrit en un arc-soli. Tot el conjunt és de marbre i ha estat atribuït a un escultor italià anònim, seguidor de Tino de Camaino. L'urna sepulcral (61 x 101 x 100 cm) recolza sobre dos lleons aclofats. La cara frontal conté la inscripció (28 x 170 cm), envoltada d'una sanefa amb heràldica i tema vegetal. A la coberta hi ha la imatge jacent de l'arquebisbe, amb indumentària i atributs prelacials (45 x 201 x 100 cm). Al voltant, cinc imatges exemptes de sants (Fructuós, Tecla, Lluís de Tolosa, Lluís de França i Elisabet d'Hongria). Al fons de l'arc-soli, un relleu amb la *Commendatio animae*. En referència a la inscripció, vid. Blanch [1664], 1951, vol. II, p. 38 (amb divergències). Valls, 1678, p. 223 (segueix Blanch). Marí [1783] 1990, p. 88 (amb divergències). Villanueva, 1851, p. 206 (amb divergències). Morera, 1894, p. 101 (copia de Villanueva). Id, [1899], 1954, p. 795. Id, 1904, p. 41. Bofarull també copia la transcripció de Villanueva. Sánchez Real, 1954, p. 133-134, n. 181.

Sepul. D. Joan, el patriar. — M. 41.

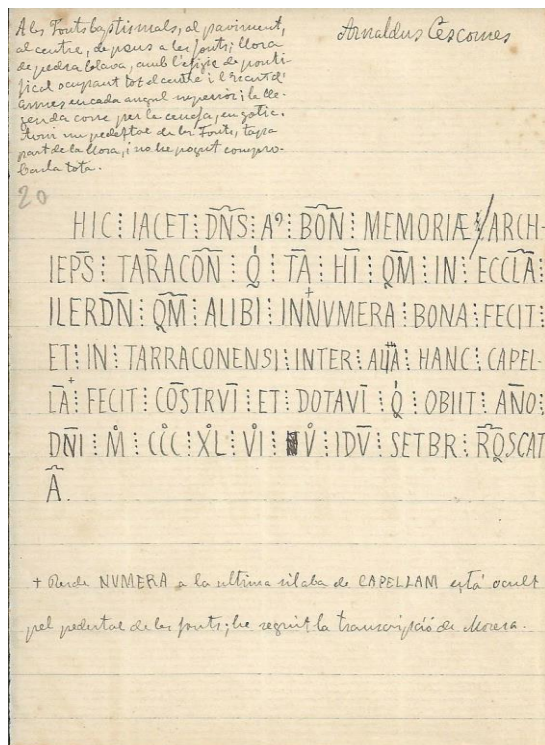
Hic quiescit corpus sanctae memoriae Domini Iohannis, filii Domini Jacobi Regis Aragonum, qui in XVII anno aetatis suae factus Archiepiscopus Toletanus, sic dono scientiae infusae divinitus, et gratia predicationis floruit, quod nullus eiusdem aetatis in hoc ei similis crederetur. Carnem quam ieiuniis et ciliciis macerans, in XXVIII. anno aetatis suae factus Patriarcha Alexandrinus, et administrator ecclesiae Terraconensis; ordinato per eum inter multa alia bona opera novo monasterio Scalae Dei, diocesis Terraconensis, ut per ipsam scalam ad coelum ascenderet; reddidit spiritum Creatori XIV Kal. sept. anno Domini M.CCC.XXXIV. anno vero aetatis suae XXXIII, pro quo Deus tam in vita quam post mortem eiusdem et multa miracula operatus.

«Sepul. D. Joan, el patriar. — M. 41

Hic quiescit corpus sanctae memoriae Domini Iohannis, filii Domini Jacobi Regis Aragonum, qui in XVII anno aetatis suae factus Archiepiscopus Toletanus. Sic dono scientiae infusae divinitus, et gratia predicationis floruit, quod nullus eiusdem aetatis in hoc ei similis crederetur. Carnem suam ieiuniis et ciliciis macerans, in XXVIII anno aetatis suae factus Patriarcha Alexandrinus, et administrator ecclesiae Terraconensis; ordinato per eum inter multa alia bona opera novo monasterio Scalae Dei, diocesis Terraconensis, ut per ipsam scalam ad coelum ascenderet; reddidit spiritum Creatori XIV Kal. Sept. Anno Domini M.CCC.XXXIX. anno vero aetatis suae XXXIII, pro quo Deus tam in vita quam post mortem eiusdem et multa miracula operatus.»

TRANSCRIPCIÓ (segons Sánchez Real, 1954):

HIC : Q[VI]ESCIT : CORPVS : S[ANC]T[A]E : MEMORI[A]E : D[OMI]NI :
 IOH[ANN]IS : FILII : D[OMI]NI : IACOBI : REGIS : ARAGON[VM] : QVI : IN :
 XVII : ANNO : [A]ETATIS : SV[A]E : F[A]C[TVS] : ARCHIEP[ICOPV] :/
 THOLETAN[VS] : SIC : DONO : SCIENCI[AE] : I[N]FVS[AE] : DIVINIT[VS] : ET :
 GRA[TIA] : P[RE]DICACIONIS : FLORVIT : Q[VOD] : NVLL[VS] : EI[VS]DEM :
 [A]ETATIS : IN : HOC : ET : SIMILIS :/ CREDERETVR : CARNEM : SVAM :
 IEVNIIS : ET : CILICIIS : MACERANS : IN : XXVIII : ANNO : [A]ETATIS : SV[A]E :
 F[A]CTVS : PATRIARCHA : ALEXANDRIN[VS] :/ ET : ADMINISTRATOR :
 ECCL[ES]I[A]E : TERRACON[ENSIS] : ORDINATO : P[ER] : EVM : INT[ER] :
 MVLT[A] : ALIA : BONA : OP[ER]A : NOVO : MONASTERIO : SCAL[A]E : DEI :
 DIOCE[SIS] :/ TERRACON[ENSIS] : VT : P[ER] : IP[S]AM : SCALAM : AD :
 C[O]ELVM : ASCENDERET : REDDIDIT : SP[IRITV]M : CREATORI : XIII :
 K[AL]L[ENDAS] : SEPTEMBR[II]S : ANNO : D[OMI]NI : MILL[ESIM]O : CCC./ XXX
 : IIII : ANNO : VERO : [A]ETATIS : SV[A]E : XXX : III : PRO : QVO : DE[V]S : TAM
 : IN : VITA : QVA[M] : POST : MORTE[M] : EI[VS]DE[M] : EST : MVLT[A] :
 MIRACVLA : OP[ER]ATVS

ARNAU SESCOMES (1345 – 1346)²⁵

«20 Arnaldus Cescomes

A les Fonts baptismals, al paviment, al centre, de peus a les fonts; llosa de pedra blava, amb l'efígie de pontifical ocupant tot el centre i l'escut d'armes en cada àngul superior i la llegenda corre per la cenefa, en gòtic. Avui un pedestal de les Fonts, tapa part de la llosa, i no he pogut comprobar-la tota.

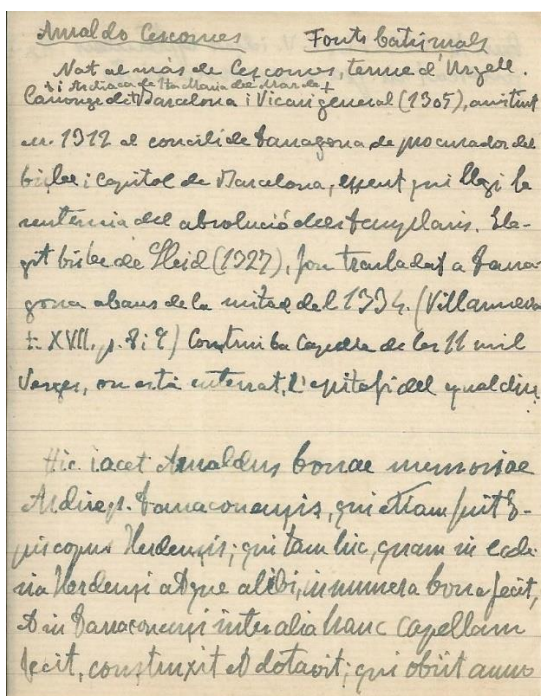
HIC : IACET : DNS : A : BON : MEMORIAE / ARCHIEPS : TARACON : Q : TA : HI : QM : IN : ECCLA : ILERDN : QM : ALIBI : INNVNERA : BONA : FECIT : ET : IN : TARRACONENSI : INTER : ALIA : HANC : CAPELLA : FECIT : COSTRVI : ET : DOTAVI : Q : OBIIT : ANO : DNI : M^o : CCC^o : XL° : VI° : V^o : IDV : SETBR : RQSCAT : A.

+ Desde NVNERA a la última sílaba de CAPELLAM està oculta pel pedestal de les fonts; he seguit la transcripció de Morera.»

TRANSCRIPCIÓ (segons Sánchez Real, 1954):

HIC : IACET : D[OMI]N[V]S : A[RNALDV]S : BON[AE] : MEMORI[A]E /
ARCHIEP[ISCOPV]S : T[ER]RACON[ENSIS] : Q[VI] : ET[IAM] : FVIT :
EP[ISCOPV]S : ILERD[E]N[SIS] : Q[VI] : TA[M] : HI[C] : Q[VAM] : IN :
ECCL[ES]IA : ILERD[E]N[SIS] : Q[VODQVE] : ALIBI : INNVNERA :
BON[A] : FECIT : ET : I[N]TER : ALIA : HANC : CAPELLA : FECIT :
CO[N]STRV[X]I[T] : ET : DOTAVIT : Q[VI] : OBIIT : AN[N]O : D[OMI]NI :
M : CCC : XL : VI : V : ID[VS] : SEPT[EM]BR[I]S : R[E]Q[VIE]SCAT :
A[MEN]

²⁵ Va morir el 9 de setembre de 1346. Està enterrat al paviment de la capella de Santa Úrsula i les Onze Mil Verges (actual del Baptisteri), a la catedral de Tarragona. Cap al 1820 s'hi van traslladar les fonts baptismals, que oculten parcialment la llosa sepulcral. En referència a la inscripció, vid. Blanch [1664], 1951, vol. II, p. 42 (amb divergències). Valls, 1678, p. 227 (segueix Blanch). Marí [1783] 1990, p. 92 (segueix la transcripció de Blanch). Villanueva, 1851, tom. XX, p. 3 (segueix la transcripció de Blanch). Morera, 1894, p. 80 (segueix la transcripció dels anteriors). Id, [1899], 1954, p. 805. Id, 1904, p. 94. Bofarull copia el text original, però la transcripció següent la pren de Morera. Sánchez Real, 1954, p. 135, n. 184.

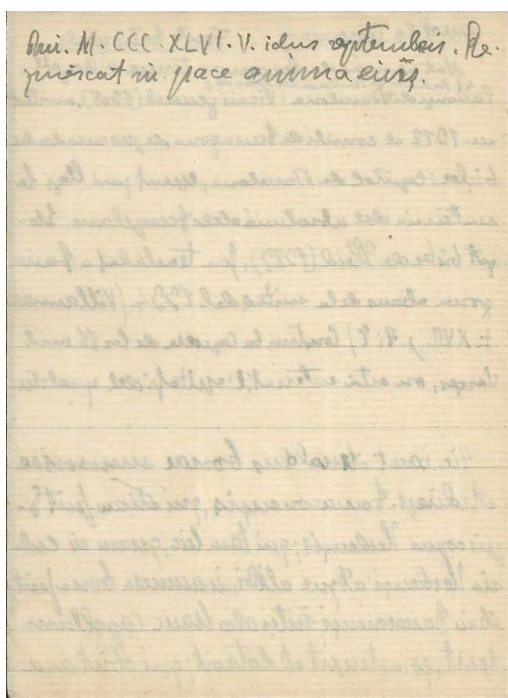

«Arnaldo Cescomes. Fonts batismals (sic)

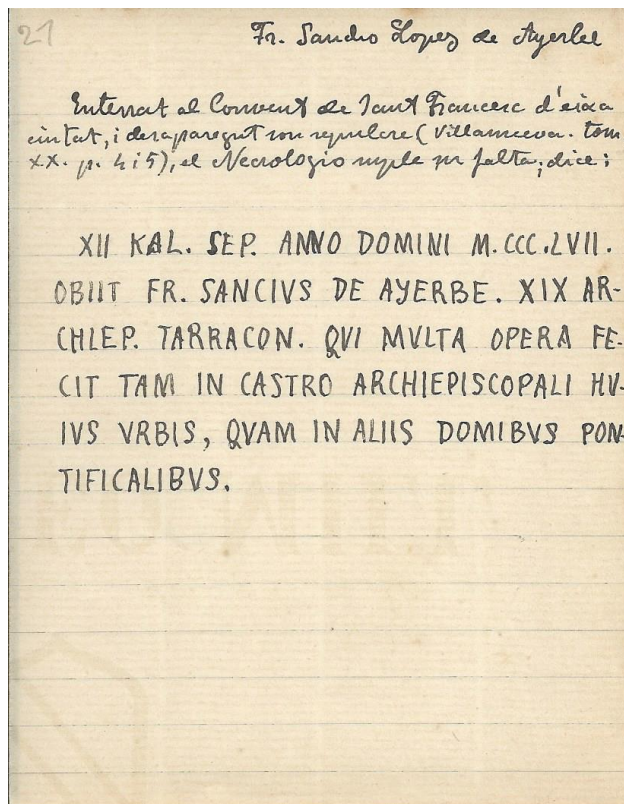
Nat al mas de Cescomes, terme d'Urgell.
 Canonge i Ardiaca de Sta. Maria del Mar de
 Barcelona i Vicari General (1305), assistint en
 1312 al concili de Tarragona de procurador
 del bisbe i capítol de Barcelona, essent qui
 llegí la sentència del absolució (sic) dels
 templaris. Elegit bisbe de Lleida (1327), fou
 traslladat a Tarragona abans de la meitat del
 1334 (Villanueva, t. XVII, p. 8 i 9). Construí la
 capella de les 11 mil Verges, on està enterrat,
 l'epitafi del qual diu:

Hic iacet Arnaldus bonae memoriae Archiep.
 Tarraconensis, qui etiam fuit Episcopus
 Ilerdensis; qui tam hic, quam in ecclesia
 Ilerdensi atque alibi, innumera bona fecit, et
 in Tarraconensi intr. Alia hanc capellam fecit,
 construxit et dotavit, qui obiit anno/

Dni. M. CCC. XLVI. V. idus septembris.
 Requiescat in pace anima eius.»

SANÇ LÓPEZ DE AYERBE (1347 – 1357)²⁶

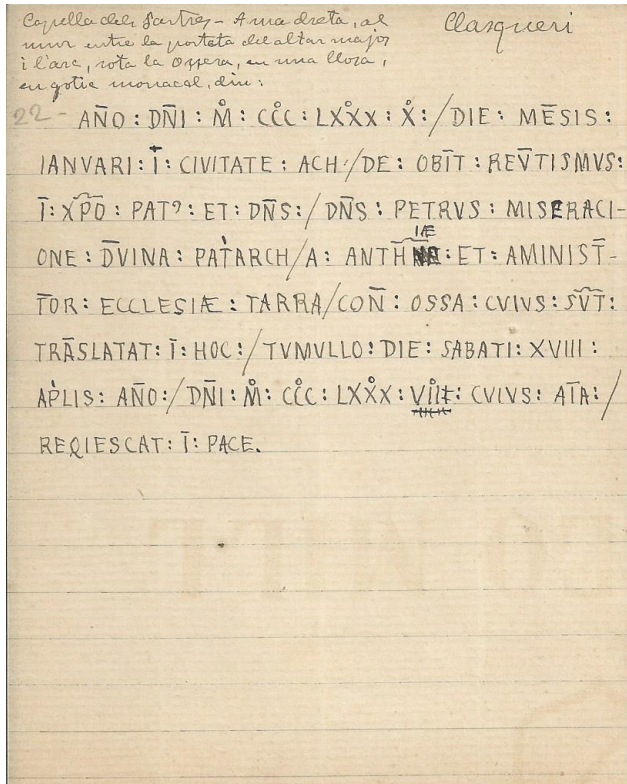
«21 Fr. Sancho Lopez de Ayerbe

Enterrat al Convent de Sant Francesc d'eixa ciutat, i desaparegut son sepulcre (Villanueva. tom. XX. p. 4 i 5), el Necrologio suple su falta; dice:

XII KAL. SEP. ANNO DOMINI M.CCC.LVII. OBIIT FR[ater]. SANCIVS DE AYERBE. XIX ARCHIEP. TARRACON. QVI MVLTa OPERA FECIT TAM IN CASTRO ARCHIEPISCOPALI HVIVS VRBIS, QVAM IN ALIIS DOMIBVS PONTIFICALIBVS.»

²⁶ Va morir el 21 d'agost de 1357. Fou enterrat al convent de Sant Francesc de Tarragona, però la seva sepultura, segons assegura Blanch, es va perdre durant la Guerra Civil Catalana (1462-1472); vid. Blanch [1664], 1951, vol. II, p. 48. Valls, 1678, p. 234 (segueix Blanch). Marí [1783] 1990, p. 95 (repeteix la informació de Blanch). Villanueva, 1851, tom. XX, p. 5 (transcriu parcialment el text del *Necrologi*). Morera [1899], 1954, p. 811 copia el text de Villanueva, el mateix que fa Bofarull. Per al text del Necrologi, vid. Ramon, Salvador; Ricomà, Xavier, «El Necrologi de la Seu de Tarragona», dins *Miscel·lània Històrica Catalana. Homenatge al P. Jaume Finestres, historiador de Poblet (+1769)*. Poblet: Abadia de Poblet, 1970, p. 377.

PERE CLASQUERÍ, PATRIARCA D'ANTIOQUIA (1358 – 1380)²⁷

«22 Clasquerí

Capella dels Sastres – A mà dreta, al mur entre la porteta del altar major i l'arc, sota la ossera, en una llosa, en gòtic monacal, diu:

ANO : DNI : M^o : CCC^o : LXXX° : X^o : / DIE : MESIS :
IANVARI : I : CIVITATE : ACH/DE : OBIT :
REVTISMVS : I : XPO : PAT : ET : DNS : / DNS :
PETRVS : MISERACIONE : DVINA : PATARCH/A :
ANTHIAE : ET : AMINIST-TOR : ECCLESIAE :
TARRA/CON : OSSA : CVIVS : SVT :
TRASLATAT : I : HOC : / TVMVLLO : DIE : SABATI : XVIII :
APLS : ANO : / DNI : M^o : CCC^o : LXXX° : VII° : CVIVS : AIA : /
REQIESCAT : I : PACE.»

TRANSCRIPCIÓ (segons Sánchez Real, 1954):

AN[N]O : D[OMI]NI : M : CCC : LXXX : X : / DIE :
ME[N]SIS : IANVARI[I] : I[N] : CIVITATE : ACH/DE : OBIIT
: REV[EREN]TIS[I]M[VS] : I[N] : XP[IST]O : PAT[ER] : ET :
D[OMI]N[VS] : / D[OMI]N[VS] : PETR[VS] :
MIS[ER]AC[I]ONE : D[I]VIN[A]E : PAT[RI]AR[C]H/A :
ANTH[ON]IAE : ET : A[D]MINIST[RA]TOR :
E[C]CLESIAE : TARRA/CON[ENSIS] : OSSA : CVI[VS] :
SV[N]T : TRA[N]SLATATA : I[N] : HOC : / TVMVLLO : DIE
: SABATI : XVIII : AP[OSTOL]IS : AN[N]O : D[OMI]NI : M :
CCC : LXXX : VII : CVI[VS] : A[N]I[M]A : / REQ[V]IESCAT
: I[N] : PACE

²⁷ Va morir el 10 de gener de 1380 a la ciutat francesa d'Agde, retornant de la cort papal d'Avinyó. Les seves restes foren portades a Tarragona en 1387 i dipositades en una urna col·locada a dins d'un arcosoli, a la capella de Santa Maria o dels Sastres de la catedral de Tarragona. L'urna, de pedra calcària policromada (100 x 95 x 45 cm) recolza sobre dos lleons aclofats, mostra forma paral·lelepípedica i es cobreix amb tapadora piramidal. A la part inferior de l'urna hi ha la làpida sepulcral, d'alabastre (45 x 52 cm). En referència a la inscripció, vid. Blanch [1664], 1951, vol. II, p. 66 (amb divergències). Valls, 1678, p. 255 (segueix Blanch). Marí [1783] 1990, p. 99 (amb divergències). Villanueva, 1851, tom. XX, p. 7 (amb divergències). Morera, 1894, p. 98 (copia de Villanueva). Id, [1899], 1954, p. 818. Id, 1904, p. 47. Sánchez Real, 1954, p. 139, n. 192.

Capella dels Sastres – Urna del mur. M. 47

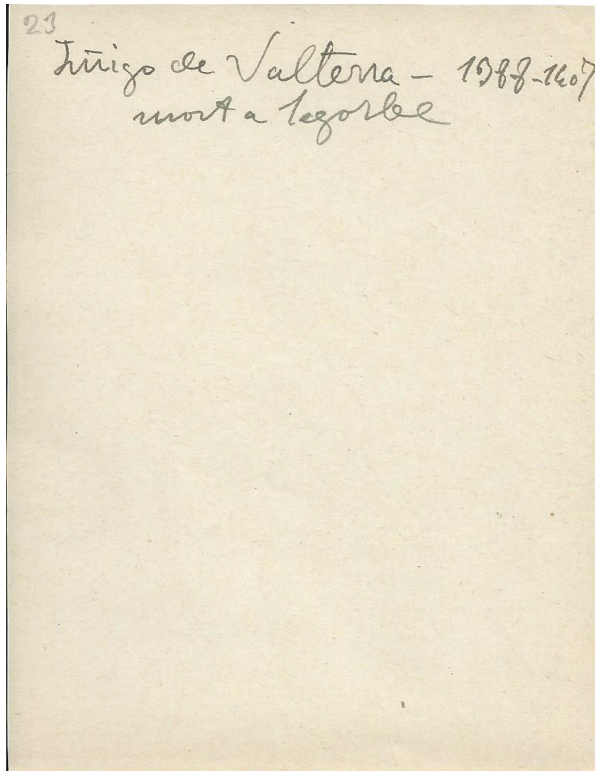
7

Anno Dni. MCCCXXX; X die mensis
ianuarii in civitate Achde obiit Revmus. in
Christo Pater et Dominus Domnus. Petrus
miseratione divina Patriarcha Antiochiaie et
administrator Eccles. Tarracon. ; ossa cu.
ius sunt translata in hoc tumulto die
sabati XVIII aprilis, anno Domini MCCCXXXVII;
cuius anima requiescat in pace.

«Capella dels Sastres – Urna del mur. M. 47

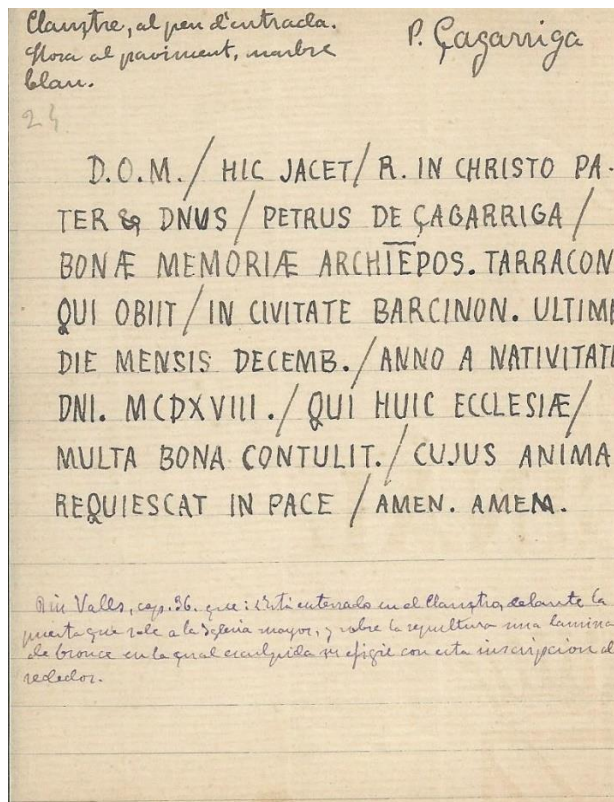
Anno Dni. MCCCXXX; X die mensis ianuarii
in civitate Achde obiit Revmus. Un Christo
Pater et Dominus Domnus. Petrus
miseratione divina Patriarcha Antiochiaie et
administrator Eccles. Tarracon. ; ossa cuius
sunt translata in hoc tumulto die sabati
XVIII aprilis, anno Domini MCCCXXXVII ;
cuius anima requiescat in pace.»

ÈNNEC DE VALLTERRA (1380 – 1407)²⁸

«23 Lluís de Valtierra – 1388 – 1407 mort a Segorbe»

²⁸ Va morir a Segorb el 18 de febrer de 1407. Blanch assegura que va ordenar ser enterrat a la catedral d'aquella població. Vid. Blanch [1664], 1951, vol. II, p. 90. Valls, 1678, p. 269 (segueix Blanch). També el segueixen Marí [1783] 1990, p. 106, Villanueva, 1851, tom. XX, p. 9 i Morera [1899], 1954, p. 829. Sembla que hauria estat enterrat al sepulcre familiar de la capella de Sant Salvador, a la catedral de Segorb, que no té inscripció. Vid. Ruiz i Quesada, Francesc; Borja Cortijo, Helios, «Ènnec de Vallterra y el programa iconogràfic de la capilla de San Salvador de la Catedral de Segorbe», *Retrotabulum. Estudis d'Art Medieval*, 15 (febrer 2015) p. 12.

PERE DE SAGARRIGA I DE PAU (1407 – 1418)²⁹

«24 P. Çagarriga

Claustre, al peu d'entrada. Llosa al paviment, marbre blau.

D.O.M. / HIC JACET / R. IN CHRISTO PATER & DNVS / PETRUS DE ÇAGARRIGA / BONAE MEMORIAE ARCHIEPOS. TARRACON. QUI OBIT / IN CIVITATE BARCINON. ULTIMA DIE MENSIS DECEMB. / ANNO A NATIVITATE DNI. MCDXVIII. / QUI HUIC ECCLESIAE / MULTA BONA CONTULIT. / CUJUS ANIMA REQUIESCAT IN PACE / AMEN. AMEN.

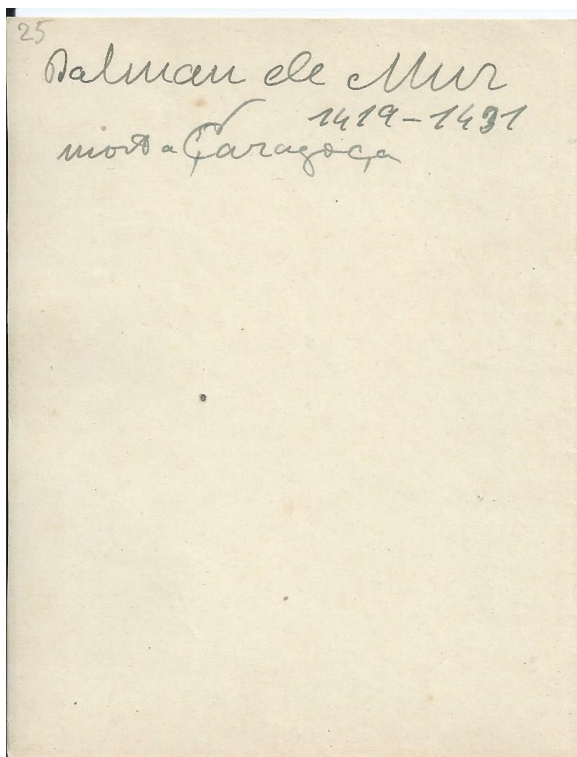
Diu Valls, cap. 36, que: «Está enterrado en el Claustro, delante la puerta que sale a la Iglesia mayor, y sobre la sepultura una lámina de bronce en la cual esculpidas su efigie con esta inscripción alrededor».

»

TRANSCRIPCIÓ (segons Sánchez Real, 1954):

D.O.M. / HIC JACET / R[EVERENDVS] IN CHRISTO PATER ET D[OMI]NVS / PETRUS DE ÇAGARRIGA / BONAE MEMORIAE ARCHIEP[ISCOP]VS. TARRACON[ENSIS]. QVI OBIT / IN CIVITATE BARCINON[E]. VLTIMA DIE MENSIS DECEMB[RIS]. / ANNO A NATIVITATE D[OMI]NI. MCDXVIII / QVI HVIC ECCLESIAE / MULTA BONA CONTVLIT. / CVIVS ANIMA REQVIESCAT IN PACE / AMEN AMEN

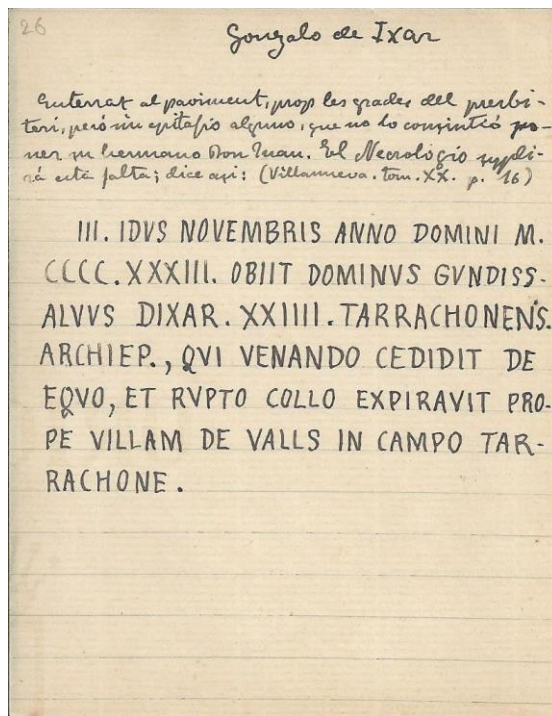
²⁹ Va morir a Barcelona el 31 de desembre de 1418. Les seves restes foren traslladades a Tarragona el mes d'agost de 1425 i enterrades al paviment del claustre de la catedral, davant de la porta romànica d'accés a l'interior del temple. En origen la làpida sepulcral era de bronze, però amb el pas dels anys es va deteriorar, causant accidents. Es va retirar a mitjan del segle XIX. Va ser substituïda per una de llisós on es repeteix del text, afegint "D.O.M." a l'encapçalament. La nova làpida es va col·locar a instàncies de l'arxiprest Joan Corominas Gili, mort el 9 d'abril de 1910. Vid. Blanch [1664], 1951, vol. II, p. 99 (esmenta que la làpida era de bronze). Valls, 1678, p. 279 (segueix Blanch). Marí, Marià. *Nominum et actorum Archiepiscoporum Tarraconensium expositio cronologico-historica tribus libris distributa a Mariano Marí, sacerdote Ecclesiae Tarraconensis portionario*. 1783. Llibre III. Ms. Arxiu Històric Arxidiocesa de Tarragona, p. 17. Villanueva, 1851, tom. XX, p. 12 (esmenta que la làpida era de bronze). En 1856 ja no hi era: vid. Hernández Sanahuja, Bonaventura; Torres i Sedó, Josep Maria. *El Indicador Arqueológico de Tarragona. Manual descriptivo de las antigüedades que se conservan en dicha ciudad y sus cercanías*. Tarragona: Imp. De los Sres. Puigrubí i Arís, 1867, p. 65. Morera, 1894, p. 120 (refereix que la làpida de bronze s'havia retirat a causa del seu grau de deteriorament i reproduïx la transcripció de Villanueva). Id, 1904, p. 131. Id, *Tarragona Cristiana*. Tomo IV. Tarragona: Diputació de Tarragona, 1955, p. 48. Sánchez Real, 1954, p. 143, n. 198. La nova làpida es va col·locar a instàncies de l'arxiprest Joan Corominas Gili, mort el 9 d'abril de 1910, afegint "D.O.M." al text original.

DALMAU DE MUR I CERVELLÓ (1419 – 1431)³⁰

«25 Dalmau de Mur 1419-1431

Mort a Çaragoça.»

³⁰ Traslladat en 1431 a Saragossa, on va morir el 12 de setembre de 1456. Va ser enterrat al centre del paviment del cor de la catedral de Sant Salvador o Seo de Saragossa, en un sepulcre cobert amb una llosa de bronze. Vid. Blanch [1664], 1951, vol. II, p. 105. Valls, 1678, p. 283 (segueix Blanch). Villanueva, tom. XX, p. 14. Morera, 1955, p. 53. Segons la descripció de M. Carmen Lacarra: *La tumba de Don Dalmau se encuentra efectivamente en medio del coro de la Seo. Está cubierta por una chapa de bronce deteriorada por el paso del tiempo y por las pisadas de quienes a lo largo de los años acudieron a cantar el oficio divino. De 1,75 x 0,82 metros y 1 centímetro de grosor, se reconoce grabada en ella la silueta yacente del prelado, con las vestiduras y atributos propios de su cargo, y las manos cruzadas delante del pecho. Su cabeza reposa en una almohada sostenida por una pareja de ángeles. Quedan restos de la inscripción que rodeaba la chapa, así como de sus armas heráldicas, por triplicado, en el marco. En cada uno de los lados mayores hay una orla que contiene seis espacios ocupados con parejas de santos. En la parte superior se encuentra la ceremonia fúnebre del entierro. La encuadra un marco hecho de azulejos en el que se repiten sus armas heráldicas.* Vid. Lacarra Ducay, M. Carmen, *El Retablo Mayor de San Salvador de Zaragoza. Saragossa: Gobierno de Aragón. Departamento de Cultura y Turismo*, 2000, p. 33, fig. 10 i 12.

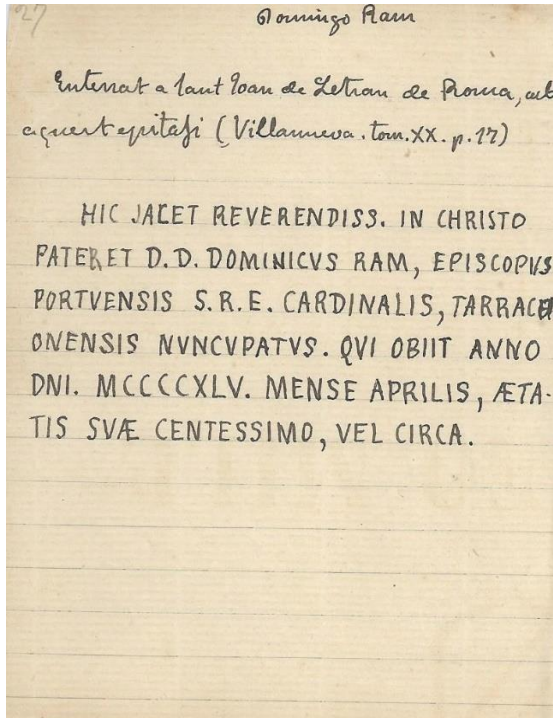
GONZALO FERNÁNDEZ DE HÍJAR (1431 – 1434)³¹

«26 Gonzalo de Ixar

Enterrat al paviment, prop les grades del presbiteri, però sin epitafio alguno, que no lo consintió poner su hermano Don Juan. El Necrologio suplirá esta falta; dice así: (Villanueva, tom. XX, p. 16)

III. IDVS NOVEMBRIS ANNO DOMINI M. CCCC. XXXIII. OBIIT DOMINVS GVNDISSALVVS DIXAR. XXIIII. TARRACHONENS. ARCHIEP., QVI VENANDO CEDIDIT DE EQVO, ET RVPTO COLLO EXPIRAVIT PROPE VILLAM DE VALLS IN CAMPO TARRACHONE.»

³¹ Va morir en un accident mentre caçava, en caure del cavall, el 9 de novembre de 1433. Agustí, 1580, informa: *extra urbem moritur v. Idus Novemb. An. [MCCCC]XXXIII*. Tanmateix, el *Necrologi* informa que la mort de Gonzalo Fernández es va esdevenir el mes de novembre del 1434 (*anno domini MCCCCXXXIIII*). Vid. Ramon- Ricomà, Xavier, 1970, p. 385 (possiblement es tracta d'un error). Blanch també diu que va morir el 9 de novembre de 1433. Joan Fernández de Híjar, germà de l'arquebisbe, va decidir que fos enterrat a la catedral de Tarragona, al davant de la reixa que tancava antigament el presbiteri, però sense cap solemnitat, ni llosa, ni lauda ni epitafi. Vid. Blanch [1664], 1951, vol. II, p. 107-108. Valls, 1678, p. 285 (segueix Blanch). Villanueva copia les dades del *Necrologi*; però la seva transcripció dona l'any 1433 (*ANNO DOMINI M. CCCC. XXXIII*). Vid. Villanueva, 1851, tom. XX, p. 16. Morera, 1904, p. 43. Id, 1955, p. 54-55.

DOMÈNEC RAM (1434 – 1445)³²

«27 Domingo Ram

Enterrat a Sant Joan de Letran de Roma, amb aquest epitafi (Villanueva, tom. XX, p. 17)

HIC JACET REVERENDISS. IN CHRISTO PATER ET D. D. DOMINICVS RAM, EPISCOPVS PORTVENSIS S. R. E. CARDINALIS, TARRACONENSIS NVNCVPATVS. QVI OBIIT ANNO DNI. MCCCCXLV. MENSE APRILIS, AETATIS SVÆ CENTESSIMO, VEL CIRCA.»

TRANSCRIPCIÓ (segons Villanueva, 1851):

Hic jacet Reverendiss. in Christo Pater et D. D. Dominicus Ram, Episcopus Portuensis S. R. E. Cardinalis, Tarrachonensis nuncupatus. Qui obiit anno Dni. MCCCCXLV. mense aprilis, aetatis suae centesimo, vel circa.

³² Cardenal amb el títol de Sant Joan i Sant Pau. Va morir a Roma el 25 d'abril de 1445 i va ser enterrat a la basílica de Sant Joan de Laterà. Vid. Blanch [1664], 1951, vol. II, p. 108, que dona el 26 d'abril com a data de la defunció. Valls, 1678, p. 287 (segueix Blanch). La sepultura de l'arquebisbe va desaparèixer durant alguna de les obres de reforma del temple. Amb tot, el text de la inscripció sepulcral es va copiar i ha perdurat. Vid. Di-Blasi e Gambacorta, Giovanni. *Storia Cronologica dei Viceré Luogotenenti e Presidenti del Regno di Sicilia*. Palermo: dalla Stamperia Oretia, 1842, p. 39, n. 4: "Morì questo cardinale in età decrepita in Roma a 25 aprile 1445, e fu sepolto nella Basilica Lateranense, dove si legge il seguente epitafio: *Hic jacet Reverendissimus in Christo Pater/ D. Dominicus Ram Epis. Portuensis/ S. R. E. Cardinalis Tarraconen. Nuncupatus/ Qui obiit Anno Domini MCCCCXLV, mens. Aprilis/ Aetatis suae centesima vel circa.*" Villanueva, 1851, tom. XX, p. 17, copia la inscripció sense esmentar la font. Morera, 1955, p. 56 (reprodueix la transcripció de Villanueva). També la reprodueix Gramunt, Josep. *Armorial de los arzobispos de Tarragona*. Barcelona: Orbis, 1946, p. 116, a partir de Di-Blasi, però transcriu "reverindissimus" per "reverendissimus" i "centesima" per "centesima".

La mort del Carde-arqueb. D. Ram

Die 25ª mensis Aprilis
anno 1445 Reverendissimus
in Christo pater et d. d.
Cardinalis Terraconensis
Rome diem suum clau-
sit extremum cuius ani-
mam possideat paradysus.

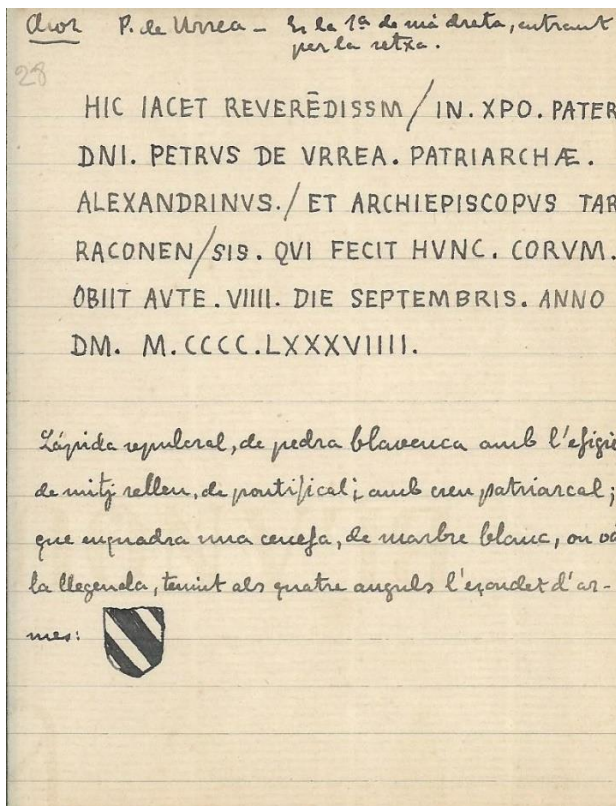
Extrat pel Rind. J. Rius (juny 1928) del:
& Divers. Camer. Armari XXXI, nº 52
fol. 51 (Arx. Vatic.)

«La mort del Carde-arqueb. D. Ram

Die 25^a mensis Aprilis anno 1445 Reverendissimus
in Christo pater et d. d. Cardinalis Terraconensis
Rome diem suum clausit extremum cuius animam
posideat paradysus.

Extrat pel Re[v]nd. J. Rius (juny – 1928) del:

<Divers. Camer. Armari XXXI, nº 52 fol. 51 (Arx.
Vatic.)>

PERE DE URREA (1445 – 1489)³³

«28 Chor. P. de Urrea – Es la 1ª de mà dreta, entrant per la retxa.

HIC IACET REVEREDISSM[us]/ IN. XPO. PATER
DNI. PETRVS DE VRREA. PATRIARCHAE.
ALEXANDRINVS./ ET ARCHIEPISCOPIVS
TARRACONEN/SIS. QVI FECIT HVNC. CORVM.
OBIIT AVTE. VIII. DIE SEPTEMBRIS. ANNO DM.
M. CCCC.LXXXVIII.

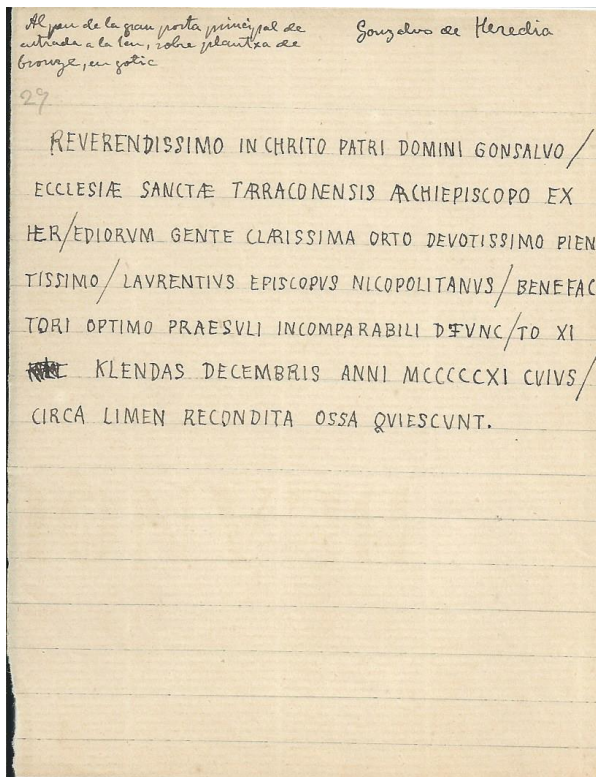
Làpida sepulcral, de pedra blavenca amb l'efígie de mitg relleu, d epontifical i amb creu patriarcal; que enquadra una cenefa, d emarbre blanc, on vá la llegenda, tenint als quatre anguls l'escudet d'armes: (escut dibuixat).»

TRANSCRIPCIÓ (segons Sánchez Real, 1954):

HIC . IACET . REVERE[N]DISSM[VS]/ IN . XP[IST]O . PATER
D[OMI]N[V]S . PETRVS . DE . VRREA . PATRIARCHA .
ALEXANDRI[NVS] . / et . archiepiscopus .
TARRACO[NENSIS] . / QVI . FECIT . HV[N]C . CHORVM .
OBIIT . AVTE[M] . VIII . DIE . Septembris . anno .
D[OMI]N[I] . M . CCCC . LXXXVIII .

(Minúscules, restitució de parts perdudes)

³³ Va morir el 4 de setembre de 1489. En origen va ser enterrat al paviment del cor, però la seva sepultura es va traslladar al presbiteri en 1965, amb motiu de les reformes efectuades. Vid. Ricomà, 1964-1965, p. 143-145. La llosa (224 x 83 cm) mostra la seva efígie jacent, amb l'epitafi al voltant. En referència a la inscripció, vid. Blanch [1664], 1951, vol. II, p. 121 (amb divergències). Valls, 1678, p. 303 (segueix Blanch). Marí, 1783, p. 39. Villanueva copia el text de l'original, amb alguna divergència: Villanueva, 1851, tom. XX, p. 19-20. Morera, 1894, p. 93 (amb divergències). Id, 1904, p. 77. Sánchez Real, 1954, p. 147, n. 200. Morera, 1955, p. 66.

GONZALO FERNÁNDEZ DE HEREDIA (1490 – 1511)³⁴

«29 Gonzalvo de Heredia

Al peu de la gran porta principal de entrada a la Seu, sobre plantxa de bronze, en gòtic.

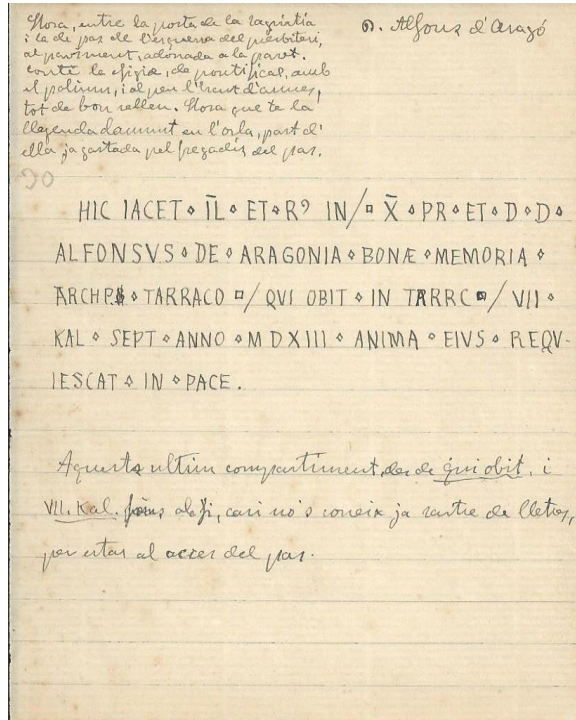
REVERENDISSIMO IN CHRITO (sic) PATRI DOMINI GONSALVO/ ECCLESIAE SANCTAE TARRACONENSIS ARCHIEPISCOPO EX HER/EDIORVM GENTE CLARISSIMA ORTO DEVOTISSIMO PIENTISSIMO/ LAVRENTIVS EPISCOPVS NICOPOLITANVS/ BENEFAC- TORI OPTIMO PRAESVLI INCOMPARABILI DEFVNC/TO XI KLENDAS DECEMBRIS ANNI MCCCCXI CVIVS/ CIRCA LIMEN RECONDITA OSSA QVIESCVNT.»

TRANSCRIPCIÓ (segons Serra Vilaró, 1935):

REVERENDISSIMO IN CHRISTO PATRI DOMINO GONSALVO/ ECCLESIAE SANCTAE TARRACONENSIS ARCHIEPISCOPO EX HER/EDIORVM GENTE CLARISSIM ORTO DEVOTISSIMO PIENTISSIMO/ LAVRENTIVS EPISCOPVS NICOPOLITANVS/ BENEFAC- TORI OPTIMO PRAESVLI INCOMPARABILI DEFVNC/TO XI K[A]LENDAS DECEMBRIS ANNI M CCCCC XI CVIVS/ CIRCA LIMEN RECONDITA OSSA QVIESCVNT

³⁴ Va morir a Valls el 21 de novembre de 1511. Les seves restes reposen en una sepultura al peu del portal principal de la catedral de Tarragona. Estava coberta amb una planxa de bronze que, com les portes de la catedral, es va realitzar seguint les seves disposicions testamentàries, però que va trigar quasi cinquanta anys a fer-se. La planxa, que fa 235 x 116 x 7 cm, va ser fosa en 1560 per Dionís Vergonyós, fonedor de la Selva del Camp. El pas continuat de la gent va malmetre-la, de forma que en 1930 fou tret del seu lloc i portada al Museu Diocesà de Tarragona. Va ser substituïda per una làpida de pedra de Santa Tecla, amb la inscripció: *HIC IACET/ REVERENDISSIMVS IN CHRISTO PATER/ DVVS GONSALVVS FERNANDEZ/ DE HEREDIA/ TARRACONENSIS ARCHIEPISCOPVS/ OBIIT XI KAL DECEMBRIS A. D. MDXI/ I. P. R.* La planxa original està formada per setze plaques de bronze, d'uns 15 cm d'ample cadascuna, col·locades sobre una base de fusta, cisellades i unides mitjançant claus de plata. S'hi representa la figura jacent de l'arquebisbe al centre, sota un arc gòtic. Al voltant, nou compartiments amb representació de les virtuts teològals i cardinals, i dos escuts. A la part inferior, inscripció al·lusiva. Sobre l'epitafi, vid. Blanch [1664], 1951, vol. II, p. 125 (amb divergències). Valls, 1678, p. 307 (segueix Blanch). Marí, 1783, p. 44. Villanueva copia el text de l'original: Villanueva, 1851, tom. XX, p. 21. Morera, 1894, p. 77 (copia de Villanueva). Id, 1904, p. 70. Serra Vilaró, Joan. «Un artista desconegut i una obra seva (Dionís Vergonyós)». *Miscel·lània Finke d'Història i Cultura Catalana*. Barcelona: Analecta Sacra Tarraconensia, 1935, p. 159-167. Id, «Vergonyós de Tarragona». *Boletín Arqueológico de Tarragona* (Tarragona). (època IV, 1950), p. 151-153. Sánchez Real, 1954, p. 148, n. 202. Morera, 1955, p. 69. Cabré, M. Dolores. «El arzobispo de Tarragona Gonzalo Fernández de Heredia», *Cuadernos de Historia Jerónimo Zurita* (Saragossa) (1983), núm. 47-48, p. 299-321. Carbonell i Buades, Marià. «Lauda sepulcral de l'arquebisbe Gonzalo Fernández de Heredia». *Pallium. Exposició d'Art i Documentació*. Tarragona: Catedral de Tarragona / Diputació de Tarragona, 1992, p. 187, cat. 143.

ALFONS D'ARAGÓ (1513 – 1514)³⁵

«30 D. Alfons d'Aragó

Llosa, entre la porta de la Sagristia i la de pas de l'esquerra del presbiteri, al paviment, adossada a la paret. Conté la efígie, de pontifical, amb el palium, i al peu l'escut d'armes, tot de bon relleu. Llosa que té la llegenda damunt en l'orla, part d'ella ja gastada pel fregadís del pas.

HIC IACET . IL . ET . R . IN . X . PR . ET . D . D .
 ALFONSVS . DE . ARAGONIA . BONAE . MEMORIA
 . ARCHP . TARRACO . / QVI . OBIT . IN . TARRC . / VII .
 KAL . SEPT . ANNO . MDXIII . ANIMA . EIVS .
 REQUIESCAT . IN . PACE .

Aquest últim compartiment, des de qui obit, i VII. Kal. fins a la fi, casi no's coneix ja rastre de lletres, per estar al accés del pas.»

TRANSCRIPCIÓ (segons Sánchez Real, 1954):

HIC IACET . IL[LVSTRISIMVS] . ET . R[EVERENDISSIMVS] IN/ . X[RISTO] . P[ATE]R .
 ET . D[OMINVS] . D[OMINVS] . ALFO[N]S[VS] . DE . ARAGONIA . BON[A]E .
 MEMORI[A]E . AR[CHIEPISCO]PVS . TARRACO[N]SIS . / QVI OBI[IT] .
 TARR[ACONE] . / vii . kal . SEPTembris . anno . mdxiii . anima . eius . requiESCA[T] .
 IN . PACE . AME[N] .

(Minúscules, restitució de les parts perdudes)

³⁵ Va morir el 26 d'agost de 1514. El seu sepulcre es troba al paviment del presbiteri de la catedral de Tarragona, al costat de l'Evangeli, a l'alçada de l'altar major. Cobert amb una llosa de marbre (190 x 62 cm), amb l'efígie jacent de l'arquebisbe, el seu escut als peus i l'epitafi al voltant. Bofarull transcriu erròniament l'any de la mort: MDXIII per MDXVIII. Sobre l'epitafi, vid. Blanch [1664], 1951, vol. II, p. 125. Valls, 1678, p. 310 (segueix Blanch). Marí, 1783, p. 46. Villanueva, 1851, tom. XX, p. 22, però no publica la transcripció. Morera, 1894, p. 102 (amb divergències). Id, 1904, p. 43. Sánchez Real, 1954, p. 149, n. 204. Morera, 1955, p. 71.

Sarcòfeg de D. Alfons de Aragó Arch. + 1513. Efigie
Entre porta sagristia i reixa altar major. M. 43

Hic iacet Rmus. et Ilmus. in Christo
Pater et Dominus Dominus. Alfonsus de
Aragonia, Bonae memoriae Archiep.
Tarracon. ; qui obiit in Tarracona VII.
Kal. sept. anno MDXIII ; anima eius
requiescat in pace.

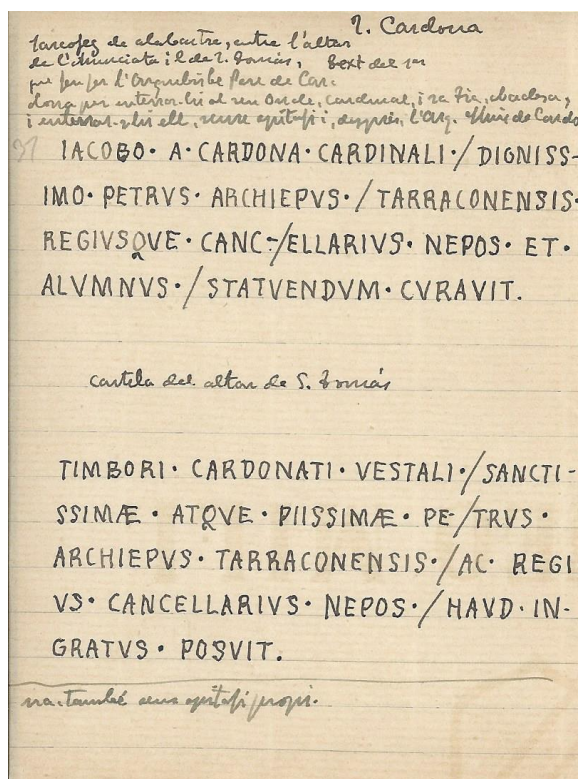
5

Al peu de l'escala altar major, enterrat D. Gon-
zalo de Ixart, mort a 1433 de desgracia prop de Valls.

«Sarcòfeg de D. Alfons d'Aragó Arch.
+1513. Efigie. Entre porta Sagristia i reixa
altar major. M. 43

Hic iacet Rmus. Et Ilmus. in Christo Pater et
Dominus Dominus. Alfonsus de Aragonia,
bonae memoriae Archiep. Tarracon. ; qui
obiit in Tarracona VII. Kal. Sept. Anno
MCXIII; anima eius requiescat in pace.

5. Al peu de l'escala altar major, enterrat
D. Gonzalo de Ixart (sic), mort a 1433 de
desgracia prop de Valls.»

PERE FOLCH DE CARDONA (1515 – 1530)³⁶

«31 P. Cardona

Sarcòfeg de alabastre, entre l'altar de l'Anunciata i'l de S. Tomàs, que feu fer l'Arquebisbe Pere de Cardona per enterrar-hi al seu oncle, cardinal, i sa tia, abadesa, i enterrar-s'hi ell, sense epitafi i després, l'Arq. Lluís de Cardona, també sens epitafi propi.

IACOBO · A · CARDONA · CARDINALI · / DIGNISSIMO · PETRVS · ARCHIEPVS · / TARRACONENSIS · REGIVS · QVE · CANCELLARIVS · NEPOS · ET · ALVMNVS · / STATVENDVM · CVRAVIT

Cartela del altar de S. Tomàs

TIMBORI · CARDONATI · VESTALI · / SANCTISSIMAE · ATQVE · PISSIMAE · PE · TRVS · ARCHIEPVS · TARRACONENSIS · / AC · REGIVS · CANCELLARIVS · NEPOS · / HAVD · INGRATVS · POSVIT .»

TRANSCRIPCIÓ (segons Yeguas, 2000):

IACOBO · A · CARDONA · CARDINALI · / DIGNISSIMO · PETRVS · ARCHIEP[ISCOP]VS · / TA[R]ACONENSIS · REGIVS[QVE] · CANCELLARIVS · NEPOS · ET · ALVMNVS · / STATVENDVM · CVRAVIT

TRANSCRIPCIÓ (segons Yeguas, 2000):

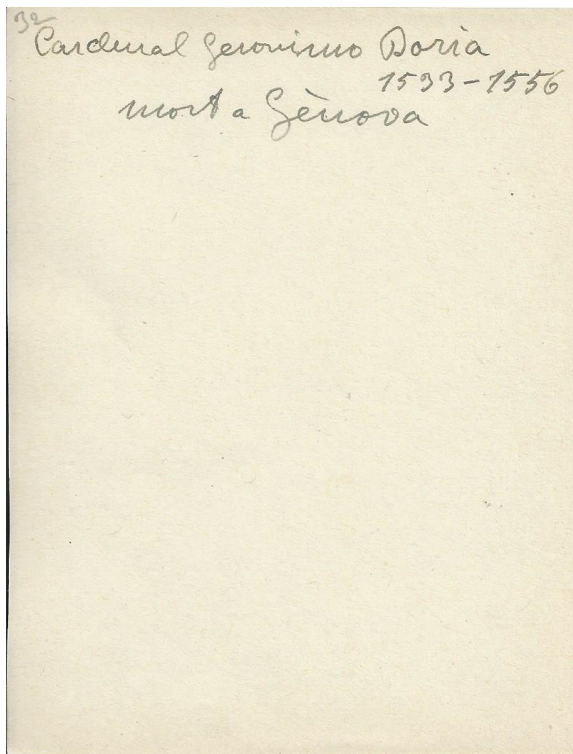
TIMBORI · CARDONATI · VESTALI · / SANCTISSIMAE · ACQ[VE] · PISSIMAE · PE · TRVS · ARCHIEP[ISCOP]VS · TARRACONENSIS · / AC · REGIVS · CANCELLARIVS · NEPOS · / HAVD · INGRATVS · POSVIT

TRANSCRIPCIÓ (segons Yeguas, 2000):

X P S / A I H S B

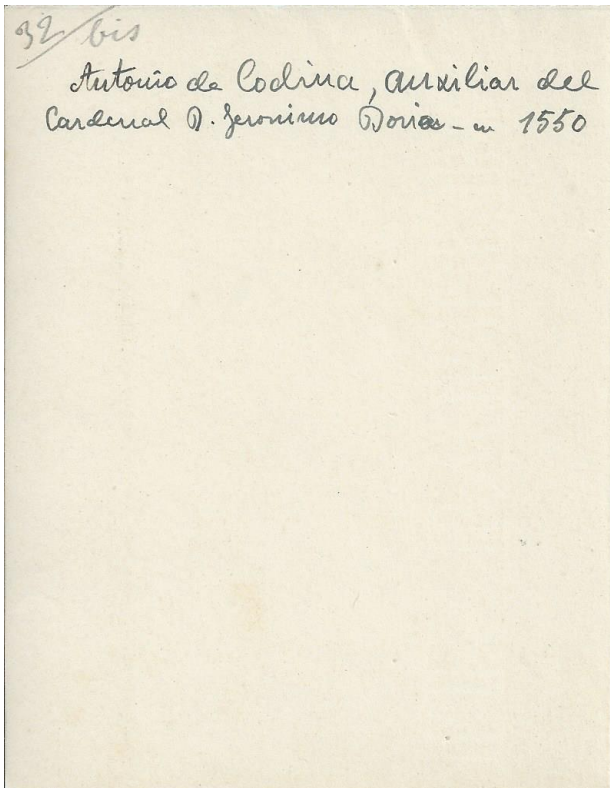
A un costat del sepulcre, no visible

³⁶ Va morir el 15 d'abril de 1530 a Alcover (Alt Camp). Fou enterrat en un sepulcre d'alabastre amb una esplèndida decoració de grotescos, obra atribuïda a l'escultor valencià Damià Forment, que es troba al mur mitjaner entre les dues antigues capelles de l'Anunciació i de Santa Maria Magdalena, a la catedral de Tarragona. Les seves restes hi reposen, juntament amb les dels seus oncles, Jaume i Timbor de Cardona, i les del seu successor, l'arquebisbe Lluís Folch de Cardona (1531-1532), que va morir el 12 de novembre de 1532. L'epitafi de Jaume de Cardona està situat a la cara que dona a l'antiga capella de Santa Maria Magdalena, avui dedicada a la Mare de Déu de Montserrat. La inscripció de Timbor de Cardona està situada a la cara que dona a l'antiga capella de l'Anunciació. Sobre l'epitafi, vid. Blanch [1664], 1951, vol. II, p. 132 (transcriu "Timbori a Cardona"). Valls, 1678, p. 318 i 329 (segueix Blanch). Marí, 1783, p. 54, 59. Villanueva, 1851, tom. XX, p. 23 (transcriu "Jacobo de Cardona") i 24. Morera, 1894, p. 87 (copia de Villanueva). Id, 1904, p. 65. Sánchez Real, 1954, p. 151, n. 205. Morera, 1955, p. 254-255, 258. Vid. també Yeguas Gassó, Joan: *L'escultura a Catalunya entre 1490 i 1575. De la tradició medieval a la difusió i consolidació de les formes «a la romana»*. Tesi doctoral. Barcelona: Servei de Publicacions de la Universitat de Barcelona, 2000, p. 442-443, n. 1025-1026. Morte García, Carmen. *Damián Forment. Escultor del Renacimiento*. Saragossa: Caja Inmaculada, 2009, p. 314. Juárez Díaz, Albert. *L'escultura sepulcral en terres catalanes al segle XVI*. Treball final del Màster en Recerca en Humanitats (dir. pel Dr. Joan Bosch Ballbona). Girona: Universitat de Girona, 2015-2016, p. 35-36.

GIROLAMO DORIA (1533 – 1558)³⁷

«32 Cardenal Geronimo Doria. 1553-1556. Mort a Gènova.»

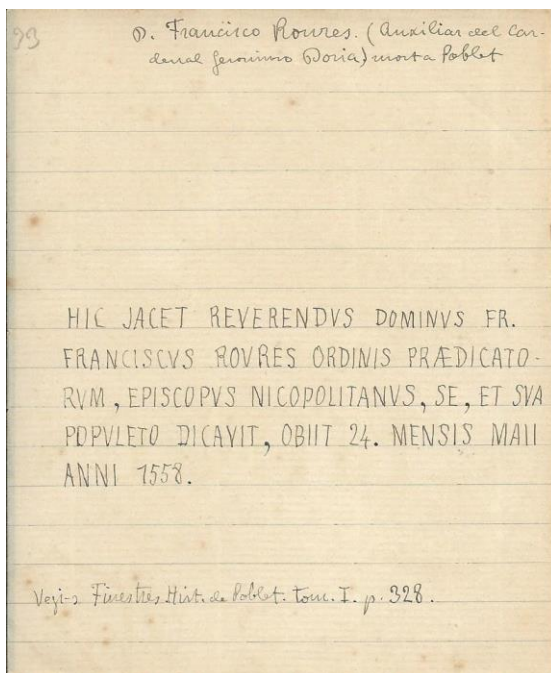
³⁷ Cardenal de Sant Tomàs *in parione* i Santa Maria *in porticu*. Va prendre possessió per poders; mai no va visitar la seu tarraconense. Va morir a Gènova el 25 de març de 1558. Fou enterrat a l'església de Santa Maria della Cella de la mateixa ciutat, on al voltant de l'altar major hi ha cinc sepulcres de membres de la família Doria; d'èpoques diverses, tenen la mateixa estructura i dimensions, amb el sarcòfag corresponent que recolza sobre un basament, ornamentat amb les armes de la família i el bust del difunt al centre, dins d'una fornícula, flanquejat per figures al·legòriques. El de Girolamo Doria es troba al costat de la Porta S. Tommaso. Vid. Chacón, Alfonso. *Vitæ, et res gestæ Pontificvm Romanorum et S. R. E. Cardinalivm ab initio nascentis Ecclesiæ vsque ad Vrbavm VIII. Pont. Max.* 2 volums. Roma: Typis Vaticanis, 1630, II, col. 1473-1474. Cardella, Lorenzo. *Memorie storiche de' cardinali della Santa Romana Chiesa*. Roma: Stamperia Pagliarini, 1793, IV, 105-106. Blanch [1664], 1951, vol. II, p. 138. Valls, 1678, p. 327 (segueix Blanch). Villanueva, 1851, tom. XX, p. 24. Eubel, Conradus and Gulik, Guglielmus van. *Hierarchia Catholica Medii et Recentioris Aevi*. Mûnch: Sumptibus et Typis Librariæ Regensbergianæ, 1935; reed. Pàdua: Il Messaggero di S. Antonio, 1960, III, 20, 71, 75, 192, 254, 255, 264 i 308. Morera, 1955, p. 266.

ANTONI DE CODINA, BISBE AUXILIAR (1550 – 1557)³⁸

«32/bis

Antonio de Codina, auxiliar del Cardenal D. Jerónimo Doria – en 1550.»

³⁸ Antoni de Codina va ser paborde a Sant Tomàs de Riudeperes, a prop de Vic. El 7 de maig de 1548 va ser nomenat bisbe Lacorens. El 2 de gener de 1549 era designat ardiaca de Sant Fructuós del capítol de la catedral de Tarragona i en 1550 bisbe auxiliar del cardenal Girolamo Doria, com ho foren també Lorenzo Pérez, bisbe de Neàpoli (mort en 1542), Miquel Ponte, O.F.M., bisbe de Neàpoli (mort en 1543) i fra Francesc Roures, O.P., bisbe de Neàpoli (mort en 1558). Antoni de Codina assistí al Concili de Trento entre el 18 d'agost de 1551 i el 28 d'abril de 1552. Morí a Tarragona en 1557. Vid. *El Sacrosanto y Ecuménico Concilio de Trento. Traducido al idioma castellano por Ignacio López de Ayala. Agrégase el texto original corregido según la edicion auténtica de Roma, publicada en 1564*. Madrid: Imprenta Real, 1785, p. XXIV. Villanueva, 1851, tom. XX, p. 25. *Trento: un concilio para la unión (1550-1552). I. Fuentes (1549-1551) (Cartas, despachos, nóminas)* (Ed. crítica preparada i anotada per Constancio Gutiérrez, S.J.). Madrid: C.S.I.C., Instituto "Enrique Flórez", 1981, p. 349-350. Ramon i Vinyes, Salvador. «Canonges de la Catedral de Tarragona», *Butlletí Arqueològic* (Tarragona) 21-22 (1999-2000) p. 286, 372.

FRANCESC ROURE, O.P., BISBE AUXILIAR (1544-1558)³⁹

«33 D. Francisco Roures. (Auxiliar del Cardenal Geronimo Doria). Mort a Poblet

HIC JACET REVERENDVS DOMINVS FR.
FRANCISCVS ROVRES ORDINIS
PRAEDICATORVM, EPISCOPVS
NICOPOLITANVS, SE, ET SVA POPVLETO
DICAVIT, OBIIT 24. MENSIS MAII ANNI 1558.

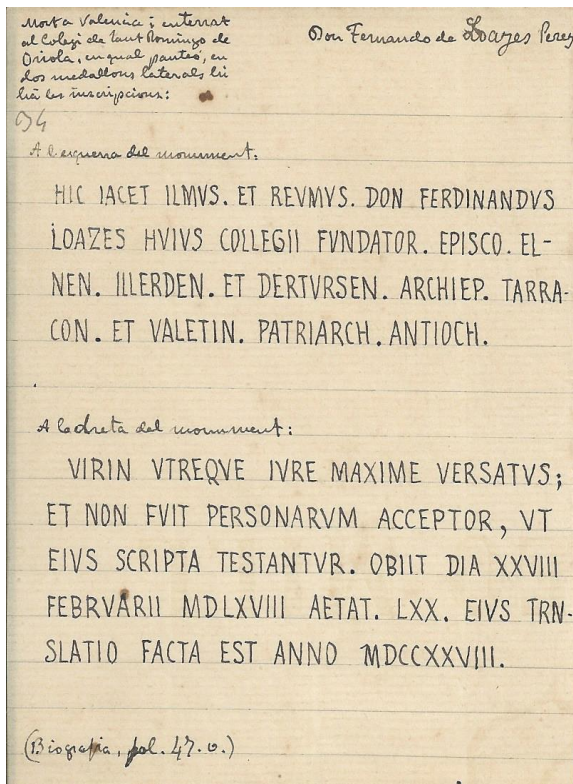
Vegí's Finestres. Hist. De Poblet. Tom. I, p.
328.»

TRANSCRIPCIÓ (segons Finestres, 1753):

**Hic jacet Reverendus Dominus Fr. Franciscus Roures Ordinis
Praedicatorum, Episcopus Nicopolitanus, se, & sua Populeto
dicavit, obiit 24. mensis Maii anni 1558.**

³⁹ Nomenat bisbe de Neàpoli el 4 de juny de 1544, fou auxiliar del cardenal Girolamo Doria. En el decurs d'una visita pastoral, va emmalaltir a prop del Montsant, fou extremunciat a Scala Dei i portat a Poblet, on va morir el 24 de maig de 1558. Enterrat al paviment del creuer de l'església del monestir, al costat de l'epístola, a sota d'una llosa on es representava la seva efígie de pontifical i una inscripció al voltant. Vid. Finestres i de Monsalvo, Jaume. *Historia del Real Monasterio de Poblet ilustrada con dissertaciones curiosas sobre la Antigüedad de su Fundación, Catálogo de Abades, y Memorias Chronológicas de sus Gobiernos, con la de Papas, Reyes y Abades Generales de Cister tocantes a Poblet*. Tomo I. Cervera: Joseph Barber, 1753, p. 328. Villanueva, 1851, tom. XX, p. 25. Morera, 1955, p. 266.

FERRAN DE LOAZES PÉREZ, PATRIARCA D'ANTIOQUIA (1560 – 1567)⁴⁰

«34 Don Fernando de Loazes Pérez

Mort a València i enterrat al Col·legi de Sant Domingo de Oriola, en el qual panteó, en dos medallons laterals hi ha les inscripcions:

A l'esquerra del monument:

HIC IACET ILMVS. ET REVMVS. DON FERDINANDVS LOAZES HVIVS COLLEGII FVNDATOR. EPISCO. ELNEN. ILLERDEN. ET DERTVSEN. ARCHIEP. TARRACON. ET VALETIN. PATRIARCH. ANTIOCH.

A la dreta del monument :

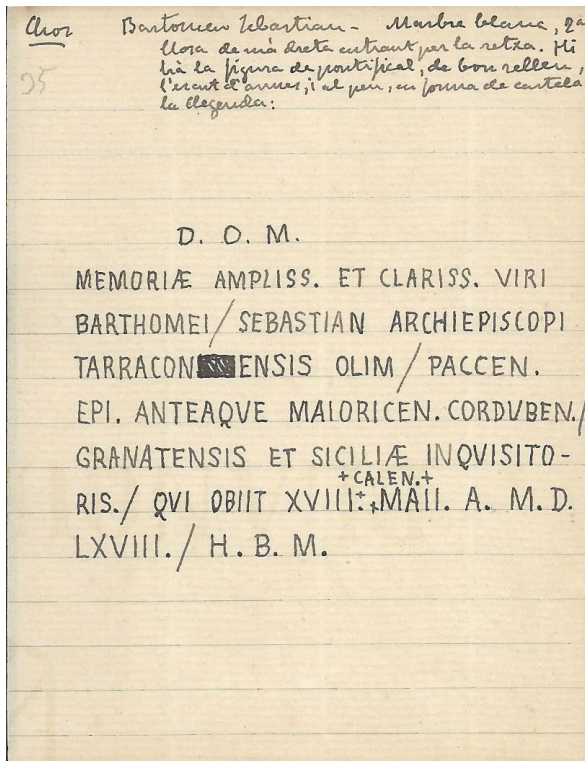
VIRIN VTREQVE IVRE MAXIME VERSATVS; ET NON FVIT PERSONARVM ACCEPTOR, VT EIVS SCRIPTA TESTANTVR. OBIIT DIA XXVIII FEBRVARII MDLXVIII AETAT. LXX. EIVS TRNSLATIO FACTA EST ANNO MDCCXXVIII.

(Biografia, fol. 47.v.)»

TRANSCRIPCIÓ (segons Echarte-Montaner, 2002):

HIC IACET ILL(VSTRIS) ET R(EVE)R(ENDVS) D(OMINVS) D(ON) FERDINANDVS LOAZES, HVIVS COLLEGII FVNDATOR EPIS(COPVS) ELNEN(SIS) ILLERDEN(SIS) ET DERTOSEN(SIS) ARCHIEP(ISCOPVS) TARRAC(ONENSIS) ET VALETIN(VS) PATRIARCH(A) ANTIO(CHENVS). VIR IN VTROQVE IVRE MAXIME VERSATVS, ET NON FVIT PERSONARVM ACCEPTOR, VT EIVS SCRIPTA TESTANTVR. OBIIT DIE 28 FEBRVARII 1568. ÆTATE 70. EJUS TRANSLATIO FACTA EST ANNO 1726.

⁴⁰ Va morir a València, on havia estat nomenat arquebisbe, el 28 de febrer de 1568. Les seves restes foren traslladades en 1728 al Col·legi de Sant Domènec d'Oriola, que havia estat fundació seva. El seu sepulcre, amb la seva efígie jacent i el seu escut, fou destruït en 1936. Vid. Martínez López, Manuel. *La experiencia republicana y la guerra civil en Alicante*. Sant Vicenç, Alacant: Editorial Club Universitario, 2007, p. 84. En referència a la inscripció, vid. Marí, 1783, p. 71 (la transcriu sencera). García Soriano, Justo. *El Colegio de Predicadores y la Universidad de Orihuela. Monografía histórico-descriptiva*. Múrcia: Domingo L. Riquelme, 1918, p. 98, n. 2. López Maymón, Julio. *Biografía de D. Fernando de Loazes. Inquisidor de Barcelona, Obispo de Elna, Lérida y Tortosa. Arzobispo de Tarragona y Valencia*. Múrcia: Talleres Tipográficos del Tiempo, 1922, fol. XLVIIv. Gramunt, 1946, p. 144 (amb algunes divergències; no inclou "patriarch. Antioch."). Morera, 1955, p. 269. Echarte, Tomàs; Montaner Frutos, Alberto. "Una labra heràldica del arzobispo Don Fernando de Loazes", *Emblemata* 8 (2002) p. 423.

BARTOLOMÉ SEBASTIÁN VALERO DE ARROITIA (1567 – 1568)⁴¹

«35 Bartomeu Sebastian. Chor

Marbre blanc, 2^a llosa de mà dreta entrant per la retxa. Hi ha la figura de pontifical, de bon relleu, l'escut d'armes, i al peu, en forma de cartela, la llegenda.

D. O. M.

MEMORIAE AMPLISS. ET CLARISS. VIRI
BARTHOMEI / SEBASTIAN ARCHIEPISCOPI
TARRACONENSIS OLIM / PACCEN. EPI.
ANTEAQVE MAIORICEN. CORDVBEN. /
GRANATENSIS ET SICILIAE INQVISITORIS. / QVI
OBIIT XVIII. CALEN. MAII. A. M. D. LXVIII. / H. B.
M. »

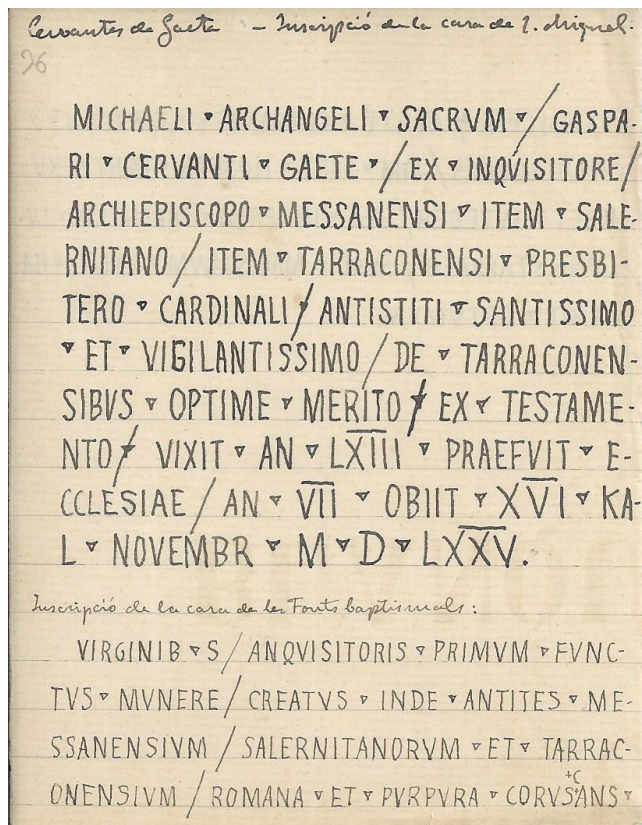
TRANSCRIPCIÓ (segons Sánchez Real, 1954):

D. O. M.

MEMORIAE AMPLISS[IMI]. ET CLARISS[IMI]. VIRI
BARTHOLOMAEI / SEBASTIAN ARCHIEPISCOPI
TARRACONENSIS OLIM / PACTEN[SIS]. EPIS[COPI]. ANTEAQVE
MAIORICEN[SIS]. CORDVBEN[SIS]. / GRANATENSIS ET SICILIAE
INQVISITORIS. / QVI OBIIT XVIII. CALEN[DAS]. MAII. A[NNO].
M D LX VIII / H. B. M. P.

⁴¹ Va morir el 14 d'abril de 1568. Va ser enterrat al paviment del cor de la catedral de Tarragona, en un sepulcre cobert amb una làpida de marbre blanc (198 x 81 cm), amb la seva efígie en relleu, revestida amb indumentària prelaial, acompanyada del seu escut d'armes amb capell arquebisbal (el primer de tots) i una cartel·la amb l'epitafi. El seu sepulcre fou traslladat l'any 1965 al centre del presbiteri, en ocasió de les modificacions efectuades a l'antic cor. Vid. Ricomà, 1964-1965, p. 143-145. Per a la inscripció, vid. Blanch [1664], 1951, vol. II, p. 144 (amb divergències). Valls, 1678, p. 332 (segueix Blanch). Marí, 1783, p. 75. Villanueva, 1851, tom. XX, p. 24 (amb divergències). Morera, 1894, p. 93 (copia de Villanueva). Id, 1904, p. 77. Sánchez Real, 1954, p. 154, n. 209. Morera, 1955, p. 271.

GASPAR CERVANTES DE GAETA (1568 – 1575), CARDENAL DEL TÍTOL DE SANT VITAL,
DE SANT MARTÍ IN MONTIBUS I DE SANTA BALBINA⁴²

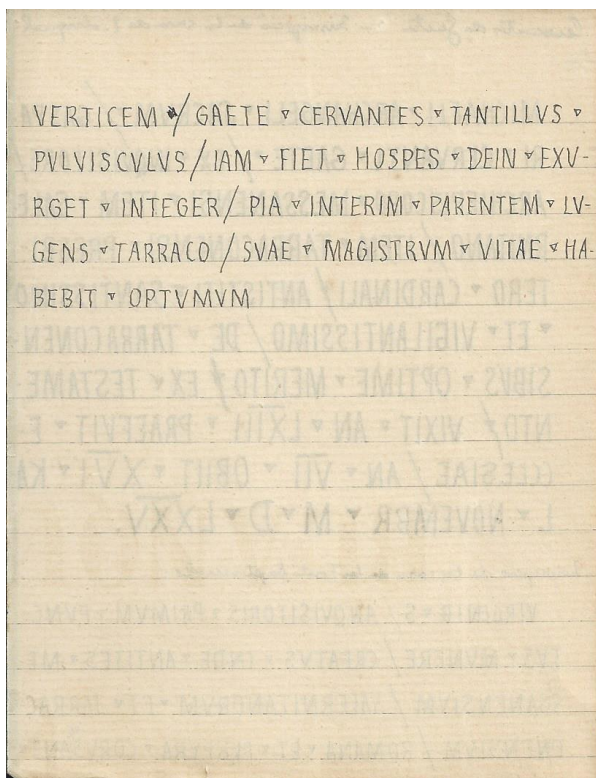
«36 Cervantes de Gaeta – Inscripció de la cara de S. Miquel

MICHAELI . ARCHANGELI . SACRVM . / GASPA-
RI . CERVANTI . GAETE . / EX . INQUISITORE /
ARCHIEPISCOPO . MESSANENSI . ITEM .
SALERNITANO / ITEM . TARRACONENSI .
PRESBITERO . CARDINALI / ANTISTITI .
SANTISSIMO . ET . VIGILANTISSIMO / DE .
TARRACONENSIBVS . OPTIME . MERITO / EX .
TESTAMENTO / VIXIT . AN . LXIII . PRAEFVIT .
ECCLESIAE / AN . VII . OBIT . XVI . KAL .
NOVEMBR . M . D . LXXV .

Inscripció de la cara de les Fonts baptismals:

VIRGINIB . S / ANQVISITORIS . PRIMVM .
FVNCTVS . MVNERE / CREATVS . INDE .
ANTITES . MESSANENSIVM /
SALERNITANORVM . ET . TARRACONENSIVM /
ROMANA . ET PVRPVRA . CORVSCANS .

⁴² Va morir el 17 d'octubre de 1575. Va ser enterrat en un sepulcre col·locat en un arcosoli obert entre les capelles de Sant Miquel de Santa Úrsula i les Onze Mil Verges (actual del Baptisteri), a la Catedral de Tarragona. El sepulcre, realitzat en 1575, és de jaspi i va ser dissenyat per Jaume Amigó i tallat per Joan Huguet. Format per un sòcol (70 x 236 x 138 cm) amb la inscripció repartida en les dues cares; un túmul (132 x 260 x 183 cm) amb escuts a les dues cares; una urna (130 x 155 x 115 cm) amb tapadora piramidal; tres imatges de les virtuts teològals (86 x 30 x 30 cm cadascuna). Per a les inscripcions, vid. Blanch [1664], 1951, vol. II, p. 150. Valls, 1678, p. 342 (segueix Blanch). Marí, 1783, p. 84. Villanueva, 1851, tom. XX, p. 31-32. Morera, 1894, p. 80-81 (copia de Villanueva). Id, 1904, p. 91. Id, 1955, p. 275. Bofarull transcriu "Archangeli" per "Archangelo". Yeguas, 2000, p. 683-684. Juárez, 2015-2016, p. 94-95.

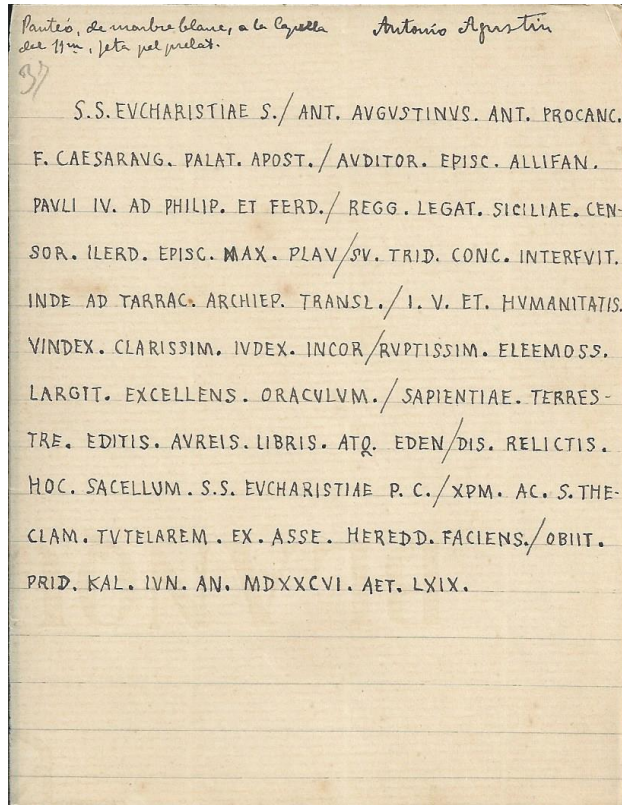
VERTICEM . / GAETE . CERVANTES . TANTILLVS .
 PVLVISCVLVS / IAM . FIET . HOSPES . DEIN . EXVRGET
 . INTEGER / PIA . INTERIM . PARENTEM . LVGENS .
 TARRACO / SVAE . MAGISTRVM . VITAE . HABEBIT .
 OPTVMVM»

TRANSCRIPCIÓ (segons Yeguas, 2000):

MICHAELI . ARCHANGELO . SACRVM . / GASPARI .
 CERVANTI . GAETE . / EX . INQVISITORE /
 ARCHIEPISCOPO . MESSANENSI . ITEM . SALERNITANO /
 ITEM . TARRACONENSI . PRESBYTERO . CARDINALI /
 ANSTISTITI . SANCTISSIMO . ET . VIGILANTISSIMO / DE .
 TARRACONENSIBVS . OPTIME . MERITO / EX .
 TESTAMENTO / VIXIT . AN[OS] . LXIII . PRAEFVIT .
 ECCLESIAE / AN[NOS] . VII . OBIIT . XVI . KAL[ENDAS] .
 NOVEMBR[IS] . M . D . LXXV .

TRANSCRIPCIÓ (segons Yeguas, 2000):

VIRGINIB[VS] . S[ANCTIS] / ANQVISITORIS .
 PRIMVM . FVNCTVS . MVNERE / CREATVS . INDE .
 ANTISTES . MESSANESIVM / SALERNITATORVM .
 ET . TARRACONENSIVM / ROMANA . ET PVRPVRA .
 CORVSCANS . VERTICEM . / GAETE . CERVANTES .
 TANTILLVS . PVLVISCVLVS / IAM . FIET . HOSPES .
 DEIN . EXVRGET . INTEGER / PIA . INTERIM .
 PARENTEM . LVGENS . TARRACO / SVAE .
 MAGISTRVM . VITAE . HABEBIT . OPTIMVM

ANTONIO AGUSTÍN I ALBANELL (1576 – 1586)⁴³

«37 Antonio Agustín

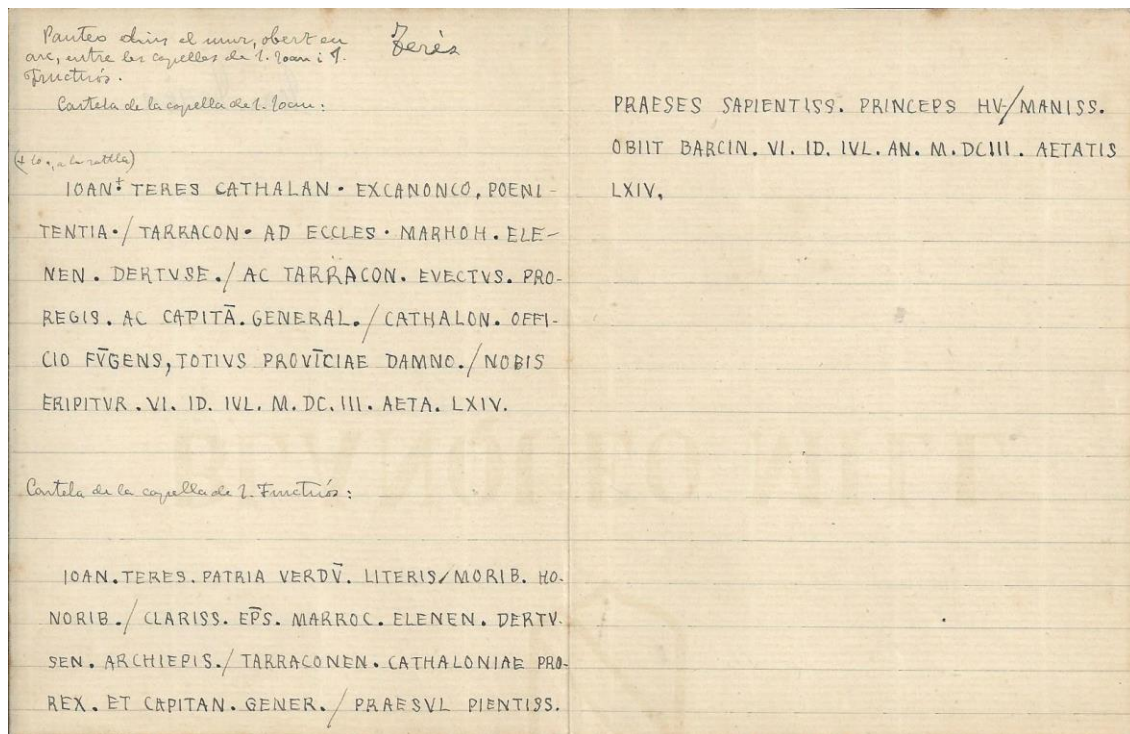
Panteó, de marbre blanc, a la Capella del SS^m, feta pel prelat.

S. S. EVCHARISTIAE S. / ANT. AVGVSTINVS. ANT. PROCANC. F. CAESARAVG. PALAT. APOST. / AVDITOR. EPISC. ALLIFAN. PAVLI IV. AD PHILIP. ET FERD. / REGG. LEGAT. SICILIAE. CENSOR. ILERD. EPISC. MAX. PLAV/SV. TRID. CONC. INTERFVIT. INDE AD TARRAC. ARCHIEP. TRASL. / I. V. ET. HVMANITATIS. VINDE. CLARISSIM. IVDEX. INCOR/RVPTISSIM. ELEEMOSS. LARGIT. EXCELLENS. ORACVLVM. / SAPIENTIAE. TERRESTRE. EDITIS. AVREIS. LIBRIS. ATQ. EDEN/DIS. RELICTIS. HOC. SACELLVM. S.S. EVCHARISTIAE P. C./XPM. AC. S. THECLAM. TVTELAREM. EX. ASSE. HEREDD. FACIENS./OBIIT. PRID. KAL. IVN. AN. MDXXCVI. AET. LXIX.»

TRANSCRIPCIÓ:

S[ACRO]. S[ANCTAE]. EVCHARISTIAE. S[ACRVM]. / ANT[ONIVS]. AVGVSTINVS. ANT[ISTES]. PROCANC[ELLARIVS]. F[ILIVS]. CAESARAVG[VSTANVS]. PALAT[INVS]. APOST[OLICVS]. / AVDITOR. EPISC[OPVS]. ALLIFAN. PAVLI IV. AD PHILIP[PVM]. ET FERD[INANDVM]. / REGG[VM]. LEGAT[VS]. SICILIAE CENSOR. ILERD[ENSIS] EPISC[OPVS]. MAX[IMVS]. PLAV-/SV. TRID[ENTINVS]. CON[SILIARIVS]. INTERFVIT. INDE AD. TARRAC[ONENSEM]. ARCHIEP[ISCOPATVM]. TRA[N]SLAT[VS]. / I[VRIS]. V[TRIVSQVE]. ET HVMANITATIS. VINDE CLARISSIM[VS]. IVDEX. INCOR/RUPTISSIM[VS]. ELEEMOSS[INIS]. LARGIT[OR]. EXCELLENS. ORACVLVM. / SAPIENTIAE. TERRESTRE. EDITIS AVREIS LIBR[IS]. ATQ[VE]. EDEN-/DIS. RELICTIS. HOC SACELLVM. S[ACRO]. S[ANCTAE]. EVCHARISTIAE P[ONENDVM]. C[VRAVIT]. / XP[CHRISTV]M AC S[ANCTAM]. THECLAM. TVTEL[A]REM. EX ASSE HEREDD[ES]. FACIENS./ OBIIT. PRID[IE]. KAL[ENDAS]. IVN[II]. AN[NO]. MDXXCVI. AET[ATIS]. LXIX.

⁴³ Va morir el 31 de maig de 1586. Les seves restes foren dipositades el 15 de setembre de l'any 1594 en un sarcòfag situat en una capella lateral de la capella del Santíssim Sagrament, a la catedral de Tarragona. Va ser dissenyat per un dels arquitectes de la capella, Pere Blai, i tallat per Isaac Alfard Vermey, un escultor que era nebot de l'autor del retaule major de la mateixa, Isaac Hermes Vermey. El basament (73 x 241 x 132 cm) és de pedra de Santa Tecla; l'urna (115 x 206 x 155), la coberta (70 x 120 x 150 cm) i la creu (70 x 30 x 15 cm) són d'alabastre de Sarrià. L'epitafi va ser redactat per l'hel·lenista Pere Joan Nunyes. Vid. Blanch [1664], 1951, vol. II, p. 156 (completa les abreviatures). Valls, 1678, p. 353 (segueix Blanch). Mayans, Gregorio de. *Vida de Don Antonio Agustín, arzobispo de Tarragona*. Madrid: Juan de Zúñiga, 1734. Annex a Antonio Agustín: *Diálogo de las armas y linages de la nobleza de España*. Madrid: Juan de Zúñiga, 1734, p. 95-96 (amb divergències). Marí, 1783, p. 94-95. Ponz, Antonio. *Viage de España en que se da noticia de las cosas más apreciables y dignas de saberse que hay en ella*. Tom. XIII. Madrid: Viuda de Ibarra, 1788, p. 172-173. Villanueva, 1851, tom. XX, p. 38-39 (copia de l'original sense completar les abreviatures). Morera, 1894, p. 96 (copia de Villanueva). Id, 1904, p. 55. Id, 1955, p. 278. Mata de la Cruz, Sofia. «El sepulcre d'Antoni Agustí (1517-1586) bisbe de Lleida i arquebisbe de Tarragona». *Seu Vella. Anuari d'Història i Cultura*. Lleida, núm. 4 (2001-2003) p. 565-582, n. 4. Juárez, 2015-2016, p. 105.

JOAN TERÈS I BORRULL (1587 – 1603)⁴⁴

«38 Joan Terès/

Terès

Panteó dins el mur, obert en arc, entre les capelles de S. Joan i S. Fructuós.

Cartela de la Capella de S. Joan:

(+ lo . a la ratlla)

IOAN. TERES CATHALAN. EX CANONICO.
POENITENTIA. / TARRACON. AD ECCLES. MARHOH.
ELENEN. DERTVSE. / AC TARRACON. EVECTVS.
PROREGIS. AC CAPITA. GENERAL. / CATHALON.
OFFICIO FVGENS, TOTIVS PROVINCIAE DAMNO. /
NOBIS ERIPITVR. VI. ID. IVL. M. DC. III. AETA. LXIV

Cartela de la capella de S. Fructuós:

IOAN. TERES. PATRIA VERDV. LITERIS / MORIB.
HONORIB. / CLARISS. EPS. MARROC. ELENEN.
DERTVSEN. ARCHIEPIS. / TARRACONEN.
CATHALONIAE PROREX. ET CAPITAN. GENER. /
PRAESVL PIENTISS. PRAESES SAPIENTISS. PRINCEPS
HV- / MANISS. OBIIT BARCIN. VI. ID. IVL. AN. M.
DCIII. AETATIS. LXIV»

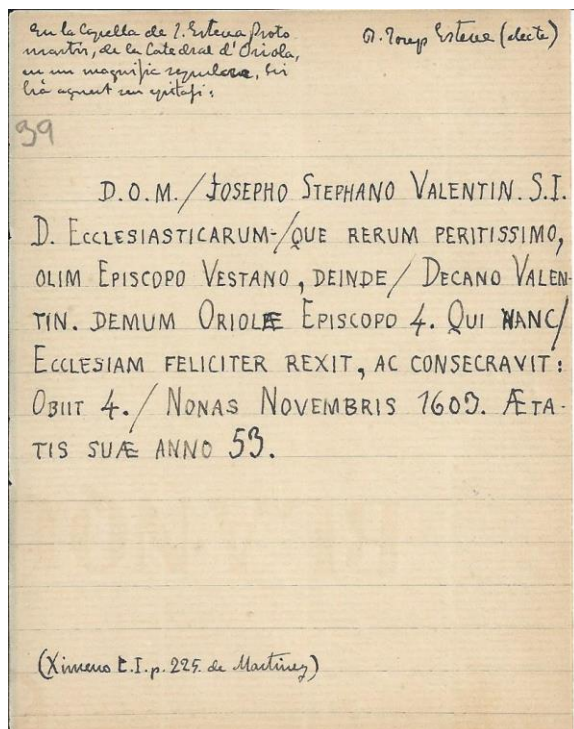
⁴⁴ Va morir a Barcelona el 10 de juliol de 1603, quan anava a prendre possessió dels càrrecs de virrei i capità general de Catalunya. Les seves restes foren dipositades al sepulcre que es troba en un arcosoli obert al mur entre les capelles de Sant Fructuós i de Sant Joan Evangelista, a la catedral de Tarragona. El sepulcre, de marbre i jaspi, va ser dissenyat per l'arquitecte Pere Blai. Pedestal de jaspi amb quatre lleons, dos escuts de l'arquebisbe i dues inscripcions tallats en 1613 per Joan Sellimanosa. Urna i columnetes de jaspi i marbre (175 x 245 x 102 cm), tallades en 1608 per Isaac Alfard Vermey. Templet de marbre (550 x 300 x 175 cm) i vuit imatges de les virtuts teològals i cardinals tallats en 1613 per Joan Sellimanosa i Agustí Bennàsser. Escut pintat a l'oli en 1611 per Francesc Sabater. En referència a l'epitafi, vid. Blanch [1664], 1951, vol. II, p. 163 (completa les abreviatures). Valls, 1678, p. 365 (segueix Blanch). Marí, 1783, p. 105-106. Villanueva, 1851, tom. XX, p. 40-41 (copia de l'original, amb divergències). Morera, 1894, p. 90 (copia de Villanueva). Id, 1904, p. 58. Capdevila i Felip, Sanç. «La Seu de Tarragona. Notes històriques sobre la construcció, el tresor, els artistes, els capitulars». *Analecta Sacra Tarraconensia* (Barcelona) X (1934) p. 64-65 (amb divergències). Id, *La Seu de Tarragona. Notes històriques sobre la construcció, el tresor, els artistes, els capitulars*. Barcelona: Biblioteca Balmes, 1935, p. 65 (amb divergències). Morera, 1955, p. 287. Juárez, 2015-2016, p. 110 (amb divergències).

TRANSCRIPCIÓ:

IOAN[NES]. TERES CATHALAN[VS]. EX CANONICO.
 POENITENTIA[RIO]./ TARRACON[ENSE]. AD
 ECCLES[SIAM]. MAR[R]O[C]H[ITANENSEM].
 ELENEN[SEM]. DERTVSE[NSEM]. / AC
 TARRACON[ENSEM]. ETECTVS. PROREGIS. AC
 CAPITA[NEI]. GENERAL[IS]./ CATHALON[IAE].
 OFFICIO FV[N]GENS, TOTIVS PROVI[N]CIAE
 DAMNO./ NOBIS ERIPITVR. VI. ID[VS]. IVL[II]. M.
 DC. III. AETA[TIS]. LXIV

TRANSCRIPCIÓ:

IOAN[NES]. TERES. PATRIA VERDV[NENSIS]. LIT[T]ERIS/
 MORIB[VS]. HONORIB[VS]./ CLARISS[IMVS].
 EP[ISCOPV]S. MARROCH[ITANENSIS]. ELENEN[SIS].
 DERTVSEN[SIS]. ARCHIEPIS[COPVS]./
 TARRACONEN[SIS]. CAT[HA]LONIAE PROREX. ET
 CAPITAN[EVS]. GENER[ALIS]./ PRAESVL PIENTISS[IMVS].
 PRAESES SAPIENTISS[IMVS]. PRINCEPS HV-
 /MANISS[IMVS]. OBIIT BARC[H]IN[ONAE]. VI. ID[VS].
 IVL[II]. AN[NO]. M. DC. III. AETATIS. LXIV

JOSEP ESTEVE JUAN⁴⁵

«39 D. Josep Esteve (electe)

En la capella de S. Esteve Protomàrtir, de la Catedral d'Oriola, en un magnífic sepulcre, hi ha aquest epitafi:

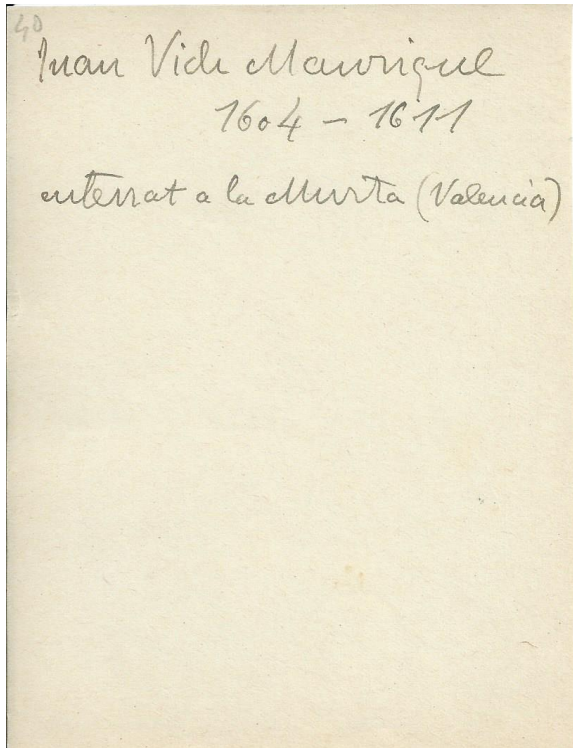
D.O.M./ JOSEPHO STEPHANO VALENTIN. S. I. D.
ECCLESIASTICARUM-/QUE RERUM PERITISSIMO,
OLIM EPISCOPO VESTANO, DEINDE/ DECANO
VALENTIN. DEMUM ORIOLAE EPISCOPO 4. QUI
HANC/ ECCLESIAM FELICITER REXIT, AC
CONSECRAVIT: OBIIT 4./ NONAS NOVEMBRIS
1603. AETATIS SUAE ANNO 53.

(Ximeno t. 1. p 225. de Martínez)

TRANSCRIPCIÓ (segons Martínez Paterna, 1612, i Ximeno, 1747):

D. O. M. / IOSEPHO STEPHANO VALENTIN. S. T. D.
ECCLESIASTICARVM-/QVE RERVM PERITISSIMO, OLIM EPISCOPO
VESTANO, DEINDE/ DECANO VALENTIN. DEMVM ORIOLAE EPISCOPO
4 QVI HANC/ ECCLESIAM FELICITER REXIT AC CONSECRAVIT. OBIIT 4/
NONAS NOVEMBRIS 1603, AETATIS SVAE ANNO 53.

⁴⁵ Bisbe d'Oriola (1551-1603), va consagrar la catedral d'aquella població en 1597. A la mort de l'arquebisbe Terès va ser nomenat arquebisbe de Tarragona, però va morir a Aiora el 2 de novembre de 1603 i no va poder prendre possessió; per tant és arquebisbe electe. Vid. Villanueva, 1851, tom. XX, p. 42. Morera, 1955, p. 477. Va ser enterrat a la capella de Santa Bàrbara, a la catedral d'Oriola (i no a la de Sant Esteve, com assegura Bofarull). Sobre l'epitafi del seu sepulcre, vid. Martínez Paterna, Francisco. *Breve tratado de la fundación y antigüedad de la muy noble y leal Ciudad de Oriuela*. Oriola: Agustín Martínez, 1612, p. 185 [reed. Oriola: A. L. Galiano, 1984]. Ortí y Figuerola, Francisco. *Memorias históricas de la fundación y progressos de la insigne Universidad de Valencia*. Madrid: Antonio Marín, 1730, p. 260. Rodríguez, José. *Biblioteca Valentina*. València: Josep Tomàs Lucas, 1747, p. 210. Ximeno, Vicente. *Escritores del Reyno de Valencia, chronológicamente ordenados*. Tomo I. Valencia: Josep Estevan Dolz, 1747, p. 225. Vidal Tur, Gonzalo. *Un obispado español, el de Orihuela-Alicante*. Alicante: Diputación de Alicante, 1961, vol. I, 148-164. Martínez Valls, J. «Semblanza biográfica del Obispo de Orihuela Don José Esteve Juan (1551-1603), y sus relaciones ad limina». *Antologica Annu*, 26-27 (1979-1980) p. 555-611. Bofarull copia la transcripció de Ximeno (1747), que al seu torn la copia de Martínez (1612), ambdues amb divergències.

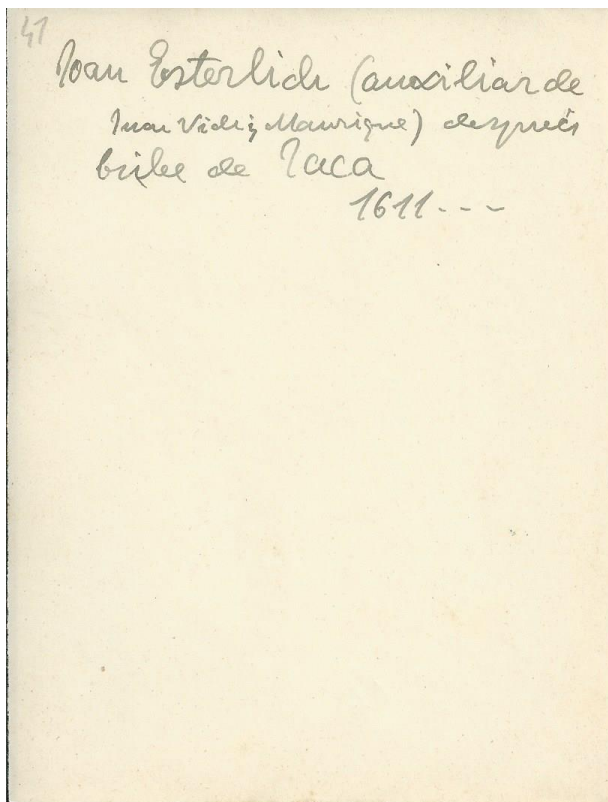
JOAN DE VIC I MANRIQUE DE LARA (1604 – 1611)⁴⁶

«40 Juan Vich Manrique

1604 – 1611

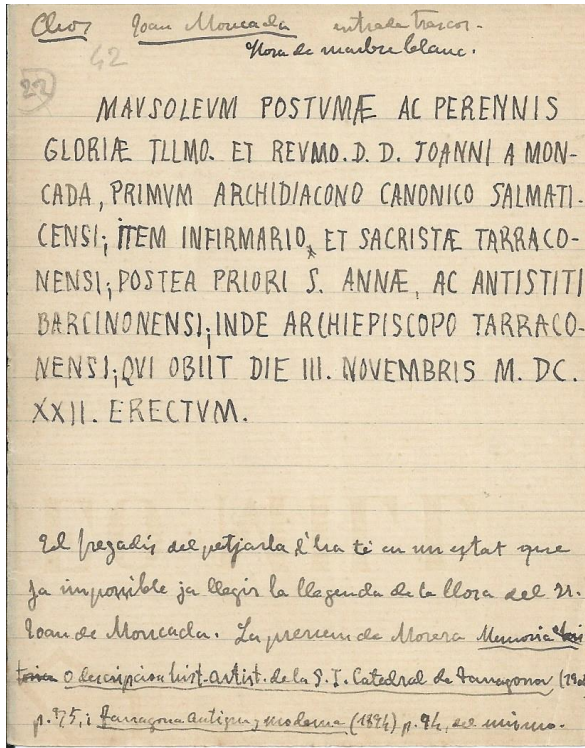
Enterrat a la Murta (València)»

⁴⁶ Va morir a Tarragona el 4 de març de 1611. El seu nebot Dídac Vic, d'acord amb la voluntat testamentària de l'arquebisbe, va encarregar-se de que les seves restes fossin traslladades al monestir de Nostra Senyora de la Murta (Alzira, València), de l'orde dels jerònims, institució que va estar sota la protecció de la família Vic durant molt de temps. Vid. Porcar, Pere Joan. *Coses evengudes en la ciutat y regne de València. Dietari (1585-1629) [1629]* (ed. a cura de Josep Lozano. València: Universitat de València, 2012, p. 237. Blanch [1664], 1951, vol. II, p. 168. Valls, 1678, p. 373 (segueix Blanch). Ximeno, 1747, p. 257-258. Marí, 1783, p. 111. Villanueva, 1851, tom. XX, p. 43. Morera, 1955, p. 484. Quan va quedar enllestida l'església nova del monestir, edificada per manament de l'arquebisbe, les seves despulles i les d'altres familiars foren dipositades l'any 1631 al mausoleu dels Vic, situat en una cripta decorada amb rajoles d'Alzira que hi havia sota la capella major de l'església. El seu nebot *hizo traer de Génova un mármol en el que Juan Miguel Orlens puso las armas del benefactor y una inscripción en la que destacaba sus importantes cargos*. Vid. Arciniega García, Luis. *Santa María de la Murta (Alcira): Artífices, comitentes y la Damnatio Memoriae de D. Diego Vich*, Separata de l'obra *La orden de San Jerónimo y sus monasterios*. Actas del Simposium (I). San Lorenzo del Escorial, 1/5-IX-1999, p. 283, n. 51, 292. Arran de la desamortització de 1835, el monestir va ser venut, desmantellat i espoliat. Actualment l'església es troba en ruïnes i no es conserva cap sepultura.

JOAN ESTERLIC NOVAL, BISBE AUXILIAR (1610 – 1622)⁴⁷

«41 Joan Esterlich (auxiliar de Juan Vich y Manrique) després bisbe de Jaca. 1611 ...»

⁴⁷ En 1604 fou nomenat bisbe auxiliar de l'arquebisbe Joan Vic i Manrique, amb el títol de bisbe de Drago. Va acompanyar el cadàver de l'arquebisbe Vic fins al monestir de la Murta, en 1611. El 14 de novembre de 1622 va ser nomenat bisbe de Jaca. Designat arquebisbe de Càller (Sardenya), va morir el 10 de maig de 1626, abans de prendre'n possessió. Va ser enterrat al paviment de la capella de la Mare de Déu del Roser de la catedral de Jaca, sota una làpida de pedra negra amb una inscripció que es conserva deficientment i que dona erròniament l'any 1628 com el de la seva defunció. Vid. Blanch [1664], 1951, vol. II, p. 165. Huesca, Ramón de. *Teatro Histórico de las Iglesias del Reyno de Aragón*. Tomo VIII. Pamplona: Imprenta de la Viuda de Longás e Hijo, 1802, p. 166-167. Dameto, Juan; Mut, Vicenç; Alemany, Jeroni; Moragues, Miquel; Bover, Joaquim. *Historia General del Reino de Mallorca*. Tom. III. Palma: Imprenta Nacional a cargo de D. Juan Guasp, 1841, p. 656. Villanueva, 1851, tom. XX, p. 43. Morera, 1955, p. 484.

JOAN DE MONTCADA I GRALLA (1613 – 1622)⁴⁸

«42 Chor. Joan Moncada. Entrada tracor. Llosa de marbre blanc.

MAVSOLEVM POSTUMAE AC PERENNIS GLORIAE ILLMO. ET REVMO. D. D. JOANNI A MONCADA, PRIMVM ARCHIDIACONO CANONICO SALMATICENSI ; ITEM INFIRMARIO ET SACRISTAE TARRACONENSI ; POSTEA PRIORI S. ANNAE, AC ANTISTITI BARCINONENSI; INDE ARCHIEPISCOPO TARRACONENSI; QVI OBIIT DIE III. NOVEMBRIS M. DC. XXII. ERECTVM.

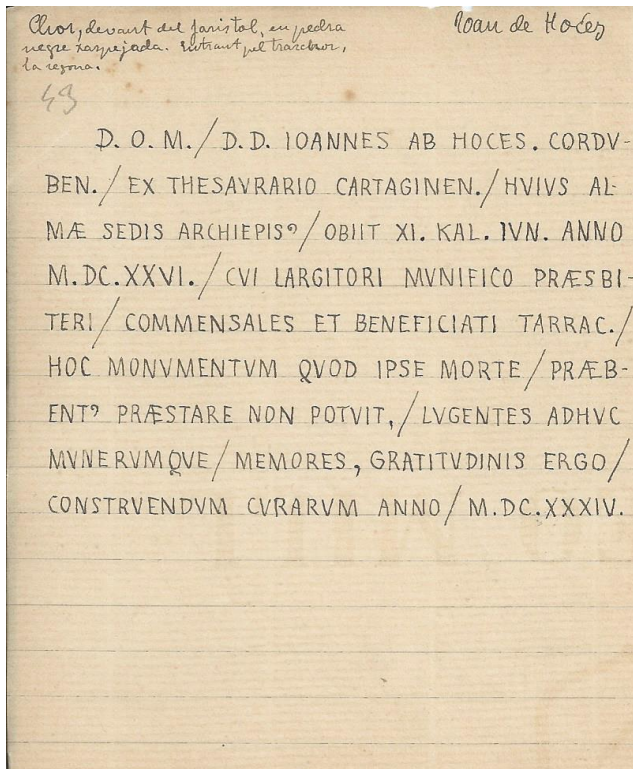
El fregadís de petjarla l'ha té en un estat que fa impossible ja llegir la llegenda de la llosa del Sr. Joan de Moncada. La prenem de Morera Memoria histórica o descripción de la S. I. Catedral de Tarragona (1904) p. 75; i Tarragona Antigua y Moderna (1894) p. 94, del mismo.»

TRANSCRIPCIÓ (segons Morera, 1955):

mavsolevm postumae AC PERENNIS gloriae iLLMo. eT REvmo.
d. d. jo[h]anni a moncada, primvm archidiacono canonico
salmaticensi ; item infirmario et sacristae tarraconensi ;
postea priori s. annae, ac antistiti barcinonensi; inde
archiepiscopo tarraconensi; qvi obiit die iii. novembris m. dc.
xxii. erectvm.

(Text en minúscules: reconstituïció)

⁴⁸ Va morir el 3 de novembre de 1622 a Barcelona i fou enterrat a l'església del convent de Pedralbes. En 1653 el seu nebot Francesc de Montcada, canonge de la catedral de Tarragona, va fer traslladar i enterrar les seves despulles al paviment del cor de la catedral de Tarragona, en una sepultura coberta amb una làpida de marbre (156 x 79 cm). El sepulcre fou traslladat l'any 1965 al centre del presbiteri, en ocasió de les modificacions efectuades a l'antic cor. Vid. Ricomà, 1964-1965, p. 143-145. En referència a l'epitafi, ha desaparegut gairebé del tot pel desgast. Vid. Blanch [1664], 1951, vol. II, p. 175 (amb divergències). Valls, 1678, p. 385 (segueix Blanch). Marí, 1783, p. 119. Villanueva, 1851, tom. XX, p. 45 (copia de l'original, amb divergències). Morera, 1894, p. 94 (copia de Villanueva). Id, 1904, p. 75. Id, 1955, p. 490.

JOAN DE HOCES (1624 – 1626)⁴⁹

«43. Joan de Hocés.

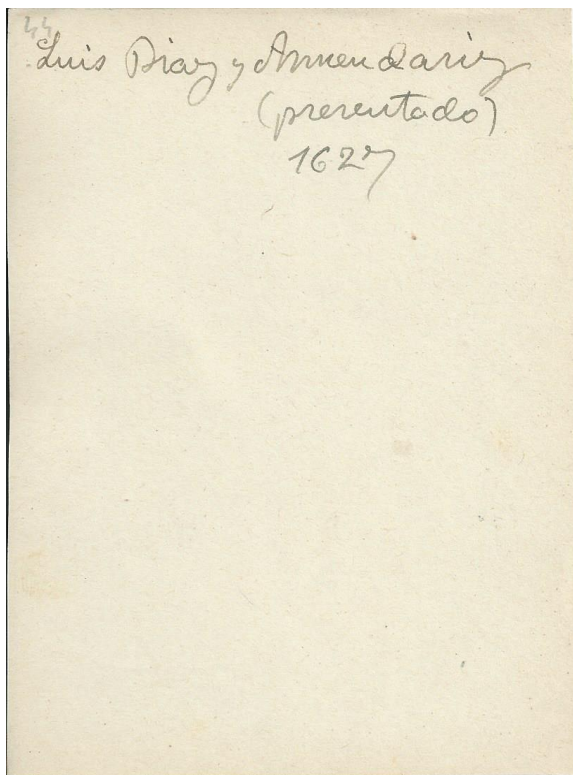
Chor, devant del faristol, en pedra negra xaspejada. Entrant pel traschor, la segona.

D.O.M./ D. D. IOANNES AB HOCES. CORDVBEN./ EX THESAURARIO CARTAGINEN./ HVIVS ALMAE SEDIS ARCHIEPIS/ OBIIT XI. KAL. IVN. ANNO M. DC. XXVI./ CVI LARGITORI MVNIFICO PRAESBITERI/ COMMENSALES ET BENEFICIATI TARRAC./ HOC MONVMENTVM QVOD IPSE MORTE/ PRAEBENT PRAESTARE NON POTVIT,/ LVGENTES ADHVC MUNERVVMQVE/ MEMORES, GRATITVDINIS ERGO/ CONSTRVENDVM CVRARVM ANNO/ M. DC. XXXIV.»

TRANSCRIPCIÓ (de l'original):

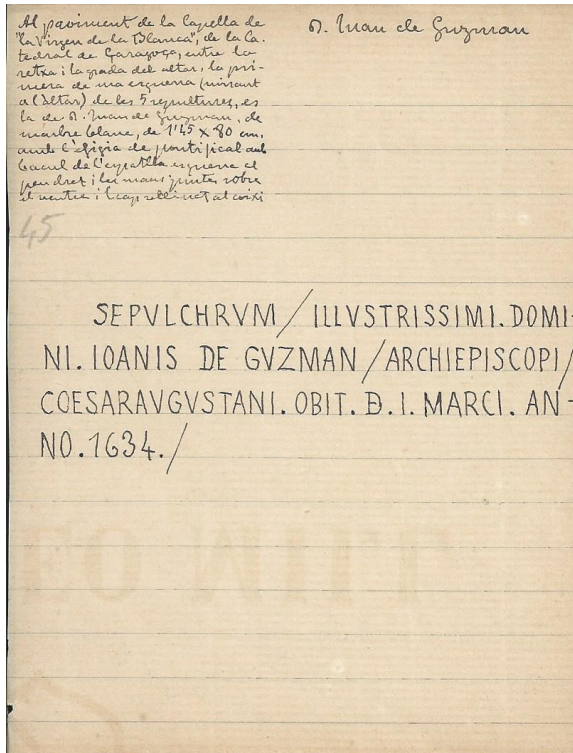
D.O.M./ D. D. IO[H]ANNES AB HOCES. CORDVBEN[SIS]./ EX THESAURARIO CARTAGINEN[SIS]./ HVIVS ALMAE SEDIS ARCHIEPIS[COPVS]/ OBIIT XI. KAL[ENDAS]. IVN[II]. ANNO M. DC. XXVI./ CVI LARGITORE MVNIFICO PRAESBITERI/ COMMENSALES ET BENEFICIATI TARRAC[ONENSEN]./ HOC MONVMENTVM QVOD IPSE MORTE/ PRAE[V]ENTVS] PRAESTARE NON POTVIT,/ LVGENTES ADHVC MUNERVNQVE/ MEMORES, GRATITVDINIS ERGO/ CONSTRVENDVM CVRARV[NT] ANNO/ M. DC. XXXIV.

⁴⁹ Va morir el 22 de maig de 1626. Enterrat al paviment del cor de la catedral de Tarragona, sota una làpida de llisós (222 x 96 cm), el seu sepulcre fou traslladat l'any 1965 al centre del presbiteri, en ocasió de les modificacions efectuades a l'antic cor. Vid. Ricomà, 1964-1965, p. 143-145. En referència a l'epitafi, vid. Blanch [1664], 1951, vol. II, p. 178 (amb divergències). Valls, 1678, p. 388 (segueix Blanch). Marí, 1783, p. 126. Villanueva, 1851, tom. XX, p. 46 (copia de l'original). Morera, 1894, p. 93 (copia de Villanueva). Id, 1904, p. 75-76. Id, 1955, p. 493-494.

FRA LUIS DÍEZ AUX DE ARMENDÁRIZ, O. Cist (1626 - 1627)⁵⁰

«44 Luis Díaz y Armendáriz (presentado). 1627»

⁵⁰ Nascut a Quito (Perú), de família originària de Cadreita (Navarra). Novici al monestir cistercenc de Valparaíso (Zamora). Va estudiar Filosofia a Meira (Lugo) i Teologia a Alcalà. Va professar al monestir de Oya (Pontevedra). Abat perpetu del monestir de Santa Maria de la Oliva (Navarra) per intervenció del rei Felip III, on va impulsar algunes obres importants. En 1615 era Vicari General i Visitador dels monestirs de Navarra per comissió de l'Abat del Císter. Bisbe de Jaca en 1617. Bisbe de la Seu d'Urgell en 1621. Lloctinent interí de Catalunya en maig de 1626. Designat arquebisbe de Tarragona en 1626, però va morir a la Seu d'Urgell el 3 de gener de 1627, abans de prendre possessió. Les seves restes foren dipositades temporalment a la catedral de la Seu, davant de la capella de Sant Ermengol. Més tard foren traslladades al sepulcre familiar de Cadreita. Huesca, 1802, p. 165-166. Villanueva, Jaime. *Viage literario a las Iglesias de España*. Tom. XI. Madrid: Imprenta de la Real Academia de la Historia, 1850, p. 154. Id, 1851, tom. XX, p. 46. Morera, 1955, p. 494. Andrés, Alfonso. «Cadreita. Señores y Marqueses (1125-1644)», *Príncipe de Viana* (Pamplona) 64 (1956) p. 347.

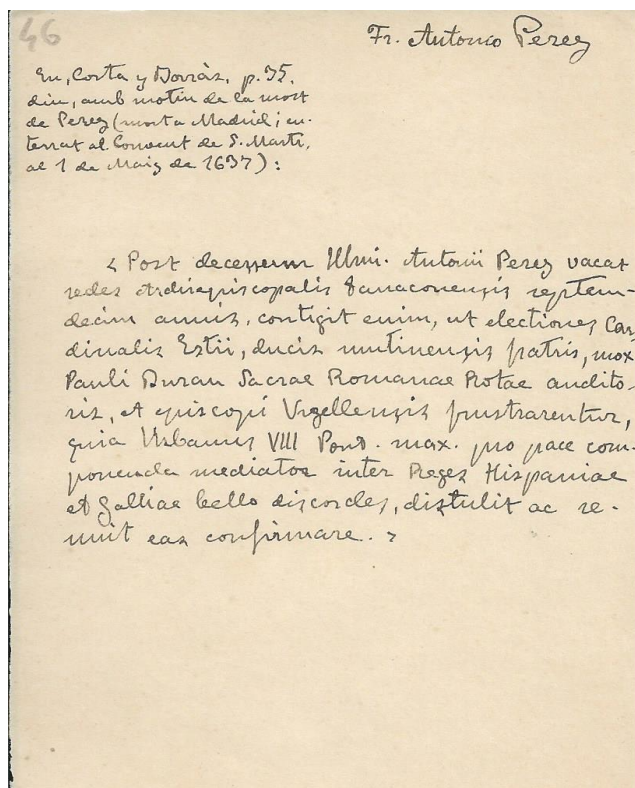
FRA JUAN DE GUZMÁN Y MENDOZA, O.F.M. (1628 – 1633)⁵¹

«45 d. Juan de Guzman.

Al paviment de la Capella de “La Virgen de la Blanca”, de la Catedral de Çaragoça, entre la retxa i la grada del altar, la primera de mà esquerra (mirant a l’altar) de les 5 sepultures, es la de D. Juan de Guzman, de marbre blanc, de 1,45 x 80 cm, amb l’efígie de pontifical amb bacul de l’espatlla esquerra al peu dret i les mans juntes sobre el ventre i el cap reclinat al coixí.

SEPVLCHRVN/ ILLVSTRISIMV. DOMINI. IOANIS DE GVZMAN/ ARCHIEPISCOPI/ COESARAVGVSTANI. OBIT. D. I. MARCI. ANNO. 1634.»

⁵¹ Traslladat a Saragossa en 1633, on va morir el dia 1 de març del 1634. Vid. Blanch [1664], 1951, vol. II, p. 179 (afirma que va morir el 6 de juny). Va ser enterrat al paviment de la capella de *La Virgen Blanca*, a la Seo de Sant Salvador de Saragossa. Com relata Bofarull, que sembla haver-la estudiat in situ, sota una làpida de marbre blanc (145 x 80 cm) amb la seva efígie en relleu, jacent, vestit de pontifical i amb l’epitafi. En referència a la inscripció, vid. Gramunt, 1946, p. 175-176 (amb divergències respecte a la de Bofarull).

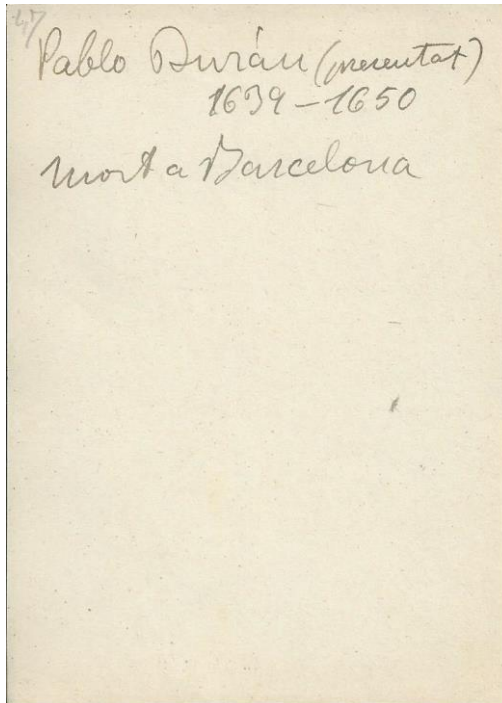
FRA ANTONIO PÉREZ I MAXO, O.S.B. (1634 – 1637)⁵²

«46 Fr. Antonio Pérez

En, Costa y Borràs, p. 35, diu, amb motiu de la mort de Pérez (mort a Madrid i enterrat al Convent de S. Martí, al 1 de Maig de 1637):

<Post decessum Illmii. Antonii Pérez vacat Sedes Archiepiscopalis Tarraconensis septemdecim annis. Contigit enim, ut electiones Cardinalis Estii, Ducis Mutinensis fratris, mox Pauli Duran Sacrae Romanae Rotae Auditoris, et Episcopi Urgellensis frustrarentur, quia Urbanus VIII Pont. Max. pro pace componenda mediator inter Reges Hispaniae et Galliae bello discordes, distulit ac renuit eas confirmare.>»

⁵² Traslladat a Àvila en 1637, no va arribar a prendre'n possessió, ja que va morir a Madrid el dia 1 de maig del mateix any. Les seves despulles foren enterrades primerament al monestir benedictí de Sant Martí d'aquella ciutat. Posteriorment foren traslladades a l'església de Sant Pere del monestir de Silos, on foren dipositades en un sepulcre, al costat del sepulcre de Sant Domènec. El sepulcre del prelat fou reformat en 1671 per l'escultor Diego de Rioseco. Segons sembla va ser considerat massa sumptuós, de tal manera que en 1677 l'abat decidí enderrocar-lo perquè superava la modèstia de la sepultura del fundador. Els seus ossos haurien estat dipositats llavors al vas familiar, al peu de l'altar del Naixement. En referència al seu enterrament, vid. Blanch [1664], 1951, vol. II, p. 182. Villanueva, 1851, tom. XX, p. 48. Palacios Palomar, César-Javier. *Patrimonio artístico y actividad arquitectónica del Monasterio de Santo Domingo de Silos (1512-1835)*. Tesis doctoral. La Laguna: Universidad de La Laguna, 1995, p. 33, 46. <http://tesis.bbt.ull.es>. Segons Gramunt, 1946, p. 179, la làpida sepulcral del vas, decorada amb l'escut de la família Maxo, diu: AQVI YACEN FRANCISCO Y PEDRO MAXO, FVNDADORES DESTA CAPILLA, Y EL CAPITAN P. MAXO DE AMARAY BEZEREIS, SV NIETO E HIXO, PATRON DELLA. MVRIO A II DE AGOSTO DE MDCXXXI. En referència al text esmentat per Bofarull, vid. Costa i Borràs, Josep Domènec. *Obras del excelentísimo e ilustrísimo señor doctor D. José Domingo Costa y Borràs, obispo que fue de Lérida y Barcelona, y arzobispo de Tarragona. Concilios Tarraconenses. Tomo I. Las publica el II. Sr. D. Ramon de Ezenarro, dignidad de Tesorero de la Santa Metropolitana y Primada Iglesia de Tarragona*. Barcelona: Imprenta del heredero de D. Pablo Riera, 1866, p. 35.

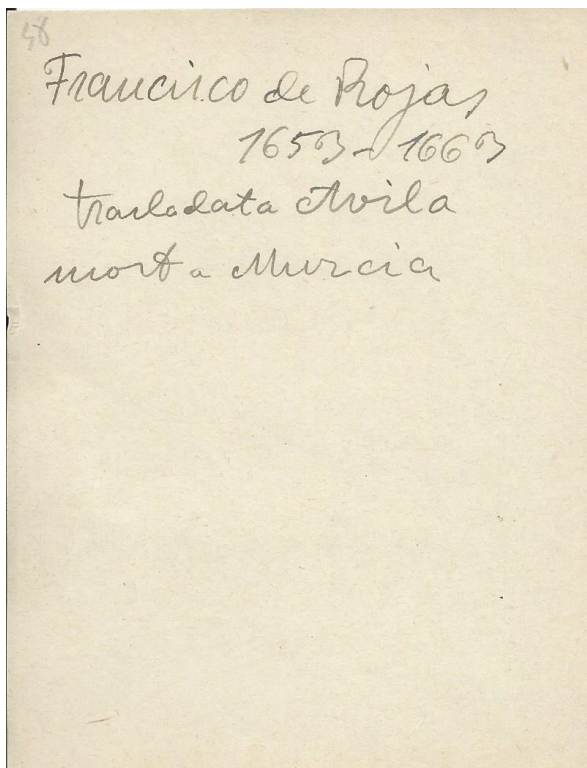
PAU DURAN (1641 – 1651)⁵³

«47 Pablo Durán (presentat) 1639-1650.

Mort a Barcelona.»

⁵³ Nascut a Esparraguera en 1582, havia estat catedràtic de Lleis a la universitat d'Osca, vicari general del bisbat de Mallorca i auditor de la Rota a Roma. Era bisbe de la Seu d'Urgell quan a causa de l'entrada dels francesos en 1641 va abandonar la seva seu i es va posar de part de Felip IV. El rei el va nomenar arquebisbe de Tarragona, però el papa Urbà VIII no el va confirmar a causa del conflicte de la Guerra dels Segadors. Amb tot, sembla que entre 1641 i 1642 va residir a Tarragona. *Finísimo vasallo de Su Magestad*, va entrar a Barcelona amb el marquès de Los Vélez. Va ser habilitat pel braç eclesiàstic a les corts del Principat de Catalunya, esdevenint president-protector del braç eclesiàstic i també canceller de l'Audiència. Morí, sembla que de la pesta, a Areny de Noguera (Ribagorça) el 18 de febrer de 1651. Fou enterrat al presbiteri de l'església de Sant Martí de dita població. Vid. Blanch [1664], 1951, vol. II, p. 183. Villanueva, Jaime. *Viage literario a las Iglesias de España. Tomo XI. Viage a Urgel*. Madrid: Imprenta de la Real Academia de la Historia, 1851, p. 156. Id, 1851, tom. XX, p. 48-49. Morera, 1955, p. 504. Roureda Farré, Lluís. *Pau Duran, 1582-1651, i el capítol del bisbat d'Urgell, fins al Tractat dels Pirineus*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, 1987. Barrio Gonzalo, Maximiliano. *El sistema benefical de la Iglesia española en el Antiguo Régimen (1475-1834)*. Barcelona: Universitat d'Alacant, 2010, p. 99. Id. *El clero en la España Moderna*. Còrdova: CSIC, 2010, p. 277-278.

FRANCISCO DE ROJAS-BORJA I ARTÉS (1653 – 1663)⁵⁴

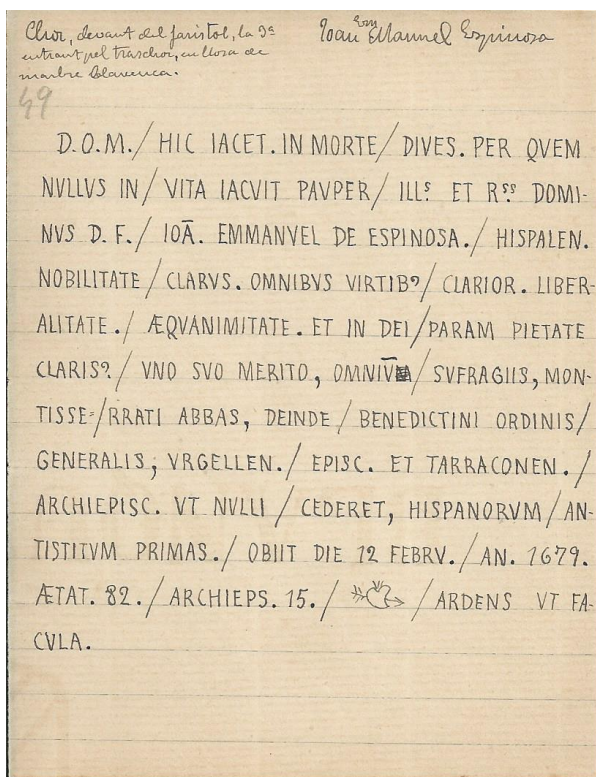

«48 Francisco de Rojas. 1653-1663

Trasladat a Avila.

Mort a Murcia.»

⁵⁴ Traslladat a Àvila el 23 d'abril de 1663. En 1672, a Cartagena-Múrcia, on va morir el 17 de juliol de 1684. Fou enterrat al convent d'Agustines Descalces, la construcció del qual havia impulsat. La seva sepultura no es conserva, ja que el convent es va veure molt afectat després de la desamortització i en especial durant la guerra civil, en 1936. Vid. Blanch [1664], 1951, vol. II, p. 184. Ximeno, 1747, tom. II, p. 94. Boix, Vicente. *Historia de la ciudad y el reino de Valencia*. Vol. III. València: Imprenta de D. Benito Monfort, 1845, p. 413. Villanueva, 1851, tom. XX, p. 49.

FRA JUAN MANUEL DE ESPINOSA, O.S.B. (1664 – 1679)⁵⁵

«49 Joan Em-Manuel Espinosa

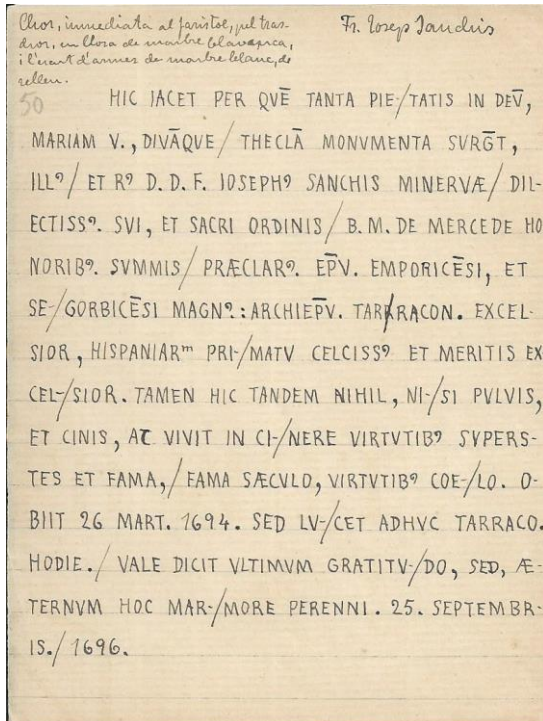
Chor, devant del faristol, la 3^a entrant pel traschor, en llosa de marbre blavenca.

D.O.M./ HIC IACET. IN MORTE/ DIVES. PER QVEM NVLLVS IN/ VITA IACVIT PAVPER/ ILLS ET R^{SS}. DOMINVS D. F./ IOA. EMMANVEL DE ESPINOSA./ HISPALEN. NOBILITATE/ CLARVS. OMNIBVS VIRTIB/ CLARIOR. LIBERALITATE./ AEQVANIMITATE. ET IN DEI/ PARAM PIETATE CLARIS. / VNO SVO MERITO, OMNIV/ SVFRAGIIS, MONTISSE/ RRATI ABBAS, DEINDE/ BENEDICTINI ORDINIS/ GENERALIS, VRGELLEN./ EPISC. ET TARRACONEN./ ARCHIEPISC. VT NVLLI/ CEDERET, HISPANORVM/ ANTISTITVM PRIMAS./ OBIIT DIE 12 FEBRV./ AN. 1679 . AETAT. 82 ./ ARCHIEPS. 15 ./ [cor travessat per una fletxa]/ ARDENS VT FACVLA.»

TRANSCRIPCIÓ (de l'original):

D.O.M./ HIC IACET. IN MORTE/ DIVES. PER QVEM NVLLVS IN/ VITA IACVIT PAVPER/ ILL[VSTRISSIMV]S. ET R[EVERENDIS]S[IMVS]. DOMINVS D[OMINVS]. F[R]./ IOA[NNES]. [EM]MANVEL DE ESPINOSA./ HISPALEN[SE]. NOBILITATE/ CLARVS. OMNIBVS VIRT[VTIBVS]/ CLARIOR. LIBERALITATE./ AEQVANIMITATE. ET IN DEI/ PARAM PIETATE CLARIS[SIMO]/ VNO SVO MERITO, OMNIV[M]/ SVFFRAGIIS, MONTISSE/ RRATI ABBAS, DEINDE/ BENEDICTINI ORDINIS/ GENERALIS, VRGELLEN[SIS]./ EPISC[OPVS]. ET TARRACONEN[SIS]./ ARCHIEPISC[OPVS]. VT NVLLI/ CEDERET, HISPANORVM/ ANTISTITVM PRIMAS./ OBIIT DIE 12 FEBRV[ARII]./ AN[NO]. 1679 . AETAT[IS]. 82./ ARCHIEP[ISCPV]S. 15 [XV]./ [cor travessat per una fletxa]/ ARDENS VT FACVLA

⁵⁵ Va morir el 12 de febrer de 1679. Enterrat al paviment del cor de la catedral de Tarragona, sota una làpida de llisós (190 x 87cm), el seu sepulcre fou traslladat l'any 1965 al centre del presbiteri, en ocasió de les modificacions efectuades a l'antic cor. Vid. Ricomà, 1964-1965, p. 143-145. En referència a l'epitafi, vid. Marí, 1783, p. 156. Villanueva, 1851, tom. XX, p. 52 (copia de l'original, però manca la darrera línia). Morera, 1894, p. 93 (copia de Villanueva). Id, 1904, p. 76. Id, 1955, p. 518.

FRA JOSEP SANCHÍS I FERRANDIS, O. de M. (1680 – 1694)⁵⁶

«50 Fr. Josep Sanchís

Chor, immediata al faristol, pel traschor, en llosa de marbre blavenca i l'escut d'armes de marbre blanc, de relleu.

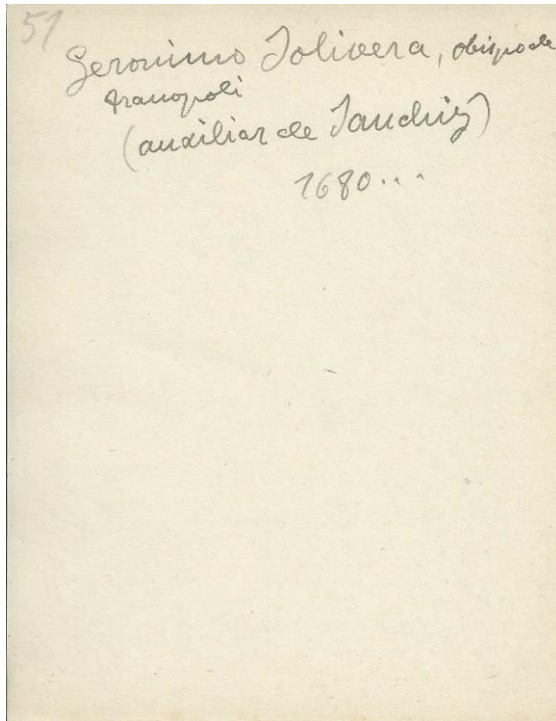
HIC IACET PER QVE TANTA PIE/TATIS IN DEV[m],
 MARIAM V., DIVAQVE/ THECLA MONVMENTA SVRGT,
 ILL/ ET R D. D. F. JOSEPH SANCHIS MINERVAE/ DIL-
 ECTISS. SVI, ET SACRI ORDINIS/ B. M. DE MERCEDE HO-
 NORIB. SVMMIS/ PRAELAR. EPV. EMPORICESI, ET
 SE-/GORBICESI MAGN. : ARCHIEPV. TAR/RACON. EXCEL-
 SIOR, HISPANIAR^m PRI/MATV CELCISS. ET MERITIS EX-
 CEL-/SIOR. TAMEN HIC TANDEM NIHIL, NI-/SI PVLVIS,
 ET CINIS, AC VIVIT IN CI-/NERE VIRTVTIB⁹ SVPER-
 TES ET FAMA,/ FAMA SAECVLO, VIRTVTIB⁹ COE-/LO. O-
 BIIT 26 MART. 1694. SED LV-/CET ADHVC TARRACO.
 HODIE./ VALE DICT VLTIMVM GRATITV-/DO, SED, AE-
 TERNVM HOC MAR/MORE PERENNI. 25. SEPTEMBR-
 IS./ 1696.

TRANSCRIPCIÓ (de l'original):

HIC IACET PER QVE[M] TANTA PIE/TATIS IN DEV[M], MARIAM V[IRGINEM].,
 DIVA[M]QVE/ THECLA[M] MONVMENTA SVRG[VN]T, ILL[VSTRISSIMVS]/ ET
 R[EVERENDISSIMVS] D[OMINVS]. D[OMINVS]. F[R] JOSEPH[VS] SANCHIS
 MINERVAE/ DILECTISS[IMVS]. SVI, ET SACRI ORDINIS/ B[EATAE]. M[ARIAE].
 DE MERCEDE HONORIB[VS]. SVMMIS/ PRAELAR[VS]. EP[ISCOPAT]V.
 EMPORICE[N]SI, ET SE-/GORBICE[N]SI MAGN[VS]. : ARCHIEP[ISCOPAT]V.
 TAR/RACON[ENSE]. EXCELSIOR, HISPANIAR[IARV]M PRI/MATV
 CELCISS[IMVS]. ET MERITIS EXCEL-/SIOR. TAMEN HIC TANDEM NIHIL, NI-/SI
 PVLVIS, ET CINIS, AC VIVIT IN CI-/NERE VIRTVTIB[VS] SVPERSTES ET FA/MA,
 FAMA SAECVLO, VIRTVTIB[VS] COE-/LO. OBIIT 26 MART[II]. 1694 . SED
 LV/GET ADHVC TARRACO. HODIE./ VALE DICT VLTIMVM GRATITV/DO, SED,
 AETERNVM HOC MAR/MORE PERENNI. 25 . SEPTEMBRIS./ 1696

⁵⁶ Va morir el 26 de març de 1694. Enterrat al paviment del cor de la catedral de Tarragona, sota una làpida de llisós (164 x 77cm) amb l'escut de marbre. El seu sepulcre fou traslladat l'any 1965 al centre del presbiteri, en ocasió de les modificacions efectuades a l'antic cor. Vid. Ricomà, 1964-1965, p. 143-145. En referència a l'epitafi, vid. Marí, 1783, p. 160. Villanueva, 1851, tom. XX, p. 53 (amb divergències). Morera, 1894, p. 93-94 (copia de Villanueva). Id, 1904, p. 76. Id, 1955, p. 522.

GERÓNIMO ZOLIVERA, BISBE DE TRAIANÒPOLIS (1672 – 1680)⁵⁷

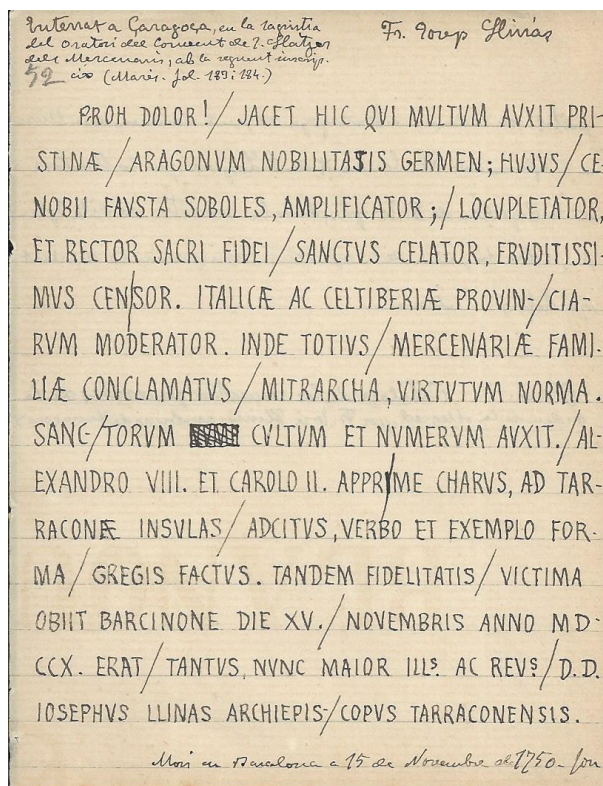

«51 Gerónimo Solivera, obispo de Tranopoli (auxiliar de Sanchiz) 1680...»

TRANSCRIPCIÓ (segons Eixarch, 1893):

**AQUÍ SE GUARDA EL CORAZÓN DEL
ILLMO. DON GERÓNIMO ZOLIVERA,
MERITÍSIMO PRELADO DE ESTA IGLESIA,
LA CUAL AGRADECIDA A SU MAGNÍFICA
LIBERALIDAD DESEA ETERNIZAR TAN
VENERABLE MEMORIA. MURIÓ A 28 DE
MARZO DE 1700**

⁵⁷ Natural de Barbastro. L'arquebisbe Juan Manuel de Espinosa el va nomenar vicari general i visitador de l'arquebisbat. El 22 de febrer de 1672 el va nomenar bisbe auxiliar de Tarragona, amb el títol de Traianòpolis de Frígia. Va continuar durant la prelatura de l'arquebisbe Josep Sanchís, fins el seu nomenament com a bisbe de Terol l'11 de gener de 1683. Diputat del Regne en 1685. Va fer reedificar la nau central i el cimbori de la catedral de Terol. Va impulsar la construcció d'una capella, sota l'advocació de *Nuestra Señora del Diario*, actualment dedicada a Sant Tomàs de Villanueva. També l'ampliació del palau episcopal. Va morir el 28 de març de 1700. Les seves restes foren enterrades al panteó general del capítol de la catedral de Terol, però el seu cor va ser dipositat a la capella de *Nuestra Señora del Diario*. Una làpida de bronze ho recorda. Vid. Villanueva, 1851, tom. XX, p. 52. Blasco, Cosme. *Historia de Teruel*. Teruel: Imprenta de J. Alpuente, 1870. Eixarch Santapau, Manuel. *Los obispos de Teruel. Apuntes biográficos*. Terol: Imprenta de A. Mallén, 1893, p. 91-96. Morera, 1955, p. 519.

FRA JOSEP LLINÀS I AZNAR, O. de M. (1695 – 1710)⁵⁸

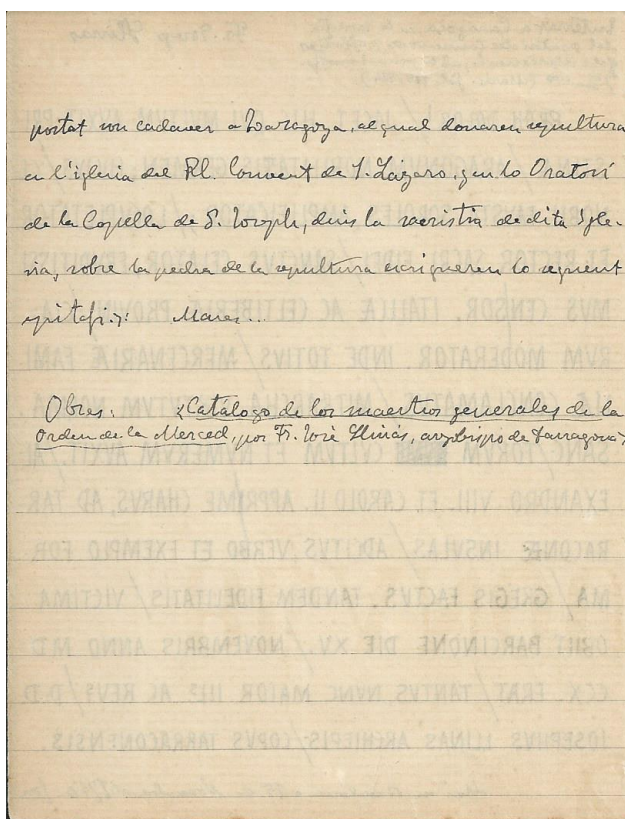
«52 Fr. Josep Llinàs

Enterrat a Çaragoça, en la sagristia del Oratori del Convent de S. Llàtzer dels Mercenaris (sic), ab la següent inscripció (Marés, fol. 183 i 184.)

PROH DOLOR! JACET HIC QVI MVLTVM AVXIT PRISTINAE / ARAGONVM NOBILITATIS GERME; HVJVS / CENOBII FAVSTA SOBOLES, AMPLIFICATOR; / LOCVPLETATOR, ET RECTOR SACRI FIDEI / SANCTVS CELATOR, ERVDITISSIMVS CEN / SOR. ITALICAE AC CELTIBERIAE PROVIN- / CIARVM MODERATOR. INDE TOTIVS / MERCENARIAE FAMILIAE CONCLAMATVS / MITRARCHA, VIRTVTVM NORMA. SANC- / TORVM CVLTVM ET NVMERVM AVXIT. / ALEXANDRO VIII. ET CAROLO II. APPRI / ME CHARVS, AD TARRACONAE INSVLAS / ADCITVS, VERBO ET EXEMPLO FORMA / GREGIS FACTVS. TANDEM FIDELITATIS / VICTIMA OBIIT BARCINONE DIE XV. / NOVEMBRIS ANNO MDCCX. ERAT / TANTVS NVNC MAIOR ILL^S AC REV^S / D. D. IOSEPHVS LLINAS ARCHIEPIS- / COPVS TARRACONENSIS.

Morí en Barcelona a 15 de Novembre de 1759- fou /

⁵⁸ Va morir el 15 de novembre de 1710, a Barcelona. Les seves despulles foren traslladades al convent mercedari de Sant Llàtzer de Saragossa, on foren enterrades en un sepulcre que es trobava darrere de la capella major de l'església, a l'oratori de la sagristia. Vid. Marí, 1783, p. 169-170. Latasa y Ortín, Félix de. *Biblioteca nueva de los escritores aragoneses que florecieron desde el año de 1689 hasta el de 1753*. Tom. IV. Pamplona: Oficina de Joaquín Domingo, 1800, p. 232-234. Villanueva, 1851, tom. XX, p. 55. Morera, 1955, p. 530. El convent, molt afectat durant els setges de Saragossa del 1808 i 1809, es va convertir en una caserna en 1835. Actualment només resten algunes evidències arqueològiques contingudes al Museo del Claustro del Pozo de San Lázaro. En referència a l'epitafi, Bofarull du que el copia de "Marés" (Marí), però amb divergències.

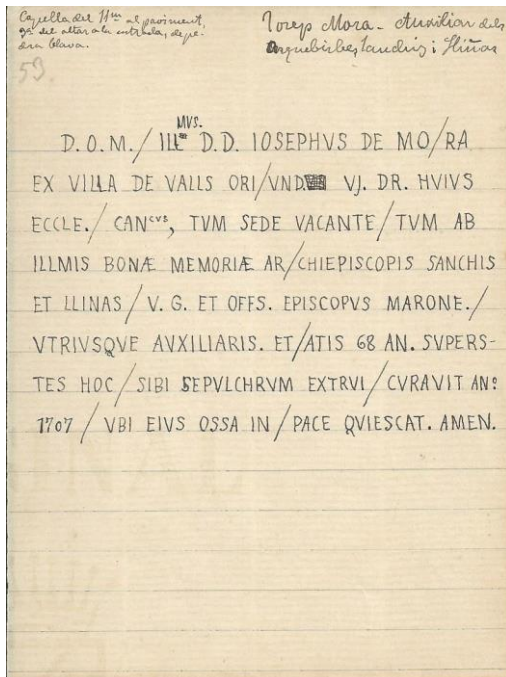

portat son cadàver a Zaragoza, al qual donaren sepultura a l'iglesia del Rl. Convent de S. Lázaro, y en lo Oratori de la Capella de S. Joseph, dins la sacristia de dita Iglesia, sobre la pedra de la sepultura escrigueren lo següent epitafi: Marés.

Obres: <Catálogo de los maestros generales de la Orden de la Merced, por Fr. José Llinás, arzobispo de Tarragona>».

TRANSCRIPCIÓ (segons Marí, 1783):

PROH DOLORI!/ IACET HIC QVI MULTOS AVXIT PRISTINAE ARAGO-/NVM
NOBILITATIS GERMEIN; HVJVS/ CAENOBII FAVSTA SOBOLES,
AMPLIFICATOR;/ LOCVPLETATOR, ET RECTOR SACRI FIDEI/ SENATOR
CAELANTS, ERVDITISSIMVS CEN/SOR. ITALIAE AC CELTIBERIS PROVIN-
/CIARVM MODERATOR. INDE TOTIVS/ MERCENARIAE FAMILIAE
CONCLAMATVS/ MITRARCHA, VIRTVTVM NORMA. SANC-/TORVM
CVLTVM ET NVMERVM AVXIT./ ALEXANDRO VIII. ET CAROLO II. APPRI/ME
CHARVS, AD TARRACONAE INFULAS/ ADCITVS, VERBO ET EXEMPLO
FORMA/ GRAEGIS FACTVS. TANDEM FIDELITATIS/ VICTIMA OBIIT
BARCINONE DIE XV./ MENCIS NOVEMBRIS ANNO MDCCX. ERAT/ TANTVS
NVNC MAIOR ILLVSTRISSIMVS AC REV^{MVS}/ D. D. IOSEPHVS LLINAS
ARCHIEPIS-/COPVS TARRACONENSIS.

JOSEP DE MÓRA, BISBE DE MARONEA⁵⁹

«53 Josep Mora – Auxiliar dels Arquebisbes Sanchís i Llinás.

Capella del SS^m al paviment, 3ª del altar a la entrada, de pedra blava.

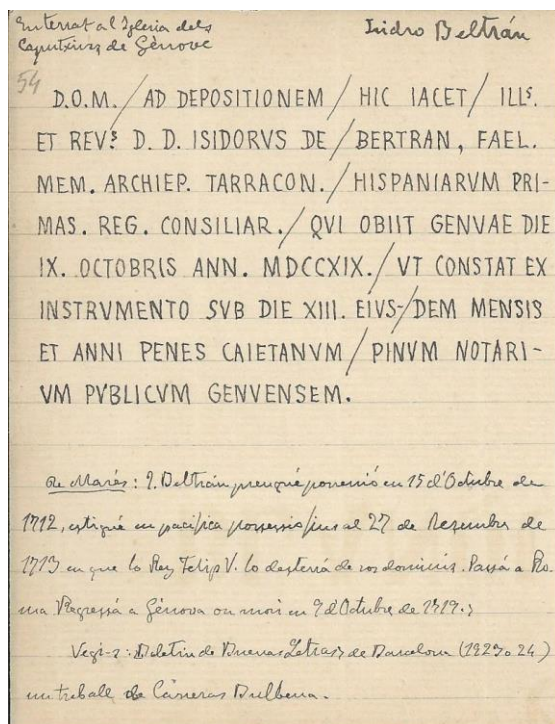
D.O.M./ ILL^{MVS} D. D. IOSEPHVS DE MO/RA EX VILLA DE VALLS ORI/VND. VJ. DR. HVIVS ECCLE./ CAN^{CVS}, TVM SEDE VACANTE/ TVM AB ILLMIS BONAE MEMORIAE AR/CHIEPISCOPI SANCHIS ET LLINAS/ V. G. ET OFFS. EPISCOPI MARONE./ VTRIVSQVE AVXILIARIS. ET/ATIS 68 AN. SVPERSTES HOC/ SIBI SEPVLCVRVM EXTRVI/ CVRAVIT ANº 1707/ VBI EIVS OSSA IN/ PACE QVIESCAT. AMEN.»

TRANSCRIPCIÓ (de l'original):

D.O.M./ IL[LVSTRISIMVS] D[OMINVS]. D. IOSEPHVS DE MO/RA EX VILLA DE VALLS O[R]I/VND[VS]. VJ. D. HVIVS ECCL[ESIAE]/ [c]AN[ONICVS], TVM SEDE VAC[A]NTE/ [t]VM AB IL[LVSTRISIMIS] BO[NAE] ME[MORIAE] A[R]/[ch]IEP[ISCOPI] SANCHIS ET L[L]INAS/ [v. g.] ET OFF. EP[ISCOPI] MARONE./ [v]TRI[V]SQ[VE] AVXILIA[R]IS. [A]ET/[atis] 68 AN[NOS]. SVPERSTES HOC/ SIBI SEPVLCVRVM EXTRVI/ CVRAVIT AN[Nº] 1707/ VBI EIVS OSSA IN/ [pa]CE QVIESCA[N]T. AMEN.

(Minúscules, restitució de parts perdudes)

⁵⁹ Natural de Valls (Alt Camp). Bisbe titular de Maronea. En 1683 va ser rector de l'Estudi General de Tarragona. Vicari general i auxiliar dels arquebisbes Josep Sanchís i Josep Llinás. En 1691 va fer una visita pastoral a Eivissa. Va morir l'any 1707. Vid. Morera, 1955, p. 528. El seu sepulcre es troba al paviment del passadís central de la capella del Santíssim Sagrament, a la catedral de Tarragona. La làpida és de llisós i fa 176 x 77 cm. En relació a la inscripció, vegeu Morera, 1904, p. 75 (amb divergències).

ISIDRE BERTRAN I HORTEU (1712 – 1719)⁶⁰

«54 Isidro Beltrán

Enterrat al Iglesia dels Caputxins de Gènova.

D.O.M. / AD DEPOSITIONEM/ HIC IACET/ ILLS. ET REV. D. D. ISIDORVS DE/ BERTRAN, FAEL. MEM. ARCHIEP. TARRACON. / HISPANIARVM PRIMAS. REG.. CONSILIAR. / QVI OBIIT GENVAE DIE IX. OCTOBRIS ANN. MDCCXIX./ VT CONSTAT EX INSTRVMENTO SVB DIE XIII. EIVS-/DEM MENSIS ET ANNI PENES CAIETANVM/ PINVM NOTARIVM PVBLICVM GENVENSEM.

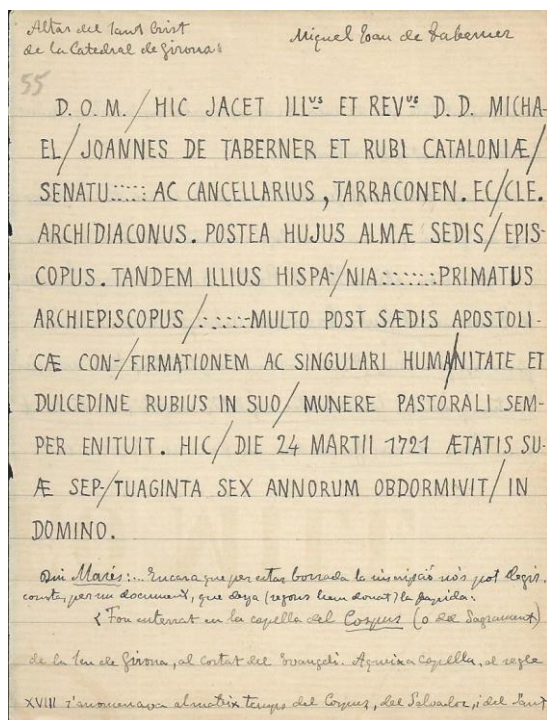
De Marés: I. Beltran prengué possessió en 15 d'Octubre de 1712, estigué en pacífica possessió fins al 27 de Desembre de 1713 en que lo Rey Felip V lo desterrá de sos dominis. Passá a Roma. Regressá a Gènova on morí en 9 d'Octubre de 1719.>

Vegi-s: Boletín de Buenas Letras de Barcelona (1923 o 24) un treball de Carreras Bulbena.»

TRANSCRIPCIÓ (segons Marí, 1783):

D.O.M. / AD DEPOSITIONEM/ HIC IACET/ ILLVST^{MVS}. ET REV^{MVS}. D. D. ISIDORVS DE/ BERTRAN, FEL. MEM. ARCHIEP. TARRACONAE/ HISPANIARVM PRIMAS. REGIVS. CONSILIARIVS./ QVI OBIIT GENVAE DIE IX. OCTOBRIS ANNO MDCCXIX./ VT CONSTAT EX INSTRUM. SVB DIE XIII. EIVS-/DEM MENSIS ET ANNI PENES CAIETANVM/ PINVM NOTARIVM PVBLICVM GENVENSEM.

⁶⁰ Va morir a Gènova el 9 d'octubre de 1719. Està enterrat a l'església del convent dels caputxins de la Puríssima Concepció. Vid. Villanueva, 1851, tom. XX, p. 56. L'autor esmentat per Bofarull és Carreras i Bulbena, Josep: «Persecució i trista fi del Dr. Isidor Bertran i Horteu, Arquebisbe de Tarragona, segons un document inèdit (1648-1719)», *Butlletí de la Reial Acadèmia de Bones Lletres* (Barcelona) 83 (abril-setembre 1924) p. 257-261. Morera i Llauredó, Emili. *Tarragona Cristiana*. Tom. V. Tarragona: Diputació de Tarragona, 1959, p. 416. En referència a l'epitafi, Bofarull du que el copia de "Marés" (Marí), però amb divergències. Vid. Marí, 1783, p. 173. Gramunt, 1949, p. 200.

MIQUEL JOAN DE TAVERNER I RUBÍ (1720 – 1721)⁶¹

«55 Miquel Joan de Taverner

Altar del Sant Crist de la Catedral de Girona

D.O.M./ HIC JACET ILL^{VS} ET REV^{VS} D. D. MICHAEL/ JOANNES DE TABERNER ET RUBI CATALONIAE/ SENATU [...] AC CANCELLARIUS, TARRACONEN . EC/CLE. ARCHIDIACONUS. POSTEA HUIUS ALMAE SEDIS/ EPISCOPUS. TANDEM ILLIUS HISPANIA [...] PRIMATUS ARCHIEPISCOPUS/ [...] MULTO POST SAEDIS APOSTOLICAE CON-/FIRMATIONEM AC SINGULARI HUMA/NITATE ET DULCEDINE RUBIUS IN SUO/ MUNERE PASTORALI SEMPER ENITUIT. HIC/ DIE 24 MARTII 1721 AETATIS SUAE SEP-/TUAGINTA SEX ANNORUM OBDORMIVIT/ IN DOMINO.

Diu Marés : ... encara que per estar borrada la inscripció no's pot llegir, consta, per un document, que deya (segons hem donat) la lapida:

< Fou enterrat en la capella del Corpus (o del Sagrament) de la Seu de Girona, al costat del Evangelí. Aqueixa Capella, al segle XVIII s'anomenava al mateix temps del Corpus, del Salvador, i del Sant/

TRANSCRIPCIÓ (segons Marí, 1783):

D.O.M./ HIC JACET ILL^{VS} ET REV^{VS} D. D. MICHAEL/ JOANNES DE TABERNER ET RUBI CATALONIAE/ SENATV [...] AC CANCELLARIVS, TARRACONENS . ECCLIAE. ARCHIDIACONVS. POSTEA HVJVS ALMAE SEDIS/ EPISCOPVS. ET TANDEM ILLIVS HISPANIAE [...] PRIMATIS ARCHIEPISCOPVS/ [...] MVLTO POST SEDIS APOSTOLICAE CON/FIRMATIONEM AC SINGULARI HUMA/NITATE ET DVLCEDINE RUBIVS IN SVO/ PASTORALI MVNERE SEMPER ENITVIT. HIC/ DIE 24 MARTII 1721 AETATIS SVAE SEP/TVAGINTA SEX ANNORVM OBDORMIVIT/ IN DOMINO.

⁶¹ Va morir a Girona el 24 de març de 1721, quatre dies després de prendre possessió de l'Arquebisbat de Tarragona. Va ser enterrat a la capella del Santíssim Sagrament de la catedral de Girona. En referència a l'epitafi, vid. Marí, 1783, p. 176. Villanueva, Jaime: *Viage literario a las Iglesias de España. Tomo XIV. Viaje a Gerona*. Madrid: Imprenta de la Real Academia de la Historia, 1850, p. 114-116, assegura: *Tiene su entierro en la capilla actual del Corpus al lado del Evangelio, sin inscripción ni losa ni otra señal*. A Id, 1851, tom. XX, p. 56, comenta: *Está enterrado en la capilla de Corpore Christi, más su epitafio está maltratado y enteramente il-legible*. Villanueva es va descuidar d'afegir que es referia a la capella de la catedral de Girona, no a la de la catedral de Tarragona. Per això Morera, 1894, p. 96, situa erròniament la sepultura de l'arquebisbe Taverner a la capella del Santíssim de la catedral de Tarragona i afegeix: *Su epitafio, que no pudo copiar el P. Villanueva por hallarse muy maltratado, dice*; i a continuació copia la transcripció de Marí. Id, 1904, p. 51-57, ja no la inclou entre les sepultures de la capella. Gramunt, 1949, p. 202-204 reproduïx l'epitafi, i a continuació et text del Necrologi, com si formés part del mateix. Morera, 1959, p. 419, reproduïx la transcripció de l'epitafi, ara en relació a la capella del Santíssim Sagrament de la catedral de Girona.

Crist, essent tota ella de caient i de assumptes Eucarístics, tenint la Cena al centre del retaule.

Aquí copiem l'elogi funerari que porta en son dia el Necrologi de Girona, que encara es llegeix diàriament al res de Prima:

Nec non etiam Ill^{ms}. Et Rev^{mus}. D. D. Michael Joannes de Taverner et Rubi
de Baxerum et Rubi Tarracensis Archiep^o Hispaniarum Primas, qui
longo 21 [viginti unius] annorum [in hac Eccl^a
Pontificatu confecto; nec non] compluribus tum
ecclesiasticis, tum politicis laudabiliter expletis
negotiis virtute et scientiam clarus Gerundae in
Domino obdormivit.

Crist, essent tota ella de caient i de assumptes Eucarístics, tenint la Cena al centre del retaule.

Aquí copien l'elogi funerari que porta en son dia el Necrologi de Girona, que encara es llegeix diàriament al res de Prima:

[1721] Nec non etiam Ill^{ms}. Et Rev^{mus}. D. D.
Michaelis Joanne de Taverner et Rubi
Tarraconens. Archiep^o Hispaniarum Primas, qui
longo 21 [viginti unius] annorum [in hac Eccl^a
Pontificatu confecto; nec non] compluribus tum
ecclesias[ticis], tum politicis laudabiliter expletis
negotiis virtute et scientiam clarus Gerundae in
Domino obdormivit.

Miquel Joan de Taberner i Rubí
 (Villanueva, tom. XIV, p. 16.) diu parlant
 de la Seu de Gerona: «Tomada ya po-
 sición de Tarragona, tuvo que quedar
 acá (Gerona) por enfermedad, de
 que al fin murió a 24 de marzo
 de 1721. Tiene su entierro en
 la capilla actual del Corpus
 al lado del Evangelio, sin ins-
 cripción ni losa ni otra señal»
 (Villanueva, tom. XX, p. 56 - Tarragona)
 diu: «Está enterrado en la capilla de
 Corpore Christi, mas su epitafio está
 maltratado y enteramente ilegible»
 Es que fou traslladat de Girona a Ta-
 rragona?
 Al tom. XLIV, de Españ. Sag. de Florez, pg.
 345-393. s'hi troben ls: «Constitutiones sacri
 Concilii Provincialis Tarraconensis, Gerundae
 celebrati, praeside Ilm. D. D. Michaelae Joanne
 de Taberner et Rubi Episcopo Gerundensi, Regio
 Consiliario»

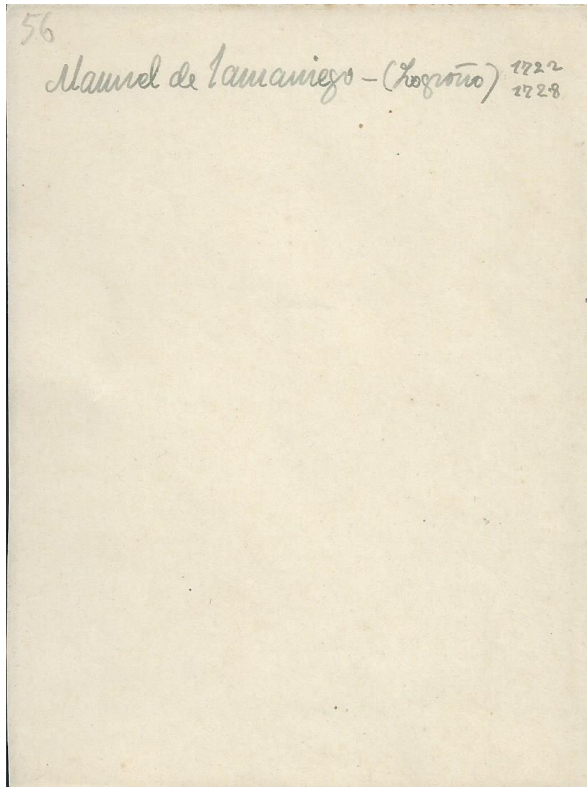
Miquel Joan de Taberner i Rubí

(Villanueva, tom. XIV, p. 16) diu parlant de la
 Seu de Gerona: «Tomada ya posesión de
 Tarragona, tuvo que quedar acá (Gerona) por
 enfermedad, de que al fin murió a 24 de marzo
 de 1721. Tiene su entierro en la capilla actual
 del Corpus al lado del Evangelio, sin inscripción
 ni losa ni otra señal». (Villanueva, tom. XX, p.
 56 – Tarragona) diu: «Está enterrado en la
 capilla de Corpore Christi, mas su epitafio está
 maltratado y enteramente il-legible.»

Es que fou traslladat de Girona a Tarragona?

Al tom. XLIV de Españ. Sag. de Florez, pg. 345-
 393 – s'hi troben les: «Constitutiones Sacri
 Concilii Provincialis Tarraconensis, Gerundae
 celebrati, praeside Ilm. D. D. Michaelae Joanne
 de Taberner et Rubi Episcopo Gerundensi,
 Regio Consiliario.»»

MANUEL DE SAMANIEGO Y JACA (1721 – 1728)⁶²

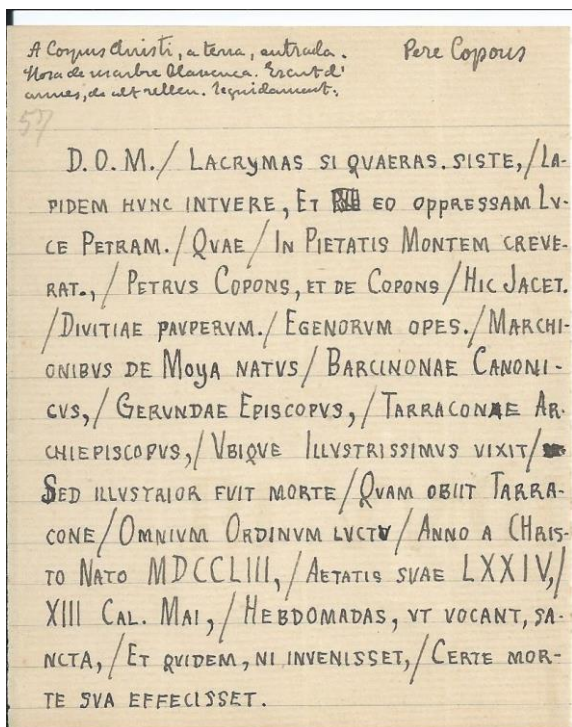

«56 Manuel de Samaniego – (Logroño) 1722 1728»

TRANSCRIPCIÓ (segons Ayala, 1936):

HIC NATUS,/ HIC RENATUS,/ HIC EPISCOPUS CONSECRATUS,/ HIC PALIO
DECORATUS,/ HIC HUMATUS./ ILMUS. D. D. EMMANUEL DE SAMANIEGO Y
JACA, ARCHIEPISCOPUS TARRACONENSIS ET BURGENSIS, ET ELECTUS
OVETENSIS/ OBIIT DIE III MARTII ANNO DOMINI MDCCXLIV

⁶² En 1728 va ser nomenat arquebisbe de Burgos. Va morir a Logronyo el 3 de març de 1744. Una anotació a la seva partida baptismal informa de que va ser enterrat a l'església parroquial de Santiago el Real, a Logronyo, a la sepultura familiar, avui desapareguda després de diverses reformes. Vid. Villanueva, 1851, tom. XX, p. 57. Ayala López, Manuel. *La capilla de Santa Tecla en la S.I.C.B.M. de Burgos. Segundo centenario (1736-1936)*. Burgos: El Monte Carmelo, 1936, p. 22, transcriu el text de l'epitafi; http://riubu.ubu.es/bitstream/10259.4/373/1/1133-9276_n062_p020-026.pdf. Gramunt, 1949, p. 208.

PERE DE COPONS I COPONS (1729 – 1753)⁶³

«57 Pere Copons

A Corpus Christi, a terra, entrada. Llosa de marbre blavenca. Escut d'armes, de alt relleu. Seguidament:

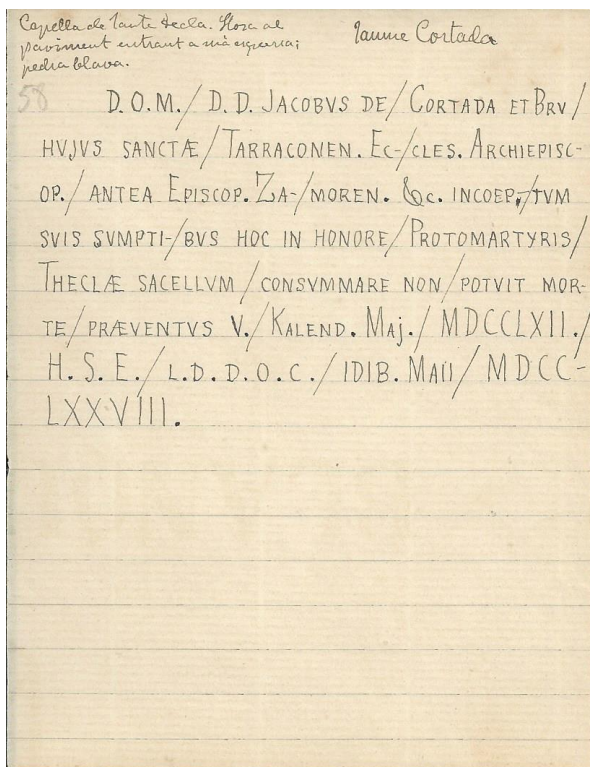
D.O.M. / LACRYMAS SI QVAERAS. SISTE, / LAPIDEM HVNC INTVERE, ET EO OPPRESAM LVCE PETRAM. / QVAE / IN PIETATIS MONTEM CREVERAT. / PETRVS COPONS, ET DE COPONS / HIC JACET. / DIVITIAE PAVPERVM. / EGENORVM OPES. / MARCHIONIBVS DE MOYA NATVS / BARCINONAE CANONICVS, / GERVNDAE EPISCOPVS, / TARRACONAE ARCHIEPISCOPVS, / UBIQVE ILLVSTRISSIMVS VIXIT / SED ILLVSTRIOR FVIT MORTE / QVAM OBIIT TARRACONE / OMIVM ORDINVM LVCTV / ANNO A CHRISTO NATO MDCCCLIII, / AETATIS SVAE LXXIV, / XIII CAL. MAI, / HEBDOMADAS, VT VOCANT, SANCTA, / ET QVIDEM, NI INVENISSET, / CERTE MORTE SVA EFFECISSET.»

TRANSCRIPCIÓ (de l'original):

D. O. M. / LACRYMAS SI QVAERAS. SISTE, / LAPIDEM HVNC INTVERE, / ET
EO OPPRESAM LVCE PETRAM. / QVAE / IN PIETATIS MONTEM CREVERAT.
/ PETRVS COPONS, ET DE COPONS / HIC JACET. / DIVITIAE PAVPERVM. /
EGENORVM OPES. / MARCHIONIBVS DE MOYA NATVS / BARCINONAE
CANONICVS, / GERVNDAE EPISCOPVS, / [T]ARRACONE ARCHIEPISCOPVS, /
UBIQVE ILLVSTRISSIMVS VIXIT / SED ILLVSTRIOR FVIT MORTE, / QVAM
OBIIT TARRACONE / OMNIVM ORDINVM LVCTV / ANNO A CHRISTO NATO
MDCCCL[III], / AETATIS SVAE LXXIV, / XIII CAL. MAI, / [H]EBDOMADA, VT
VOCANT, / SAN[C]TA, / ET QVIDEM, NI INVENISSET, / [CERTE] MORTE
SV[a ef]FECI[ssset.]

(Minúscules, restitució de parts perdudes)

⁶³ Va morir a Tarragona el 19 d'abril de 1753 i fou enterrat el dia 13 de maig, al paviment de la capella de Corpus Christi, davant de la porta d'accés, sota una làpida de llisós (213 x 77 cm). En referència a l'epitafi, vid. Marí, 1783, p. 187. Villanueva, 1851, tom. XX, p. 58-59 (amb divergències). Morera, 1894, p. 123 (còpia de Villanueva). Id, 1904, p. 149. Id, 1959, p. 425-426.

JAUME DE CORTADA I DE BRU (1753 – 1762)⁶⁴

«58 Jaume Cortada

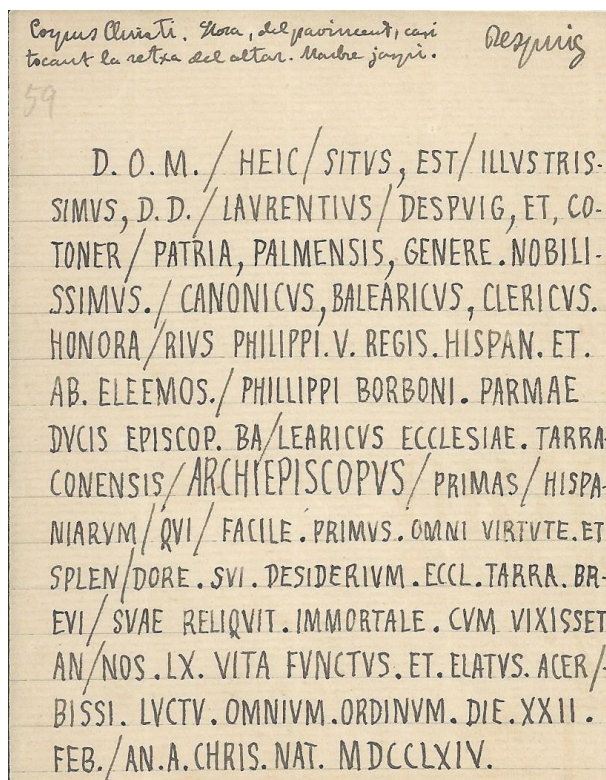
Capella de Santa Tecla. Llosa al paviment
entrant a mà esquerra; pedra blava.

D. O. M. / D. D. JACOBVS DE / CORTADA ET
BRV / HVJVS SANCTAE / TARRACONEN.
EC / CLES. ARCHIEPISCOP. / ANTEA EPISCOP.
ZA / MOREN. & C. INCOEP. / TVM SVIS
SVMPTI / BVS HOC IN HONORE /
PROTOMARTYRIS / THECLAE SACELLVM /
CONSVMMARE NON / POTVIT MORTE /
PRAEVENTVS V. / KALEND. MAJ. /
MDCCLXII. / H. S. E. / L. D. D. O. C. / IDIB.
MAII / MDCCLXXVIII.»

TRANSCRIPCIÓ (de l'original):

D. O. M. / D. D. JACOBVS DE / CORTADA ET BRV / HVJVS SANCTAE /
TARRACONEN[SIS]. EC=/CLES[IAE]. ARCHIEPISCOP[VS]. / ANTEA
EPISCOP[VS]. ZA=/MOREN[SE]. & INCOEP=/TVM SVIS SVMPTI=/BVS HOC
IN HONORE / PROTOMARTYRIS / THECLAE SACELLVM / CONSVMMARE NON /
POTVIT MORTE / PRAEVENTVS V. / KALEND[AS]. MAJ[I]. / MDCCLXII. / H. S.
E. / L. D. D. C. C. / IBID. MAII / MDCCLXXVIII.

⁶⁴ Va morir el 28 d'abril de 1762. Va ser enterrat al paviment de la capella de Santa Tecla, al costat de l'evangeli, sota una làpida de marbre (183 x 62 cm). En referència a l'epitafi, vid. Marí, 1783, p. 193. Villanueva, 1851, tom. XX, p. 59-60 (amb divergències). Morera, 1894, p. 82 (copia de Villanueva). Id, 1904, p. 90. Id, 1959, p. 427.

LLORENÇ DESPUIG I COTONER (1762 – 1764)⁶⁵

«59 Despuig

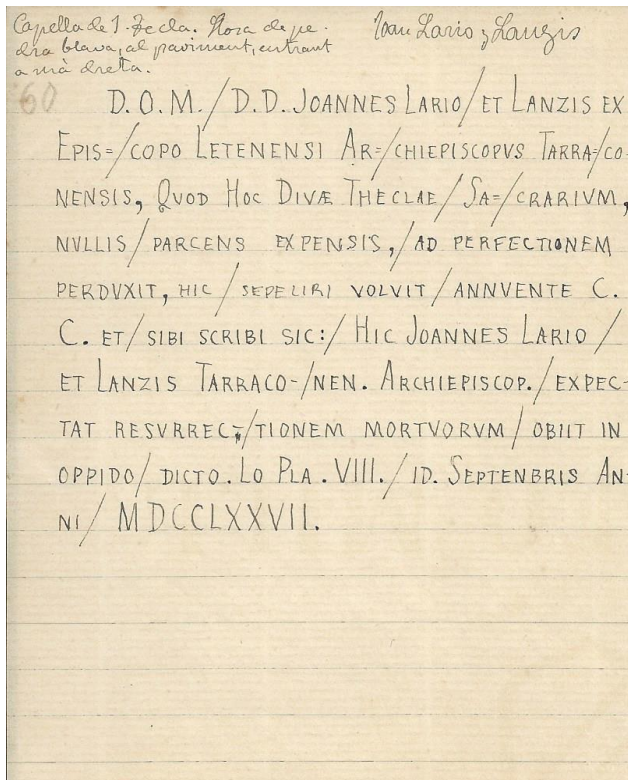
Corpus Christi. Llosa, del paviment, casi tocant la retxa del altar. Marbre jaspé.

D. O. M. / HEIC / SITVS, EST / ILLVSTRIS- SIMVS, D. D. / LAVRENTIVS / DESPVIG, ET, COTONER / PATRIA, PALMENSIS, GENERE. NOBILISSIMVS. / CANONICVS, BALEARICVS, CLERICVS. HONORA / RIVS PHILIPPI. V. REGIS. HISPAN. ET AB. ELEEMOS. / PHILLIPPI BORBONI. PARMAE DVCIS EPISCOP. BA / LEARICVS ECCLESIAE. TARRACONENSIS / ARCHIEPISCOPVS / PRIMAS / HISPANIARVM / QVI / FACILE / PRIMVS / OMNI VIRTUTE. ET SPLEN / DORE. SVI. DESIDERIVM. ECCLE. TARRA. BREVI / SVAE RELIQVIT. IMMORTALE. CVM VIXISSET AN / NOS. LX. VITA FVNCTVS. ET. ELATVS. ACER / BISSI. LVCTV. OMNIVM. ORDINVM. DIE. XXII. FEB. / AN. A. CHRIS. NAT. MDCCLXIV.»

TRANSCRIPCIÓ (de l'original):

D. O. M. / HEIC / SITVS, EST / ILLVSTRIS- SIMVS, D. D. / LAVRENTIVS / DESPVIG, ET, COTONER / PATRIA, PALMENSIS, GENERE. NOBILISSIMVS. / CANONICVS, BALEARICVS, CLERICVS. HONORA / RIVS PHILIPPI. V. REGIS. HISPAN. ET AB. ELEEMOS. / PHILLIPPI BORBONII. PARMAE DVCIS EPISCOP. BA / LEARICVS ECCLESIAE. TARRACONENSIS / ARCHIEPISCOPVS / PRIMAS / HISPANIARVM / QVI / FACILE. PRIMVS. OMNI. VIRTUTE. ET SPLEN / DORE. SVI. DESIDERIVM. ECCLE. TARRA. BREVI / SVAE RELIQVIT. IMMORTALE. CVM VIXISSET AN / NOS. LX. VITA FVNCTVS. ET. ELATVS. ACER / BISSI. LVCTV. OMNIVM. ORDINVM. DIE. XXII. FEB. / AN. A. CHRIS. NAT. MDCCLXIV.

⁶⁵ Va morir el 22 de febrer de 1764. Va ser enterrat al paviment de la capella de Corpus Christi, sota una làpida de marbre (193 x 80,5 cm) situada davant de les escales de l'absis. El seu cor, contingut en una ampolla, va ser sebollit al panteó familiar davant de la capella de la Concepció, a la catedral de Mallorca, d'on era originari. Vid. Bover de Rosselló, Joaquim Maria. *Diccionario histórico-geográfico-estadístico de las Islas Baleares*. Palma: Imprenta de D. Felipe Guasp, 1845, tom. I, p. 272-274. En referència a l'epitafi, vid. Marí, 1783, p. 195. Villanueva, 1851, tom. XX, p. 60 (amb divergències). Morera, 1894, p. 123 (copia de Villanueva). Id, 1904, p. 149. Id, 1959, p. 429.

JUAN LARIO Y LANCI'S (1764 – 1777)⁶⁶

«60 Joan Lario y Lanzis

Capella de S. Tecla. Llosa de pedra blava, al paviment, entrant a mà dreta.

D. O. M. / D. D. JOANNES LARIO / ET LANZIS EX EPIS = / COPO LETENENSI AR = / CHIEPISCOVS TARRA = / CONENSIS, QVOD HOC DIVAE THECLAE / SA = / CRARIVM, NVLLIS / PARCENS EXPENSIS, / AD PERFECTIONEM PERDVXIT, HIC / SEPELIRI VOLVIT / ANNVENTE C. C. ET / SIBI SCRIBI SIC: / HIC JOANNES LARIO / ET LANZIS TARRACO = / NEN ARCHIEPISCOP. / EXPECTAT RESVRREC. - / TIONEM MORTVORVM / OBIIT IN OPPIDO DICTO. LO PLA. VIII. / ID. SEPTEMBRIS ANNI / MDCCLXXVII.»

TRANSCRIPCIÓ (de l'original):

D. O. M. / D. D. JOANNES LARIO / ET LANZIS EX EPIS = / COPO LETENSI AR = / CHIEPISCOVS TARRA = / CONENSIS, QVOD HOC / DIVAE THECLAE SA = / CRARIVM, NVLLIS / PARCENS EXPENSIS. / AD PERFECTIONEM / PERDVXIT HIC / SEPELIRI VOLVIT / ANNVENTE C. C. ET / SIBI SCRIBI SIC: / HIC JOANNES LARIO / ET LANZIS TARRACO = / NEN. ARCHIEPISCOP. / EXPECTAT RESVRREC = / TIONEM MORTVORVM / OBIIT IN OPPIDO DICTO LO PLA. VIII. / ID. SEPTEMBRIS ANNI / MDCCLXXVII.

⁶⁶ Va morir el 6 de setembre de 1777. Va ser enterrat al paviment de la capella de Santa Tecla, sota una làpida de marbre (183 x 62 cm) situada al costat de l'epístola. En referència a l'epítafi, vid. Marí, 1783, p. 210. Villanueva, 1851, tom. XX, p. 61-62. Morera, 1894, p. 82 (copia de Villanueva). Id, 1904, p. 90. Id, 1959, p. 435.

JOAQUÍN DE SANTIYÁN Y VALDIVIELSO (1779 – 1783)⁶⁷

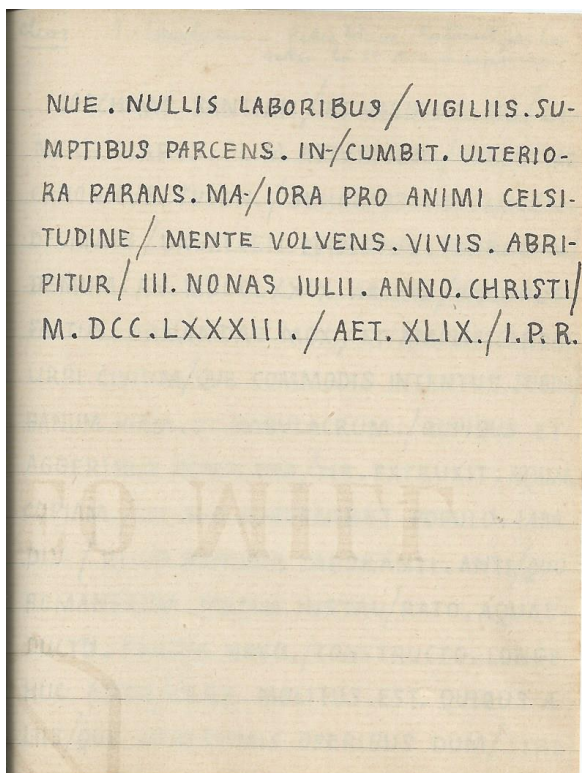
*Chor J. Santian - Pedra blava. Entrant per la
retxa, la 1^a de mà esquerra.*

61
IOACHIMS SANTIAN/ET VALDIVIELSO/GE-
NERE CLARVS. OLIM ASTVRICEN./ECCLESIAE
CANONICVS. TUDEN./SCHOLASTICUS. LUCEN.
DECANUS/URGELLEN. EPISCOPUS. TARRACON./
DEMUM AN. MDCCLXXIX. ARCHIE/PISCOPUS
FACTUS. ORNANDAE MOX/ET AMPLIFICANDAE
URBI CIVIUM/QUE COMMODIS INTENTUS SUBUR/
BANUM VIAM. ET AMBULACRUM./RUPIBUS ET
AGGERIBUS COMPLANA/TIS. EXTRUXIT: AQUAE
COPIAM./UT SUO SUBVENIRET POPULO. IAM
DIV/ILLIUS PENURIA LABORANTI. ANTI/QUO
ROMANORUM PARTIM INSTAU/RATO. AQUAE-
DUCTU. PARTIM NOVO./CONSTRUCTO. LONGE
HUC ADDU/CERE MOLITUS EST. QUIBUS A-
LIIS/QUE UTILISSIMIS OPERIBUS DUM/STRE-

«61 J. Santian – Chor- Pedra blava. Entrant per la retxa, la 1^a de mà esquerra.

IOACHIMS SANTIAN/ ET VALDIVIELSO/
GENERE CLARUS. OLIM ASTURICEN. /
ECCLESIAE CANONICUS. TUDEN. /
SCHOLASTICUS. LUCEN. DECANUS/
URGELLEN. EPISCOPUS. TARRACON. /
DEMUM AN. MDCCLXXIX.
ARCHIE/PISCOPUS FACTUS. ORNANDAE
MOX/ ET AMPLIFICANDAE URBI
CIVIUM/QUE COMMODIS INTENTUS
SUBUR/BANUM VIAM. ET
AMBULACRUM./ RUPIDUS ET AGGERIBUS
COMPLANA/TIS. EXTRUXIT: AQUAE
COPIAM./ UT SUO SUBVENIRET POPULO.
IAM DIV/ ILLIUS PENURIA LABORANTI.
ANTI/QUO ROMANORUM PARTIM
INSTAU/RATO. AQVEAEDUCTO. PARTIM
NOVO./CONSTRUCTO. LONGE HUC
ADDU/CERE MOLITUS EST. QUIBUS
ALIIS/QUE UTILISSIMIS OPERIBUS DUM/
STRE-/

⁶⁷ Va morir el 5 de juliol de 1783. Enterrat al paviment del cor de la catedral de Tarragona, sota una làpida de llisós (202 x 65 cm). El seu sepulcre fou traslladat l'any 1965 al centre del presbiteri, en ocasió de les modificacions efectuades a l'antic cor. Vid. Ricomà, 1964-1965, p. 143-145. En referència a l'epitafi, vid. Marí, 1783, p. 215. Villanueva, 1851, tom. XX, p. 63-64 (copia de l'original). Morera, 1894, p. 94 (copia de Villanueva). Id, 1904, p. 77. Id, 1959, p. 437-438 (amb correccions).

NUE. NULLIS LABORIBUS/ VIGILIIS. SU-
 MPTIBUS PARCENS. IN/CUMBIT. ULTERIO-
 RA PARANS. MA/IOA PRO ANIMI CELSI-
 TUDINE/ MENTE VOLVENS. VIVIS. ABRI-
 PITUR/ III. NONAS IULII. ANNO. CHRISTI/
 M. DCC. LXXXIII. / AET. XLIX. / I. P. R.
 R.»

TRANSCRIPCIÓ (de l'original):

IOACHIMUS SANTIYAN/ ET VALDIVIELSO/ GENERE CLARUS. OLIM ASTURICEN. /
 ECCLESIAE CANONICUS. TUDEN. / SCHOLASTICUS. LUCEN. DECANUS/ URGELLEN.
 EPISCOPUS. TARRACON. / DEMUM AN. MDCCLXXIX. ARCHIE/PISCOPUS FACTUS.
 ORNANDAE MOX/ ET AMPLIFICANDAE URBI CIVIUM/QUE COMMODIS
 INTENTUS SUBUR/BANUM VIAM. ET AMBULACRUM./ RUPIDUS ET AGGERIBUS
 COMPLANA/TIS. EXTRUXIT: AQUAE COPIAM./ UT SUO SUBVENIRET POPULO.
 IAM DIV/ ILLIUS PENURIA LABORANTI. ANTI/QUO ROMANORUM PARTIM
 INSTAU/RATO. AQUEAEDUCTO. PARTIM NOVO./CONSTRUCTO. LONGE HUC
 ADDU/CERE MOLITUS EST. QUIBUS ALIIS/QUE UTILISSIMIS OPERIBUS DUM/
 STRE- NUE. NULLIS LABORIBUS/ VIGILIIS. SUMPTIBUS PARCENS. IN/CUMBIT.
 ULTERIORA PARANS. MA/IOA PRO ANIMI CELSITUDINE/ MENTE VOLVENS.
 VIVIS. ABRIPIATUR/ III NONAS IULII. ANNO. CHRISTI/ M. DCC. LXXXIII. / AET.
 XLIX. / I. P. R.

FRA FRANCESC D'ARMANYÀ I FONT, O. S. A. (1785 – 1803)⁶⁸

Chor Armanya - Pedra blava. 2^a de l'esquerra entrant per la retxa.
62

D. O. M.

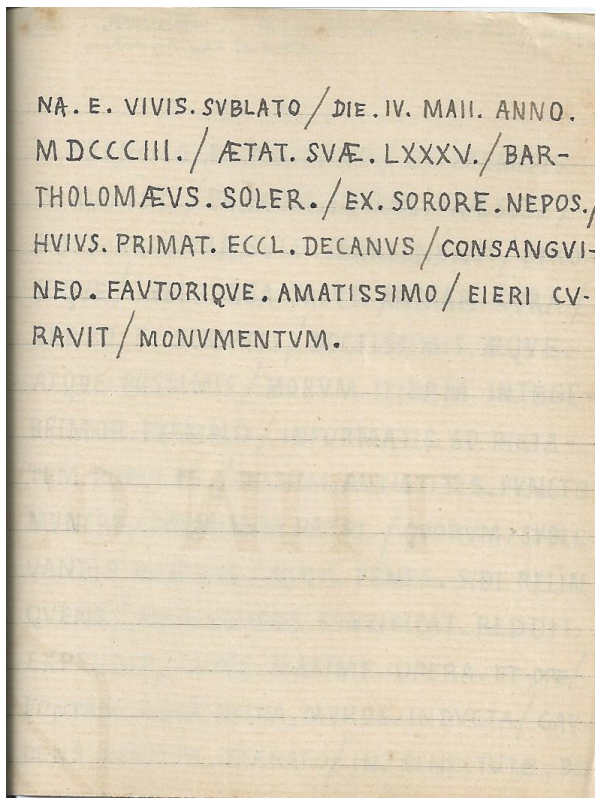
FRANCICO ARMAGNANO / EX EREMITIS
S. AVGVST. / PRIMVM. LVCENS. PRÆSVLI /
POST. ARCHIPRÆSVLI. TARRACONENSI / VTRIO-
BIQUE / INDEFESSA SALVT. ANMAR. CVRA /
VERBO ET SCRIPTIS / DOCTISSIMIS. ÆQVE.
ATQVE PISSIMIS / MORVM ITIDEM INTEGE-
RRIMOR EXEMPLO / INFORMATIS AD PIETA-
TEM POPVLIS. / OPTIMI ANTISTITIS. FVNCTO
MVNERE / EGENORVM PATRI. / QVORVM. SVBLE-
VANDIS MISERIIS / NIHIL PENES. SIBI RELIN-
QVENS / AMPLISSIMOS PONTIFICAT. REDDIT.
EXPENDIT / CVIVS. MAXIME. OPERA. ET OPE /
FONTAN. AQVA INTRA. MVROS. INDVCTA / GAV-
DENS. POTITVR. TARRACO / IN. SENECTVTE. BO.

«62 Armaña – Chor. Pedra blava. 2^a de l'esquerra entrant per la retxa.

D. O. M.

FRANCICO (sic) ARMAGNANO / EX EREMITIS S.
AVGVST. / PRIMVM. LVCENS. PRAESVLI / POST.
ARCHIPRAESVLI. TARRACONENSI / VTRIBIQUE /
INDEFESSA SALVT. ANMAR. CVRA / VERBO ET
SCRIPTIS / DOCTISSIMIS. AEQVE. ATQVE
PISSIMIS / MORVM ITIDEM INTEGERRIMOR
EXEMPLO / INFORMATIS AD PIETATEM
POPVLIS. / OPTIMI ANTISTITIS. FVNCTO
MVNERE / EGENORVM PATRI. / QVORVM.
SVBLEVANDIS MISERIIS / NIHIL PENES. SIBI
RELINQVES / AMPLISSIMOS PONTIFICAT.
REDDIT. EXPENDIT / CVIVS. MAXIME OPERA. ET
OPE / FONTAN. AQVA. INTRA. MVROS.
INDVCTA / GAVDENS. POTITVR. TARRACO / IN
SENECTVTE. BO

⁶⁸ Va morir el 4 de maig de 1803. Enterrat al paviment del cor de la catedral de Tarragona, sota una làpida de llisós (219 x 84 cm). El seu sepulcre fou traslladat l'any 1965 al centre del presbiteri, en ocasió de les modificacions efectuades a l'antic cor. Vid. Ricomà, 1964-1965, p. 143-145. En referència a l'epitafi, vid. Villanueva, 1851, tom. XX, p. 66 (copia de l'original). Morera, 1894, no en parla. Id, 1904, p. 78 (copia de Villanueva). Id, 1959, p. 442 (amb correccions).

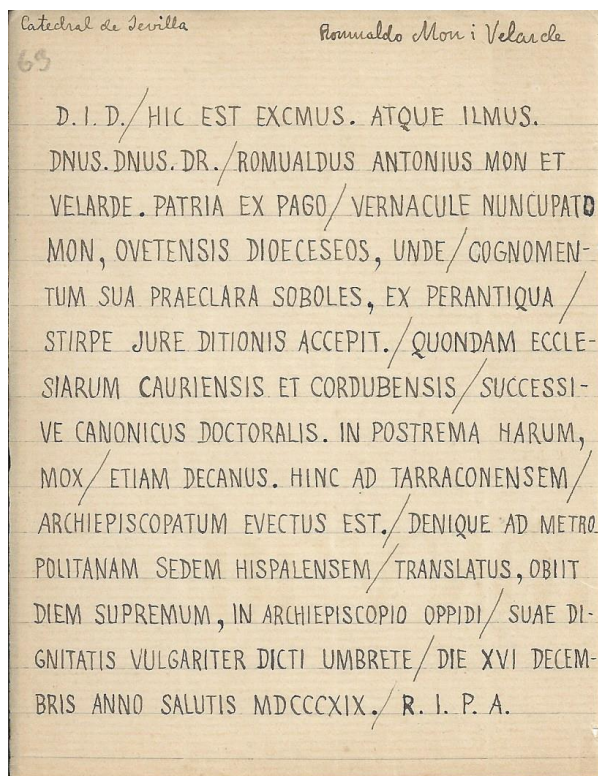

NA. E. VIVIS. SVBLATO/ DIE. IV. MAIL. ANNO.
ANNO. MDCCCIII./ AET. SVAE. LXXXV./ BAR-
THOLOMAEVS. SOLER./ EX. SORORE. NEPOS./
HVIVS. PRIMAT. ECCL. DECANVS./
CONSANGVINEO. FAVORIQUE.
AMATISSIMO/ EIERI CVRAVIT/
MONVMENTVM.»

TRANSCRIPCIÓ (de l'original):

D. O. M.

FRANCISCO ARMAGNANO/ EX EREMITIS S. AVGVST. / PRIMVM.
LVCENS. PRAESVLI/ POST. ARCHIPRAESVLI. TARRACONENSI/
VTRIBIQUE/ INDEFESSA SALVT. ANMAR. CVRA/ VERBO ET SCRIPTIS/
DOCTISSIMIS. AEQVE. ATQVE PISSIMIS/ MORVM ITIDEM
INTEGERRIMOR EXEMPLO/ INFORMATIS AD PIETATEM POPVLIS./
OPTIMI ANTISTITIS. FVNCTO MVNERE/ EGENORVM PATRI./ QVORVM.
SVBLEVANDIS MISERIIS/ NIHIL PENES. SIBI RELINQVES/ AMPLISSIMOS
PONTIFICAT. REDDIT. EXPENDIT/ CVIVS. MAXIME OPERA. ET OPE/
FONTAN. AQVA. INTRA. MVROS. INDVCTA/ GAVDENS. POTITVR.
TARRACO/ IN SENECTVTE. BONA. E. VIVIS. SVBLATO/ DIE. IV. MAIL.
ANNO. MDCCCIII./ AET. SVAE. LXXXV./ BARTHOLOMAEVS. SOLER./ EX.
SORORE. NEPOS./ HVIVS. PRIMAT. ECCL. DECANVS./ CONSANGVINEO.
FAVTORIQUE. AMATISSIMO/ EIERI CVRAVIT/ MONVMENTVM

ROMUALDO MON Y VELARDE (1804 – 1816)⁶⁹

63 Romualdo Mon i Velarde

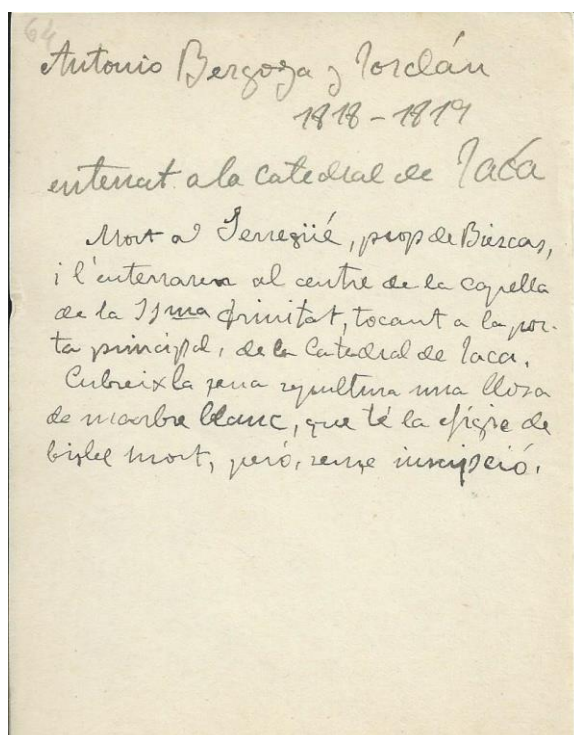
Catedral de Sevilla

«D. I. D. / HIC EST EXCMUS. ATQUE ILMUS.
 DNUS. DNUS. DR. / ROMUALDUS
 ANTONIUS MON ET VELARDE. PATRIA EX
 PAGO / VERNACULE NUNCUPATO MON,
 OVETENSIS DIOECESEOS, UNDE /
 COGNOMENTUM SUA PRAECLARA
 SOBOLES, EX PERANTIQUA / STIRPE JURE
 DITIONIS ACCEPIT. / QUONDAM
 ECCLESIAE CAURIENSIS ET
 CORDUBENSIS / SUCCESSIVE CANONICUS
 DOCTORALIS. IN POSTREMA HARUM,
 MOX / ETIAM DECANUS. HINC AD
 TARRACONENSEM / ARCHIEPISCOPATUM
 ERECTUS EST. / DENIQUE AD
 METROPOLITANAM SEDEM
 HISPALENSEM / TRANSLATUS, OBIT DIEM
 SUPREMUM, IN ARCHIEPISCOPIO OPPIDI /
 SUAE DIGNITATIS VULGARITER DICTI
 UMBRETE / DIE XVI DECEMBRIS ANNO
 SALUTIS MDCCCXIX. / R. I. P. A.»

TRANSCRIPCIÓ (segons Alonso Morgado, 1899-1906):

D. I. D. / HIC SITVS EST EXCMVS. ATQVE ILMVS. DNVS. DR. / ROMVALDVVS
 ANTONIVS MON ET VELARDE. PATRIA EX PAGO / VERNACVLE NVNCVPATO
 MON, OVETENSIS DIOECESEOS, VNDE / COGNOMENTVM SVA PRAECLARA
 SOBOLES, EX PERANTIQVA / STIRPE IVRE DITIONIS ACCEPIT. / QVONDAM
 ECCLESIAEVM CAVRIENSIS ET CORDVBENSIS / SVCCESIVE CANONICVS
 DOCTORALIS. IN POSTREMA HARVM, MOX / ETIAM DECANVS. HINC AD
 TARRACONENSEM / ARCHIEPISCOPATVM ERECTVS EST. / DENIQUE AD
 METROPOLITANAM SEDEM HISPALENSEM / TRANSLATVS. OBIT DIEM
 SVPREMVVM, IN ARCHIEPISCOPIO OPPIDI / SVAE DIGNITATIS VVLGARITER
 DICTI VMBRETE / DIE XVI DECEMBRIS ANNO SALVTIS MDCCCXIX. / R. I. P. A.

⁶⁹ Va morir al Palau episcopal d'Umbrete (Sevilla) el 16 de desembre de 1819. Va ser enterrat a la catedral de Sevilla, a la cripta del sagrari. Sobre la seva estada a Tarragona, vid. Villanueva, 1851, tom. XX, p. 67-71. Morera, 1959, p. 442-445. Sobre l'epitafi, vid. Alonso Morgado, José. *Prelados sevillanos o Episcopologio de la Santa Iglesia Metropolitana y Patriarcal de Sevilla*. Sevilla, 1899-1906, p. 757-758. Antequera Luengo, Juan José. *Memorias sepulcrales de la Catedral de Sevilla. Los manuscritos de Loaysa y González de León*. Sevilla: Facediciones, 2008, p. 167-168.

ANTONIO BERGOSA Y JORDÁN (1818-1819)⁷⁰

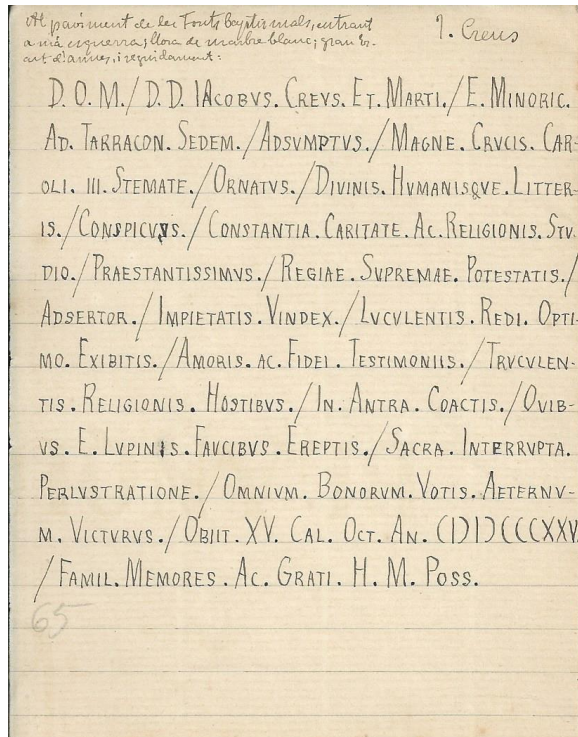
«64 Antonio Bergosa y Jordán 1818-1819

Enterrat a la Catedral de Jaca

Mort a Senegüé, prop de Biescas, i l'enterraren al centre de la capella de la SS^{ma} Trinitat, tocant a la porta principal, de la Catedral de Jaca.

Cubreix la seua sepultura una llosa de marbre blanc, que té la efígie de(l) bisbe mort, però, sense inscripció.»

⁷⁰ S'havia traslladat des de Tarragona al balneari de Panticosa (Osca) per tractar-se d'una greu malaltia. Però no hi va arribar, ja que va morir a la població de Senegüé, a prop de Biescas, el 18 de juliol de 1819. El seu cadàver es va traslladar a la catedral de Jaca, ciutat d'on era originari. Primerament va ser enterrat al paviment, al davant de les capelles de Santa Oròsia i de la Santíssima Trinitat, cobert amb una làpida amb la seva efígie en relleu, sense epitafi. En 1868, amb motiu de la renovació del paviment de la catedral, el seu sepulcre es va col·locar a l'interior de la capella de la Trinitat. Vid. Gramunt, 1946, p. 239 (esmenta erròniament "Niesca" per Biescas). Morera, 1959, p. 446 (esmenta erròniament "Riesca" per Biescas). Broto Aparicio, Santiago. «Jaca: El arzobispo Antonio Bergosa y Jordán», *Diario del Alto Aragón*, 20/01/2008. Buesa Conde, Domingo J. «Fondos documentales aragoneses para el estudio del mundo americano. El Archivo del obispo Bergosa», *Artigrama* 24 (2009) p. 239-260.

JAUME CREUS I MARTÍ (1819-1825)⁷¹

«65 J. Creus

Al paviment de les Fonts baptismals, entrant a mà esquerra, llosa de marbre blanc ; gran escut d'armes, i seguidament :

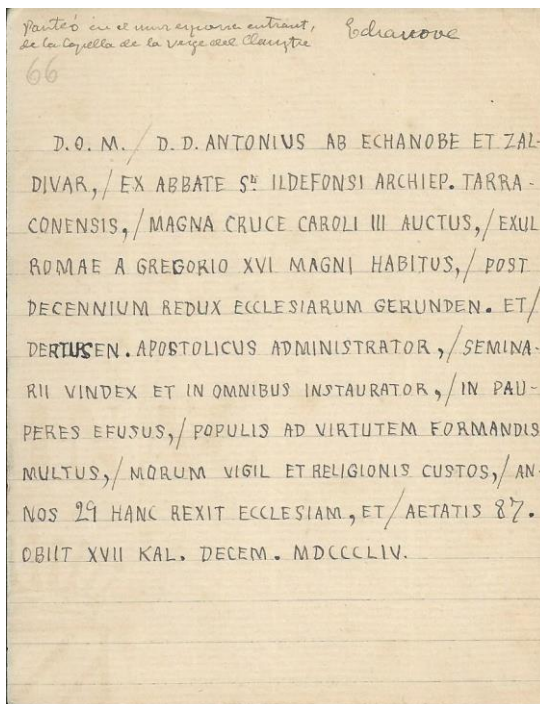
D. O. M. / D. D. IACOBVS. CREVS. ET. MARTI. / E. MINORIC. AD. TARRACON. SEDEM. / ADSUMPTVS. / MAGNE. CRVCIS. CAROLI. III. STEMATE. / ORNATVS. / DIVINIS. HVMANISQVE. LITTERIS. / CONSPICVVS. / CONSTANTIA. CARITATE. AC. RELIGIONIS. STDIO. / PRAESTANTISSIMVS. / REGIAE. SVPREMAE. POTESTATIS. / ADSECTOR. / IMPIETATIS. VINDE. / LVCVLENTIS. REDI. OPTIMO. EXIBITIS. / AMORIS. AC. FIDEI. TESTIMONIIS. / TRVCVLENTIS. RELIGIONIS. HOSTIBVS. / IN. ANTRA. COACTIS. / QVIBVS. E. LVPINIS. FAVCIBVS. EREPTIS. / SACRA. INTERRUPTA. PERLVSTRATIONE. / OMNIVM. BONORVM. VOTIS. AETERNVM. VICTVRVS. / OBIIT. XV. CAL. OCT. AN. (MDCCCXXV. / FAMIL. MEMORES. AC. GRATI. H. M. POSS.

TRANSCRIPCIÓ (de l'original):

D. O. M. / D. D. IACOBVS. CREVS. ET. MARTI. / E. MINORIC. AD. TARRACON. SEDEM. / ADSUMPTVS. / MAGNAE. CRVCIS. CAROLI. III. STEM[M]ATE. / ORNATVS. / DIVINIS. HVMANISQVE. LITTERIS. / CONSPICVVS. / CONSTANTIA. CARITATE. AC. RELIGIONIS. STDIO. / PRAESTANTISSIMVS. / REGIAE. SVPREMAE. POTESTATIS. / ADSECTOR. / IMPIETATIS. VINDE. / LVCVLENTIS. REGI. OPTIMO. EXHIBITIS. / AMORIS. AC. FIDEI. TESTIMONIIS. / TRVCVLENTIS. RELIGIONIS. HOSTIBVS. / IN. ANTRA. COACTIS. / OVIBVS. E. LVPINIS. FAVCIBVS. LIBERATIS. / SACRA. INTERRUPTA. PERLVSTRATIONE. / OMNIVM. BONORVM. VOTIS. AETERNVM. VICTVRVS. / OBIIT. XV. CAL. OCT. AN. MDCCCXXV. / FAMIL. MEMORES. AC. GRATI. H. M. POSS.

⁷¹ Va morir el 17 de setembre de 1825 a Valls, en el decurs d'una visita pastoral. Fou enterrat al paviment de la capella del Baptisteri de la catedral de Tarragona, sota una llosa de marbre blanc (207 x 92 cm). En referència a la inscripció, Vid. Morera, 1904, p. 94. Id, 1959, p. 447-448 (amb divergències). Salas i Oliveras, Ramon. *Biografia de l'Excm. i Rvdm. Dr. D. Jaume Creus i Martí, Arquebisbe de Tarragona. 1760-1825*. (Accésit Premi Iluro 1960). Mataró: Caixa d'Estalvis i Mont de Pietat, 1961, p. 75.

ANTONIO FERNANDO DE ECHÁNOVE Y ZALDÍVAR (1825-1854)⁷²

«66. Echanove

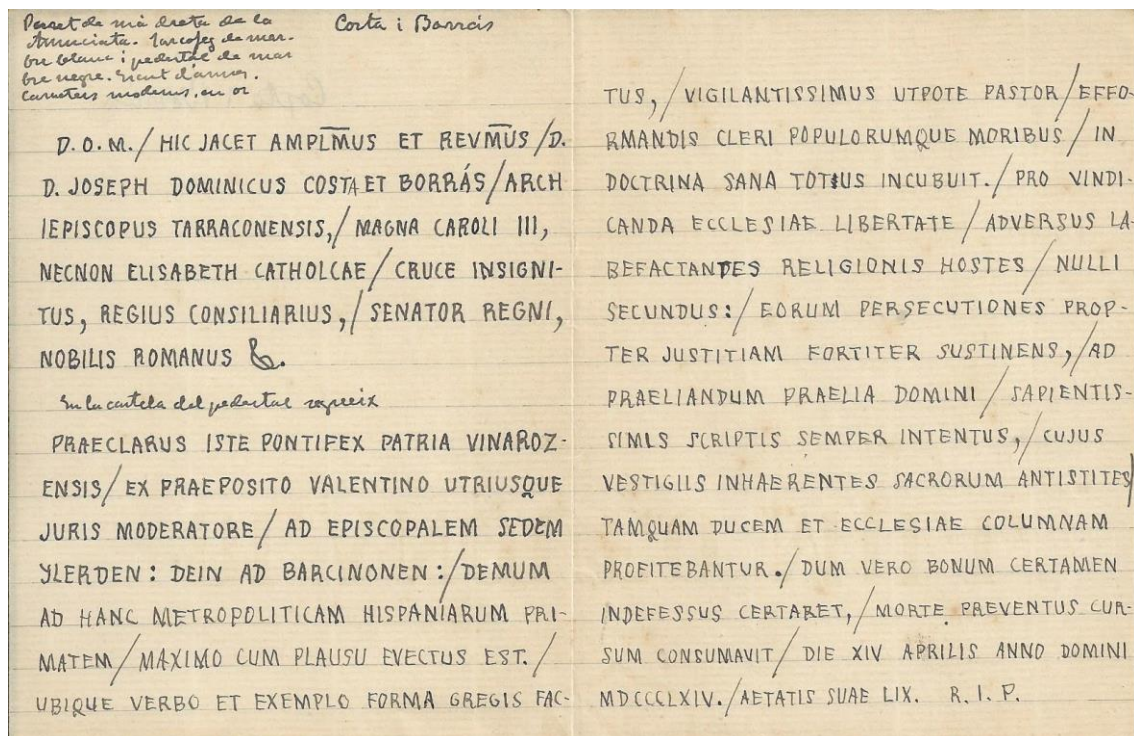
Panteó en el mur esquerra entrant, de la Capella de la Verge del Claustre.

D. O. M. / D. D. ANTONIUS AB ECHANOBE ET ZALDIVAR, / EX ABBATE S^{ti} ILDEFONSI ARCHIEP. TARRACONENSIS, / MAGNA CRUCE CAROLI III AUCTUS, / EXUL ROMAE A GREGORIO XVI MAGNI HABITUS, / POST DECENNIIUM REDUX ECCLESIAE GERUNDEN. ET / DERTUSEN. APOSTOLICUS ADMINISTRATOR, / SEMINARII VINDEX ET IN OMNIBUS INSTAURATOR, / IN PAUPERES EFFUSUS, / POPULIS AD VIRTUTEM FORMANDIS MULTUS, / MORUM VIGIL ET RELIGIONIS CUSTOS, / ANNOS 29 HANC REXIT ECCLESIAM, ET / AETATIS 87. OBIIT XVII KAL. DEC. MDCCCLIV.»

TRANSCRIPCIÓ (de l'original):

D. O. M. / D. D. ANTONIUS AB ECHANOBE ET ZALDIBAR, / EX ABBATE S^{ti} ILDEPHONSI ARCHIEPISCOPUS TARRACONENSIS, / MAGNA CRUCE CAROLI III AUCTUS, / EXUL ROMAE A GREGORIO XVI MAGNI HABITUS, / POST DECENNIIUM REDUX ECCLESIAE GERUNDEN. ET / DERTUSEN. APOSTOLICUS ADMINISTRATOR, / SEMINARII VINDEX ET IN OMNIBUS INSTAURATOR, / IN PAUPERES EFFUSUS, / POPULIS AD VIRTUTEM FORMANDIS MULTUS, / MORUM VIGIL ET RELIGIONIS CUSTOS, / ANNOS 29 HANC REXIT ECCLESIAM, ET / AETATIS 87. OBIIT XVII KAL. DEC. MDCCCLIV.

⁷² Va morir el 15 de novembre de 1854 a Tarragona. El seu sepulcre, de marbre blanc i negre (205 x 280 cm), es troba al mur de l'esquerra de l'atri de la capella de la Mare de Déu del Claustre, a la catedral de Tarragona. En referència a la inscripció, vid. Morera, 1894, p. 125-126 (amb divergències). Id, 1904, p. 139-140 (amb divergències). Id, 1959, p. 449 (amb divergències).

JOSEP DOMÈNEC COSTA I BORRÀS (1857-1864)⁷³

«67 Costa i Borràs

Costa i Borràs. Paret de mà dreta de la Anunciata. Sarcòfeg de marbre blanc i pedestal de marbre negre. Escut d'armes. Caràcters moderns, en or.

D. O. M. / HIC JACET AMPLMUS ET REVMUS / D. D. JOSEPH DOMINICUS COSTA ET BORRÁS / ARCHIEPISCOPUS TARRACONENSIS, / MAGNA CAROLI III, NECNON ELISABETH CATHOLICAE / CRUCE INSIGNITUS, REGIUS CONSILIARIUS, / SENATOR REGNI, NOBILIS ROMANUS &

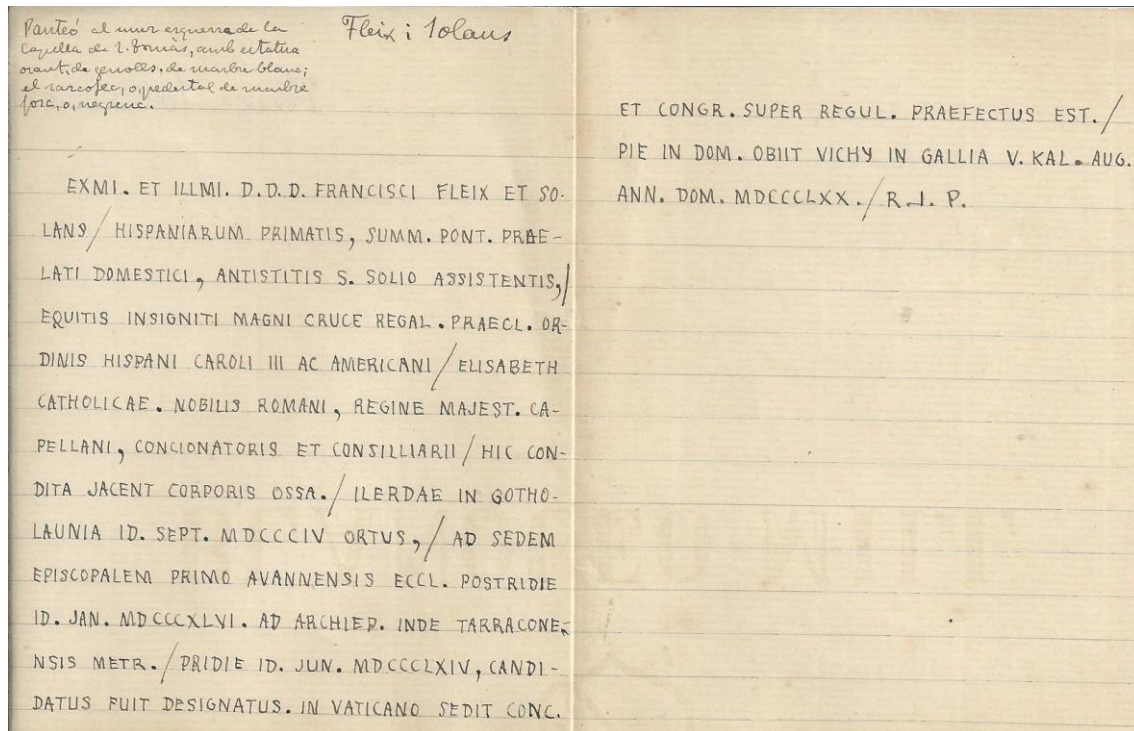
En la cartela del pedestal segueix

PRAECLARUS ISTE PONTIFEX PATRIA VINAROZENSIS / EX PRAEPOSITO VALENTINO UTRIUSQUE JURIS MODERATORE / AD EPISCOPALEM SEDEM YLERDEN: DEIN AD BARCINONEN: / DEMUM AD HANC METROPOLITICAM HISPANIARUM PRIMATEM / MAXIMO CUM PLAUSU EVECTUS EST. / UBIQUE VERBO ET EXEMPLO FORMA GREGIS FACTUS, / VIGILANTISSIMUS UTPOTE PASTOR / EFFORMANDIS CLERI POPULORUMQUE MORIBUS / IN DOCTRINA SANA TOTUS INCUBUIT. / PRO VINDICANDA ECCLESIAE LIBERTATE / ADVERSUS LABEFACIANTES RELIGIONIS HOSTES / NULLI SECUNDUS: / EORUM PERSECUTIONES PROPTER JUSTITIAM FORTITER SUSTINENS, / AD PRAELIANDUM PRAELIA DOMINI / SAPIENTISSIMIS SCRIPTIS SEMPER INTENTUS, / CUJUS VESTIGIIS INHAERENTES SACRORUM ANTISTITES / TAMQUAM DUCEM ET ECCLESIAE COLUMNAM PROFITEBANTUR. / DUM VERO BONUM CERTAMEN INDEFESSUS CERTARET, / MORTE PREVENTUS CURSUS CONSUMAVIT / DIE XV APRILIS ANNO DOMINI MDCCCLXIV / AETATIS SUAE LIX. R. I. P. »

⁷³ Va morir el 14 d'abril de 1864. Les seves restes foren dipositades en un sepulcre col·locat al mur de la dreta de l'antiga capella de l'Anunciata, actual de la Mare de Déu de Montserrat, a la catedral de Tarragona. Tallat per Josep Janés i Manuel Roca en 1865, consta d'un basament de marbre negre (163 x 283 x 119), i d'una urna amb coberta, de marbre blanc (134 x 283 x 104). L'epitafi (71 x 119 cm) ocupa el centre del basament. Sobre el mateix, vid. Morera, 1894, p. 87. Id, 1904, p. 66-67. Id, 1959, p. 451.

TRANSCRIPCIÓ (de l'original):

D. O. M./ HIC JACET AMPL[ISSI]MUS. ET REV[ERENDISSI]MUS./ D. D. JOSEPH DOMINICUS COSTA ET BORRÁS/ ARCHIEPISCOPUS TARRACONENSIS,/ MAGNA CAROLI III, NECNON ELISABETH CATHOLICAE/ CRUCE INSIGNITUS, REGIUS CONSILIARIUS, / SENATOR REGNI, NOBILIS ROMANUS & PRAECLARUS ISTE PONTIFEX PATRIA VINAROZENSIS/ EX PRAEPOSITO VALENTINO UTRISQUE JURIS MODERATORE/ AD EPISCOPALEM SEDEM YLERDEN: DEIN AD BARCINONEN: / DEMUM AD HANC METROPOLITICAM HISPANIARUM PRIMATEM/ MAXIMO CUM PLAUSU EVECTUS EST./ UTRIQUE VERBO ET EXEMPLO FORMA GREGIS FACTUS, / VIGILANTISSIMUS UTPOTE PASTOR/ EFFORMANDIS CLERI POPULORUMQUE MORIBUS/ IN DOCTRINA SANA TOTUS INCUBUIT./ PRO VINDICANDA ECCLESIAE LIBERTATE/ ADVERSUS LABEFACANTES RELIGIONIS HOSTES/ NULLI SECUNDUS: / EORUM PERSECUTIONES PROPTER JUSTITIAM FORTITER SUSTINENS,/ AD PRAELIANDUM PRAELIA DOMINI/ SAPIENTISSIMIS SCRIPTIS SEMPER INTENTUS,/ CUJUS VESTIGIIS INHAERENTES SACRORUM ANTISTITES/ TAMQUAM DUCEM ET ECCLESIAE COLUMNAM PROFITEBANTUR./ DUM VERO BONUM CERTAMEN INDEFESSUS CERTARET, / MORTE PRAEVENTUS CURSUM CONSUMMAVIT/ DIE XIV APRILIS ANNO DOMINI MDCCCLXIV/ AETATIS SUAE LIX. R. I. P.

FRANCESC FLEIX I SOLANS (1864-1870)⁷⁴

«69 Fleix i Solans

Fleix i Solans. Panteó al mur Esquerra de la Capella de S. Tomàs, amb estatua orant, de genolls, de marbre blanc; el sarcòfec, o pedestal de marbre fosc o negre.

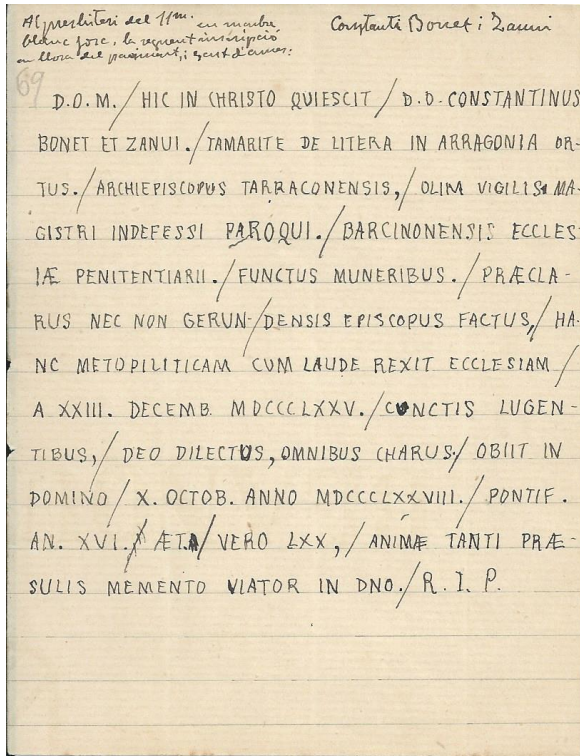
EXMI. ET ILLMI. D. D. D. FRANCISCI FLEIX ET SOLANS/ HISPANIARUM PRIMATIS, SUMM. PONT. PRAELATI DOMESTICI, ANTISTITIS S. SOLIO ASSISTENTIS,/ EQUITIS INSIGNITI MAGNI CRUCE REGAL. PRAECL. ORDINIS HISPANI CAROLI III AC AMERICANI/ ELISABETH CATHOLICAE. NOBILIS ROMANI, REGINE MAJEST. CAPELLANI, CONCIONATORIS ET CONSILLIARI/ HIC CONDITA JACENT CORPORIS OSSA./ ILERDAE IN GOTHOLAUNIA ID. SEPT. MDCCCIV ORTUS,/ AD SEDEM EPISCOPALEM PRIMO AVANNENSIS ECCLE. POSTRIDIE ID. JAN. MDCCCXLVI. AD ARCHIEP. INDE TARRACONENSIS METR./ PRIDIE ID. JUN. MDCCCLXIV, CANDIDATUS FUIT DESIGNATUS. IN VATICANO SEDIT CONC. ET CONGR. SUPER REGUL. PRAEFECTUS EST./ PIE IN DOM. OBIIT VICHY IN GALLIA V. KAL. AUG. ANN. DOM. MDCCCLXX./ R. I. P. »

TRANSCRIPCIÓ (de l'original):

EXMI. ET ILLMI. D. D. D. FRANCISCI FLEIX ET SOLANS/ HISPANIARUM PRIMATIS, SUMM. PONT. PRAELATI DOMESTICI, ANTISTITIS S. SOLIO ASISTENTIS,/ EQUITIS INSIGNITI MAGNA CRUCE REGAL. PRAECL. ORDINIS HISPANI. CAROLI III, AC AMERICANI/ ELISABETH CATHOLICAE. NOBILIS ROMANI, REGIAE MAJEST. CAPELLANI, CONCIONATORIS ET CONSILIARI/ HIC CONDITA JACENT CORPORIS OSSA./ ILERDAE IN GOTHOLAUNIA ID. SEPT. MDCCCIV ORTUS,/ AD SEDEM EPISCOPALEM PRIMO AVANNENSIS ECCLE. POSTRIDIE ID. JAN. MDCCCXLVI. AD ARCHIEP. INDE TARRACONENSIS METR./ PRIDIE ID. JUN. MDCCCLXIV, CANDIDATUS FUIT DESIGNATUS. IN VATICANO SEDIT CONC. ET CONGR. SUPER REGUL. PRAEFECTUS EST. / PIE IN DOM. OBIIT VICHY IN GALLIA V. KAL. AUG. ANN. DOM. MDCCCLXX. / R. I. P.

⁷⁴ Va morir a Vichy (França) el 27 de juliol de 1870. Les seves restes foren dipositades en un sepulcre situat al mur de l'esquerra de la primera capella dels Cardona, a la catedral de Tarragona. Dissenyat per l'arquitecte Modest Fossàs, està format d'un sòcol de llisós, on es troba l'epitafi (50 x 154 cm). Damunt es troba la urna, de marbre italià de Bardoglio, amb tres arcuacions cegues, tallada per Antoni Miró Roca. A la part superior, la imatge de l'arquebisbe orant i de genolls, de marbre blanc, que fou tallada per Agapit Vallmitjana. En referència a l'epitafi, vid. Morera, 1894, p. 87. Id, 1904, p. 68-69. Id, 1959, p. 453.

CONSTANTÍ BONET I ZANUY (1875-1878)⁷⁵

«69 Constantí Bonet i Zanui

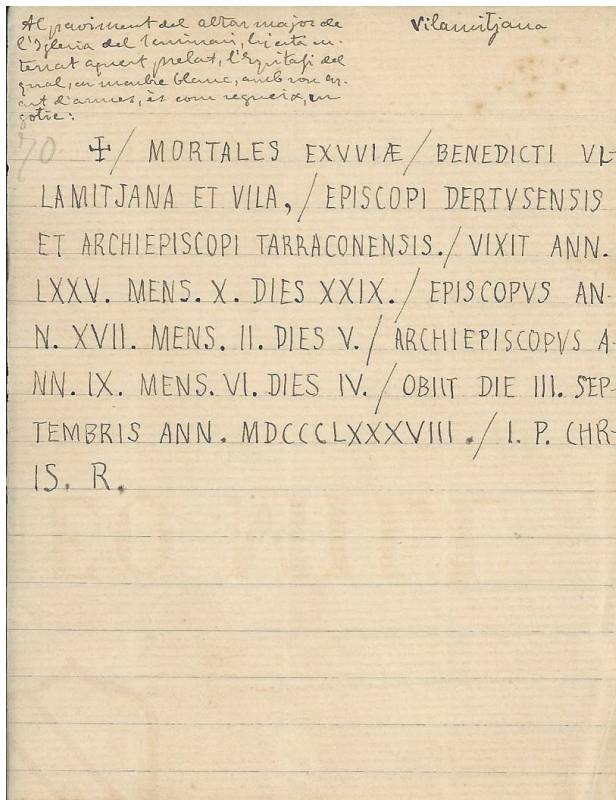
Al presbiteri del SS^m. en marbre blanc fosc, la següent inscripció en llosa del paviment, i escut d'armes:

D. O. M. / HIC IN CHRISTO QUIESCIT/ D. D. CONSTANTINUS BONET ET ZANUI./ TAMARITE DE LITERA IN ARRAGONIA ORTUS./ ARCHIEPISCOPUS TARRACONENSIS,/ OLIM VIGILIS MAGISTRI INDEFESSI PAROQUI./ BARCHINONENSIS ECCLESIAE PENITENTIARII./ FUNCTUS MUNERIBUS./ PRAECLARUS NEC NON GERUNDENSIS EPISCOPUS FACTUS,/ HANC METROPOLITANAM CUM LAUDE REXIT ECCLESIAM/ A XXIII. DECEMB. MDCCCLXXV./ CUNCTIS LUGENTIBUS,/ DEO DILECTUS, OMNIBUS CHARUS./ OBIIT IN DOMINO/ X OCTOB. ANNO MDCCCLXXVIII./ PONTIF. AN. XVI. AET./ VERO LXX,/ ANIMAE TANTI PRAESULIS MEMENTO VIATOR IN DNO./ R. I. P.»

TRANSCRIPCIÓ (de l'original):

D. O. M. / HIC IN CHRISTO QUIESCIT/ D. D. CONSTANTINUS BONET ET ZANUY./ TAMARITE DE LITERA IN ARAGONIA ORTUS./ ARCHIEPISCOPUS TARRACONENSIS./ OLIM VIGILIS MAGISTRI INDEFESSI PARROCHIAE./ BARCHINONENSIS ECCLESIAE PENITENTIARII./ FUNCTUS MUNERIBUS./ PRAECLARUS NEC NON GERUNDENSIS EPISCOPUS FACTUS,/ HANC METROPOLITANAM CUM LAUDE REXIT ECCLESIAM/ A XXIII. DECEMB. MDCCCLXXV./ CUNCTIS LUGENTIBUS./ DEO DILECTUS, OMNIBUS CHARUS./ OBIIT IN DOMINO/ IX OCTOB. ANNO MDCCCLXXVIII./ PONTIF. ANN. XVI. AETAT./ VERO LXX,/ ANIMAE TANTI PRAESULIS MEMENTO VIATOR IN DOMINO./ R. I. P.

⁷⁵ Va morir el 10 d'octubre de 1878. Enterrat al paviment del presbiteri de la capella del Santíssim, sota una làpida de marbre, amb el seu escut (182 x 81,5 cm). En referència a l'epitafi, vid. Morera, 1894, p. 96-97. Id, 1904, p. 55-56. Id, 1959, p. 455.

BENET VILAMITJANA I VILA (1879-1888)⁷⁶

«70 Vilamitjana

Al paviment del altar major de l'església del Seminari, hi està enterrat aquest prelat, l'Epitafi del qual, en marbre blanc, amb son escut d'armes, és com segueix, en gòtic:

+ / MORTALES EXVVIAE / BENEDICTI VILAMITJANA ET VILA, / EPISCOPI DERTVSENSIS ET ARCHIEPISCOPI TARRACONENSIS. / VIXIT ANN. LXXV. MENS. X. DIES XXIX. / EPISCOPVS ANN. XVII. MENS. II. DIES V. / ARCHIEPISCOPVS ANN. IX. MENS. VI. DIES IV. / OBIIT DIE III. SEPTEMBRIS ANN. MDCCCLXXXVIII. / I. P. CHRIS. R.»

TRANSCRIPCIÓ (de l'original):

+ / MORTALES EXVVIAE / BENEDICTI VILAMITJANA ET VILA, / EPISCOPI DERTVSENSIS ET ARCHIEPISCOPI TARRACONENSIS. / VIXIT ANN. LXXV. MENS. X. DIES XXIX. / EPISCOPVS ANN. XVII. MENS. II. DIES V. / ARCHIEPISCOPVS ANN. IX. MENS. VI. DIES IV. / OBIIT DIE III. SEPTEMBRIS ANN. MDCCCLXXXVIII. / I. P. CHRIS. R.

⁷⁶ Va morir el 3 de setembre de 1888. Enterrat al paviment del presbiteri de la capella major del Seminari Pontifici de Tarragona, sota una làpida de marbre, amb el seu escut. En referència a l'epitafi, vid. Gramunt, 1946, p. 264.

TOMÀS COSTA I FORNAGUERA (1889-1911)⁷⁷

Capella de S. Tecla. Al paviment del altar, o presbiteri, en llosa de pedra blava, tenint, de relleu, a la part superior l'escut d'armes, hi ha l'epitafi:

71

D.O.M./RMI. D.D. THOMAE COSTA ET FORNAGUERA, ARCHIEPISCOPI TARRACONEN-/SIS, INHVMATAE EXVIAE.- GERVNDEN-/SIS DIOECESIS IN OPPIDO V. CALELLA/ NATVS, ET IN ILLO SEMINARIO MVNERE/ MAGISTRI ORNATVS.- CANARIENSIS/ CATHEDRALIS ECCLESIAE CANONICVS/ POENITENTIARIVS, GADICENSIS DEINDE/ CANONICVS THEOLOGVS.- ILLERDENSIS/ EPISCOPVS A PIO IX, DIE DIVAE THE/CLAE DICATA, NEMPE 23 SEPTEMBRIS/ 1875, PVBLICE NOMINATVS, POSTEA Á/ LEONE XIII, DIE 27 MAII 1889, TARRA-/CONENSIS ARCHIEPISCOPVS CREATVS./ AETATIS SVAE ANNO OCTOGESIMO PRI-/MO INCEPTO, DIE 9 OCTOBRIS 1911,/ TARRACONE EX HAC VITA MIGRAVIT./ HEIC SEPVLTVS IN SIGNVM TENERRIMI/ AMORIS QVO ECCLESIAM HANC, SPON-/SAM SVAM DILEXIT, CVIVS HONOREM/ ZELAVIT, PRO EIVSDEMQUE IVRIBVS/ ADVERSI IMPVGNANTES STRENVE/ PROPVGNAVIT.- R. I. P.

«71 T. Costa i Fornaguera

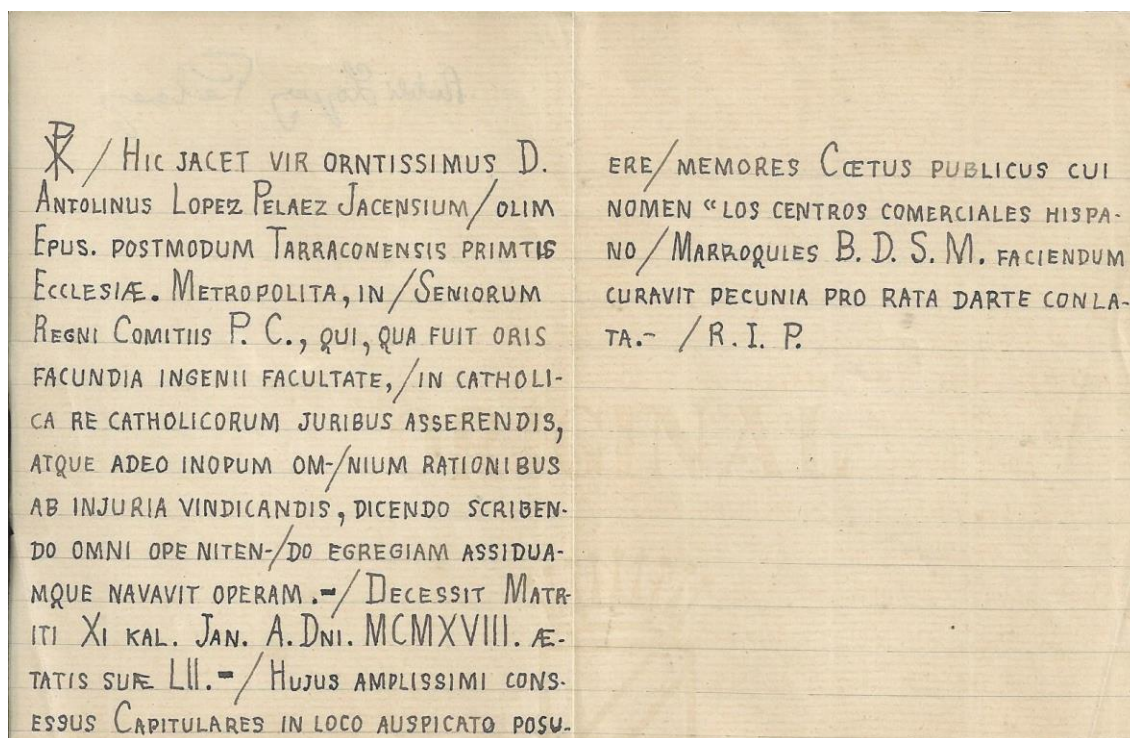
Capella de S. Tecla. Al paviment del altar, o presbiteri, en llosa de pedra blava, tenint, de relleu, a la part superior l'escut d'armes, hi ha l'epitafi:

D.O.M./ RMI. D. D. THOMAE COSTA ET FORNA/GVERA, ARCHIEPISCOPI TARRACONEN-/SIS, INHVMATAE EXVVIAE.- GERVNDEN-/SIS DIOECESIS IN OPPIDO V. CALELLA/ NATVS, ET IN ILLO SEMINARIO MVNERE/ MAGISTRI ORNATVS.- CANARIENSIS/ CATHEDRALIS ECCLESIAE CANONICVS/ POENITENTIARIVS, GADICENSIS DEINDE/ CANONICVS THEOLOGVS.- ILLERDENSIS/ EPISCOPVS A PIO IX, DIE DIVAE THE/CLAE DICATA, NEMPE 23 SEPTEMBRIS/ 1875, PVBLICE NOMINATVS, POSTEA Á/ LEONE XIII, DIE 27 MAII 1889, TARRA-/CONENSIS ARCHIEPISCOPVS CREATVS./ AETATIS SVAE ANNO OCTOGESIMO PRI-/MO INCEPTO, DIE 9 OCTOBRIS 1911,/ TARRACONE EX HAC VITA MIGRAVIT./ HEIC SEPVLTVS IN SIGNVM TENERRIMI/ AMORIS QVO ECCLESIAM HANC, SPON-/SAM SVAM DILEXIT, CVIVS HONOREM/ ZELAVIT, PRO EIVSDEMQUE IVRIBVS/ ADVERSI IMPVGNANTES STRENVE/ PROPVGNAVIT.- R. I. P.»

TRANSCRIPCIÓ (de l'original):

D. O. M./ RMI. DR. D. THOMAE COSTA ET FORNA/GUERA, ARCHIEPISCOPI TARRACONEN-/SIS, INHUMATAE EXUVIAE.- GERUNDEN-/SIS DIOECESIS IN OPPIDO V. CALELLA/ NATUS, ET IN ILLO SEMINARIO MUNERE/ MAGISTERII ORNATUS.- CANARIENSIS/ CATHEDRALIS ECCLESIAE CANONICUS/ POENITENTIARIUS, GADICENSIS DEINDE/ CANONICUS THEOLOGUS.- ILLERDENSIS/ EPISCOPUS A PIO IX, DIE DIVAE THE/CLAE DICATA, NEMPE 23 SEPTEMBRIS/ 1875, PUBLICE NOMINATUS, POSTEA Á/ LEONE XIII, DIE 27 MAII 1889, TARRA-/CONENSIS ARCHIEPISCOPUS CREATUS./ AETATIS SVAE ANNO OCTOGESIMO PRI-/MO INCEPTO, DIE 9 OCTOBRIS 1911,/ TARRACONE EX HAC VITA MIGRAVIT./ HEIC SEPULTUS IN SIGNUM TENERRIMI/ AMORIS QUO ECCLESIAM HANC, SPON-/SAM SUAM DILEXIT, CUIUS HONOREM/ ZELAVIT, PRO EIVSDEMQUE IURIBUS/ ADVERSI IMPUGNANTES STRENUE/ PROPUGNAVIT.- R. I. P.

⁷⁷ Va morir el 9 d'octubre de 1911. Va ser enterrat al presbiteri de la capella de Santa Tecla, sota una làpida de llisós amb el seu escut. En referència a l'epitafi, vid. Gramunt, 1946, p. 267-268 (amb divergències)

ANTOLÍN LÓPEZ PELÁEZ (1913 – 1918)⁷⁸

«72 Antolín López Peláez

(Cris mó) / HIC JACET VIR ORNATISSIMUS D. ANTOLINUS LOPEZ PELAEZ JACENSIVM / OLIM EP[ISCOP]US POSTMODUM TARRACONENSIS PRIMTIS (sic) ECCLESIAE. METROPOLITA, IN / SENIORUM REGNI COMITIIS P. C., QUI, QUA FUIT ORIS FACUNDIA INGENII FACULTATE, / IN CATHOLICA RE CATHOLICORUM JURIBUS ASSERENDIS, ATQUE ADEO INOPUM OM-/NIUM RATIONIBUS AB INJURIA VINDICANDIS, DICENDO SCRIBENDO OMNI OPE NITEN-/DO EGREGIAM ASSIDUAMQUE NAVAVIT OPERAM. - / DECESSIT MATRITI XI KAL[ENDAS]. JAN[UARI]I. A[NNO]. D[OMI]NI MCMXVIII. AETATIS SUAE LII. - / HUIUS AMPLISSIMI CONSESSUS CAPITULARES IN LOCO AUSPICATO POSUERE / MEMORES COETUS PUBLICUS CUI NOMEN "LOS CENTROS COMERCIALES HISPANO / MARROQUIES" B. D. S. M. FACIENDUM CURAVIT PECUNIA PRO RATA DARTE CONLATA. - / R. I. P. »

TRANSCRIPCIÓ (de l'original):

(Cris mó) / HIC JACET VIR ORNATISSIMUS D. ANTOLINUS LOPEZ PELAEZ JACENSIVM / OLIM EP[ISCOP]US
 POSTMODUM TARRACONENSIS PRIMATIS ECCL[ESI]AE. METROPOLITA, IN / SENIORUM REGNI COMITIIS P.
 C., QUI, QUA FUIT ORIS FACUNDIA INGENII FACULTATE, / IN CATHOLICA RE CATHOLICORUM JURIBUS
 ASSERENDIS, ATQUE ADEO INOPUM OM-/NIUM RATIONIBUS AB INJURIA VINDICANDIS, DICENDO,
 SCRIBENDO OMNI OPE NITEN-/DO EGREGIAM ASSIDUAMQUE NAVAVIT OPERAM. - / DECESSIT MATRITI XI
 KAL[ENDAS]. JAN[UARI]I. A[NNO]. D[OMI]NI MCMXVIII. AETATIS SUAE LII. - / HUIUS AMPLISSIMI
 CONSESSUS CAPITULARES IN LOCO AUSPICATO POSUERE / MEMORES COETUS PUBLICUS CUI NOMEN "LOS
 CENTROS COMERCIALES HISPANO / MARROQUIES" B. D. S. M. FACIENDUM CURAVIT PECUNIA PRO RATA
 PARTE CONLATA. - / R. I. P.

⁷⁸ Va morir a Madrid el 22 de desembre de 1918. Les seves restes reposen a la capella de Sant Fructuós de la catedral de Tarragona, en un sepulcre de marbre, format per una làpida amb l'epitafi (78 x 169 x 5 cm), i l'urna sostinguda per dues mènsules, a la coberta de la qual es troba l'efígie jacent de l'arquebisbe (200 x 250 x 110 cm). El sepulcre és obra dels germans escultors Lluçà i Miquel Oslé Sáez de Medrano. En referència a l'epitafi, vid. Gramunt, 1946, p. 272 (amb divergències)